

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAFA

MART 2021 Sayı: 78
Fiyat: 12 TL - KKTC: 15 TL

MR. SPAK **VS** MR. TOURIST

Enis Batur • Ayhan Sicimoglu • Uğur İsmail Aksoy • Mustafa Arslan • Volkan Umay Umay • Bediye Güzelce
Cem Davran • Can Yılmaz • Nilay Örnek • Nihat Sırdar • Yekta Kopan • Gökhan Çınar • Zafer Algoz • Levent Erden • Metin Uca • Marcus Graf
Kaan Koc • Dilan Boznel • Başar Başarın • Aslı Alpar • Celil Nalcakan • Cem Güvntürk • Gökhan Dağıstanlı • Zeki Kayahan • İsmail Saymaz

Ömrü kelimelerle geçenler
ve iste onların
en sevdiği sözcükler...

DAĞARCİK

Fotoğraf: Çiğdem Özcan

Kasaba

İsim. Şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi, belde.

"Fonetikçi hoştur, keskindir. Anlam olarak sanki sadece mekânı değil de zamanı ve bir ruh hâlini de içinde barındırır. Harita üzerinde ya da zaman çizelgesinde yerini göstermek zordur kasabaların. Dağların, ırmakların, diğer mahalli idarelerin arasına sıkışıp kalmıştır, ne köydür ne de şehir... Vahşisi anıradır, alacakaranıktadır, biraz da ayıktır."

Fotoğraf: Veda Arık

Kadın

İsim. Erişkin dişi insan, hatun.

"Kadın sözcüğüne ilk kez 735 yılında Orhun Yazıtlarında rastlandığı, Yazıtlardaki 'katun' daha sonra 'kadın' ve 'hatun' olmuş. Anlamı ise kraliçe. Kadına saygısı temsili ettiği için, içinde kadının adını barındırdığı için ve kimilerini korkutacak kadar güçlü bir sözcük olduğu için sevyorum."

Fotoğraf: Semra Aksoy

Aşına

Şifot. Bildik, tanidik.

"TDK sözlüğüne bakacak olursak kelimenin anlamı: Bildik, tanidik. Fakat bu kelimeyi seçmemi ve sevmemi sebeb olan, klasik Örnekteki kaynaklardan araştırıldığında kayıtlı değilim anlam katmanları. Bu kaynaklara baktığımda dediğim duyguları, hâlsini sezerek ona aşına olma anlamı çıkarıyorum. Lügat-i Remzi isimli kaynakta şöyle diyor: Arif ve vakîf ve mahir olan. Kişinin başkalarının iç dünyasına aşına olması, arılığı, vakıflığı, mahirliği beraberinde getiriyor çünkü."

Boğuntu

İsim. Zor soluk alma. Sıkıntı.

Bir yazının anahtarıdır sözcükler: geçen ay kaybettüğümüz yazar **Demir Özalp**, onun yalnızca çok sevmekle kalmadı, sıkıntıyla dolmuş gönlünden bir de sözcük koptu Türkiye: Boğuntu. Akşamın ısranlılık çocukluğunda, yorgunluğum üstünde bir uykuya aldığında enacette Demir Özalp'tır, bu, onu unutmak için elimizdir."

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kitabımın ilk cümlesi.

@kafadergisi
hesabından okurlarımıza
"Bir kitap yazıyor
olsaydınız ilk cümlesi
ne olurdu?" diye sorduk.
İşte gelen bazı cevaplar...

Yıllar sonra aynı şehirde
yarım kalan bir hikâyenin
devam edeceğini kim
tahmin edebilirdi?

Ellerimi olabildiğince
sıkıma başladım.
Tırnaklarımın, avuçlarımı
kesip kanattığının acısını
bile hissetmeden...

Bir an önce sonuca
ulaşmak isteyen aceleci
bir ruh hâli içerisindeydi.

Hani nereden başlayacağını
bilmez ya bazen insan,
ortasından dalverir
anlatmaya, öyle bir hâlde geldi,
tuttu elimi.

Kafamı kaldırıp etrafıma
baktım, kimse yoktu!

Yağmurun kokusunu
içime çekerken
gördüm onu. Elinde
papatyalarla sevinçle
yürüyordu.

Yemekle doymayacak
kadar açtım.

Aslında çok değil,
on yıl geçmişti, bin yıl
kadar değişmişti
bu şehir.

Ben göç yolunda bir kuş,
piloton ezdiği... Nasıl söylerim
size, beni takip edin diye!

10 dakika önce
karşılaşıyaydık, belki her
şey bambaşka olurdu...

1996 yılının sıcak
bir Ağustos öğleden
sonrasıydı, genç adam
bankta pasaportu
getirecek kuryeyi
bekliyordu.

Usul usul yağan
yağmurda,
sokak lambasının
altında titreyen
ellerini ovuşturuyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Fotoğraf: Cengiz Ömür

“Bu dünyayı izleyenlere bir halt yok.
 Açık gözler için hiçbir şey yazmayacağım.
 Dünyalarını kaybetmişler için... Kendim için yazacağım.
Erken bunamışlara, hayalperestlere, çok acıklılara bu dünyadan gitmek üzere hazırlık yapanlara yazacağım.
 Yalnız aklını kaybetmişlerle bu dünyayı paylanacağım.
 Aştan aklını oynatanlara, şizofrenlere, aşırı romantiklere ve aşırı sadistlere. Delilere yazacağım...”

Sevim Burak, Beni Deliler Anlar, Hayyikitap, 2009

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İZİNLİLER

MERHABA, SİZİ İYİ HİSSETTİRİCEK
İNSANLAR VAR, AMA HEPSİ İZİNLİ,

0 YÜZDEN İYİ HİSSETME İŞİNİN
SİZE KALDICIĞINI GÖRÜNTÜLÜYORUM...

SİZİ SİZ OLDUĞUNUZ
İŞİN KABUL EDECEKLERİN DE
HEPSİ İZİNLİ,

0 YÜZDEN SİZE
BAŞKA BİRİ OLMANIZ
TAVSİYE EDİLİYOR...

BEN ANLIYORUM AMA,
SİZİ ANLAMA ÇALIŞANLARIMIZ
ŞU AN İZİNLİ,

0 YÜZDEN GÖREVLİ
ARKADAŞLAR DÖNENE
KADAR SİZE HAK
VEREMİYORUZ...

ARAŞTIRMA
DEPARTMANIMIZ DA
KOMPLE İZİNLİ,

HERHANGİ BİR ŞEY
KONUSUNDA KAYBETTİĞİNİZ
HEYECANINIZI ARAYAK
PERSONELİMİZ YOK...

HAFIZA SERVİSİ
EKİPLERİMİZ DE İZİNLİ,

0 YÜZDEN SİZİ
MUTLU EDEN ŞEYLERİN
ŞİFRELERİNİ SİZİN
HATIRLAMANIZ GEREKECEK...

AMA İYİ Bİ HABER DE VAR,
HAYATINIZI ZORLAŞTIRMA
SAHAŞINDA DA HERKES İZİNLİ,

BÖYLELİKLE HEP
YAPTIĞINIZ GİBİ,
HAYATINIZI KENDİ
KENDİNİZE ZORLAŞTIRABİLİRSİNİZ...

UMURSAMA SİSTEMİNİZDE DE
TÜM EKİP İZNE AYRILMIŞ
OLARAK GÖRÜMÜYÖR,

AMA UMURSAMIYORMUŞ GİBİ
YAPMA BÖLÜMÜMÜZ HALEN
ÇALIŞIYOR, KENDİLE RİNDEN
DESTEK ALABİLİRSİNİZ.

BİR AMACINIZ ÜGRUNA
ÇALIŞAN GÖREVLİLERİMİZ DE
ŞU AN İZİNLİ,

E BENİM
BİAMACIM
YOK Kİ!

EYET SİSTEMDE
HERHANGİ BİR AMACINIZ
GÖRÜNMİYÖR...

EEH!.. KİMDEN, NEREDEN
ALINIYO BU İZİNLER YA?..
BEN DE KENDİME İZİN
VERİYORUM O ZAMAN!..

ÜZGÜNÜZ HİSSETMEYE
DEVAM ETTİĞİNİZ SÜRECE
YE Kİ... İZİNLİ OLANIYORSUNUZ.

Başar Başaran

eşekler, erkekler ve doğada bir gece

Benden iyi baba olur, dedim. Yok, dedi olmaz, havaya girme. Olmanı isteyen yok zaten. Nasıl o zaman, dedim. Sen karışmayacaksın, dedi. Ben doğurup bakarım. Ben ne yapayım, dedim. Hayatına bakarsın, dedi.

Vapurdan indik. İki saatten fazla yürüdük. Sonrası eşeklerle dediler. Şaka sandım değilmiş. Eşeğe de bindik beraber. Sorun şehirler değildi. Kulübeye vardığımızda gece yarısını geçiyorduk. Bir ates falan yakalım, dedi. Yakalım, dedim. Yüzüme baktı. Yakalım anasını satayım. Gittim çalı çırpı topladım. Yaktım. Sondu. Yaktım. Yandı.

Makarna konserve bir şey, dedi. O da var. Kaydım tabağa, getirdim önüne. Geçtik taze alevin karşısına oturduk. Duman zehirlemeye diye düşünüyordum ki, e şarap, dedi. Kalktım getirdim. Onu da içtik. Bir süre sessiz kaldıktan sonra söyleyecek misin artık, dedim. Hamileyim ben, dedi. Hamile misin. Evet. Benden mi. Yok babandan. Babamdan olmasın, ondan olunca böyle bir daha ilah olmuyor. Bak kırk yaşına geldim hâlâ dikış tutturamadım. Yüzüme baktı. Ben de onun yüzüne baktım.

Gerilince şaka yaparım, dedim. Hayırlısı, dedi. Doğuracak mısın, dedim. Evet, dedi. Şaraptan bir yudum aldım. Aslında benden iyi baba olur, dedim. Yok, dedi olmaz, havaya girme. Olmanı isteyen yok zaten. Nasıl o zaman, dedim. Sen karışmayacaksın, dedi. Ben doğurup bakarım. Ben ne yapayım, dedim. Hayatına bakarsın, dedi. İşte büyük dertlerin var. **Memlekette uğraş, varoluş üzerine düşün, kurslara gidiyorsun devam et, istifa tasarla, kafe aç bat, kumarda kaybet, mafyanın eline düş. Ne bileyim herkes ne yapıyorsa onu yap, beni ilgilendirmiş, dedi.**

Kimin? dedi. Çocuğun, dedim. Embriyo o, şarap var mı daha? dedi. Kalktım, getirdim. Embriyo denmez ki insan konuşurken çocuk der bebek der, hatta ismi hazır olanın sonuna bir şey bile eklenir, ne bileyim ilayda Sultan nasıl bugün falan bile diyorlar, efendim dedi. Böyle iciliyor mu? dedikten hamileyim. Kalmadan içmeyiymi diydin, kaldıktan sonra ne zaran olacak artık, dedi. Şarap içmesen yatmaz mıydın benimle? Hiçbir şartta yatmamam lazımdı, dedi. Pişman misin yanı? Kesinlikle, dedi. Değmedim di... Attığımız taş ırkıttığımız kurbagaya değmedi. Kurbaga mı dedim. Yani havai fişek diyemeyiz öyle değil mi, vay anasını jenerik bir seks demem ben, sen der misin? Ben mi? dedim, ne der miyim, ha, yok ya normal, dedim. Normal için büyük bedel ama ne yapalım, dedi. Makarnayı ızgara misin? diye ekledi. Uzattım. Yedi. Bende ne eksik? dedim. On sevişme belki. Sabırsız bence, dedi. Bir de her kadını aynı sevişiyorsun bence. Yani bir ayırım kalmamış sende. Biraz da kendinle mi meşgulsün, hani iyi oldu mu becerebildim mi falan derken, asıl meseleyi karşıyorsun, yani karışındakini, dedi. Onu demedin, dedim. Bende ne eksik neden baba olamıyorsun? Haal? Yoo olursun, dedi. Benim çocuğuma olma diye diyorur ben sadece. Akli başında birisiyle yapma, Daha uydum akıllı birini bul yap. Olaysı basit taraftan diye alırsan sorunsuz büyür. Büyütmek mi hedef? diyorudum sesim kırık çıktı, oksürdüm der daha dedim, büyütmek mi hedef, bittik mi? ne zaman? dedi. Ben de onu düşündüm işte, dedi, sen de düşündün, dedi. Kendi gibi birini seçer, dedim. Al o şakatakalı taktakıyca. Efendim. Yok dedim yani. Tekerleme gibi söyledin de nasıl yani benim gibi derken.

İşte içinde yaşadığı dünyayı değil, kendi kafasındaki gerçek sanan binini seçersen. O kendi kafası dediğim de senin kafan olmalı işte. O yüzden uydum akıl dedim. Dünyayı sen ona nasıl anlattırsan ona inansın. O gerçeklikte uzlaşırsanız sizden iyisi olmaz. Her gün düzene kılur eder, hakkının yendine ve yapacak bir şey kalmadığına emin, giderek biraz daha fazla

ıçıp, az para biriktirip sonunda güneye yerleşme hayali kurarak falan yaşlırsınız. Aslında bu tabloya denk yeter. Ama illa çocuk dersiniz siz bilirsiniz. Ama ben o değilim. Çocuğum da öyle olsun isterim. Senden uzak tutmamın sebebi bu, dedi. Hani bir kitap okuyordun sen, dedim. Çocuklar doğmadan ailelerini seçiyorlar falan. Ne oldu. Bu da bizi seçmiş işte. Sen şimdiki ona nasıl karışyorsun. Beni de dedi. İste karşılaştığım için seçti. Ben böyle düşünüyorum. Evet, dedim.

Ulan kafam çok karıştı. Ensemden aşağıya bir ağrı var. Yaktırdı ateşi de dumanı altı, dağın başında Mecidiyeköy gibi oldu ortalık. Neyse, ne demek ya dedim sana benzemesin falan nasıl olmasınmış yani çocuk biraz aç bir detaylandır azıcık diye sert çıktım. Umud, dedi. Kim? dedim adını da mi koydun? Hayır umud, dedi. Sende umut yok. Umud olmayınca geçmişle özlemek ile gelecekten korkmak karışımı üstlenilmemiş bir şimdiki zaman bunalımında geçiyor hayatın.

Miras da yok sende ödev de. Ne oluyor o zaman, kesintisiz devam eden bunalımlı bir anda bocalama oluyor. Çocuk senin zamanına nasıl tutunusun? Yavrucuk bu zemine nasıl büyüsün? Çocuğu ip gibi bir yol lazım. Büyüyünce ne olacağını? diyoruz değil mi, ne diyecek sana bakan çocuk, babam gibi olmayım derse der, onu da ilk yirmi sene diyemez ya, dedikten sonra da geç olur, e babası bir yerde, sevecek, ona öykünecek, işte bir dal arayacak. Düşünsene. Baba dediğin hâlâ odasına müzik dinliyor. Gece twit atıyor, sabah siliyor. Olmaz, anlarım lazımdı. Bu yapıda çocuk olmaz. Asma ama suratını. Söylediğime de şaşman etme. Ben usulen haber verdim. Usulen mi, o ne demek ya? diye şaraba yer verdim. Benim öğlümü sen benden nasıl... diyecek oldum. Yüzüme öyle bir baktı ki yerden bardağı aldım. Niye böyle yapıyorsun, dedim. Yapmasam hayatın kayıştı haberin yok, dedi. Seni, hiç yapamayacağın büyük bir dertten kurtarıyorsun. Aldır o zaman, dedim. Doğurma. Bak şimdiki, dedi. Sen bakamayacağını diye çocuk hiç mi yaşamazın? Efendi gibi çekil be adam, dedi. Gölgе etme, dogmamış çocuğun ne istiyorsun? Ya babası olacağına ya da olmasına! Bencilliğe bak, diye ekledi.

Bir derin iç çektim. Soğudu hava. Bakarım ben bu çocuğa biliyorsun, dedim. Bana bir şans vermielsen. Eşekleri ne yaptın? dedi. Hangi? dedim. Elimi salladı. Ha dedi, bakarsın. İnternetin çekiyor mu? diye sordu. Twit mi atayım? dedim, eşekler falan kayıp diye. Yok be, dedi. Bir srkı aç. Bırak da şarap olur. Cadra tak bul kuyudan, sabah için su çek. Bu dağlık yerlerde su bulmak zor. Yağmur yağmıyor. Bir ekeğin gerçekten çalışan azizlikleri neyse onlara bakalım. Kendimizi hiç kandırmayalım. Ayaga kalktım. Nasıl sertim ağırımı anlatamam

**Umut
olmayınca
geçmişle özlemek
ile gelecekten
korkmak karışımı
üstlenilmemiş
bir şimdiki zaman
bunalımında
geçiyor hayatın.**

Mahir Ünsal Eriş

DOĞA BAHSİ

Doğa yaşayan bir şeydir. İnsanın gözüne görünen ya da görünmeyen sensuz kodu, formülü, sırrı ve planı vardır. Ve var olmak için ihtiyaç duyduğu tek şey yine kendisidir. Canlılığını kendi kendisini durmadan yenileyerek sürdürür.

Doğa dediğimizde şehirdeki en son bina ve en son kaldırım taşından sonra başlayan o büyük boşluğu anıyorduk, büyük bir yanılsamadan ibaretti. Çünkü doğa, bırakın şehri, kapının dışında bile değildir. Öyle olsa tuvalet deliklerini örten kapaklara, evleri böcekten, sokakları sinekten koruyan kimyasallara

ihtiyaç duymazdık. Doğa her yerdedir, evet şehrin de içindedir çünkü doğa her şeydir. Ama bu sözlerimden insanın doğanın bir parçası olduğu düşüncesini çıkmasın lütfen. Çünkü insan, dünya üzerinde doğaya ait olmayan tek şeydir. O habisi bir ur gibi doğaya tutunmuş, tüm gücünü ve varlığını ondan sığıp en çok zararını yine ona verendir. Doğa, insan olsa da olmasa da varlığını sürdürür. Çünkü o *tabiat* (doğa) ve *tabiatten* (doğal olarak) var olur. Ama insan doğanın ona sağladıkları olmadan günü akşam dahi edemez. Biliyoruz ki insan, doğaya muhtaç ve mahkumdur. Tıpkı tümörün bir bedene muhtaç olduğu gibi.

Doğanın sahip olduklarını geri kazanma kudreti muazzamdır. İnternette "Foto galeri" haberciliği yapan sitelerde karşınıza sıklıkla çıkar. İnsanlar tahliye edildikten sonra doğanın yirmi senede yutup kaybetmediği, tanımaz hâle getirip geri kazandıran şehirler ve köyler paylaşılır. İşte doğa budur. Sizin bin yıllar içinde ayağa kaldırdığınız bir medeniyeti o küçük bir yer sarsıntısıyla, alevleriyle, selleri ve taşkınlarıyla, bitki (ve hayvan) örtüsüyle yok hükmüne düşürabilir, hiç olmaması gibi haritadan siler. Anadolu'nun -şimdilik- en büyük neolitik dönem yerleşimi olan Çatalhöyük'te yaklaşık sekiz ila on bin kişi yaşıyordu. Sekiz bin yıl önce! On bin kişi! Bugün Anadolu'da bu nüfusun altından yüzlerce ilçe var. Oysa arkeoloji olmasaydı, binlerce yıl önceki bu metropolden belki de hiç haberimiz olmayacaktı. Çünkü doğa, her şeyi kendi seyrinde yürüterek bu yerin zamanının dolduğuna kanaat getirmiş ve onu yutmuştur. Uzaktan bakan bir için orası sadece tepelerden bir tepedi. Oda yandan, **doğanın kendine dönüştürmediği, her ne kadar umursamıyor görünse de bir türlü baş edemediği bir sürü şey de var. Ve ne şaşırtıcıdır ki hepsi de insan yapısı.** Bunlardan iki kişimizi toprak. Çömlek yani Kil, piserlikten sonra bir daha eksi hâline dönmeyor. Ancak un ufak edildikten yoksul kalyon. Zaten arkeologlar da yerleşimleri etrafındaki bu çömlek kalıntılarına izleyerek buluyorlar. Bu nedenle daha önceki insan topluluklarının yaptığı evleri, barınakları bulamıyoruz. Çünkü toprak, çömlek, kil, piserlik, kalyon, çömlek, barınaklar bulamıyoruz. Çünkü toprak, çömlek, kil, piserlik, kalyon, çömlek, barınaklar bulamıyoruz.

organik şeylerden yapılmış ve doğa onları geri almış. Tabii günümüzdeki karşılıklarını düşününce çömlek masum kalyon. Plastığın, betonun, işlenmiş madenin, her türden inorganik ağın yeniden doğaya dönüşmesi imkânsız gibi. Ya da bir insan medeniyetine sığmayacak kadar uzun süre gerekiyor. Demem o ki insan, doğanın sıkıntısıdır. İyi niyetle ürettiği bile doğaya aykırıdır. Az önce de söyledim, insan doğaya aykırıdır çünkü Bu dünyaya başka bir gezegenden gönderilmiş virüs gibi bir şey. Yılığın bile marazi.

Mühendislik harikası projelerde, anıtsal heybetli mimari harikalarla, dağların doruklarına dek kıvrıla kıvrıla uzanan asfalt yollarda, açılan tünellerde, nehirleri zafta çüret eden barajlarda, denizi evcilleştirmeye çalışan dalgakıranlarda, limanlarda hep insanın doğaya galip gelmesi vurgusu yapılır. Bu devasa projelerin bir uçak yolculuğunda nasıl göründükleri malum. Dünyada kapladıkları yer de önemsiz ve kırılabilir. O yüzden de doğaya karşı, tüm heybetlerine rağmen, son derece savunmasızdır. Bunun sebebi çok açıktır. İnsan doğayı alt etmez. Bu bir fil ile bir karıncanın görüşüne benzer. Kendisine karşı diklenen insana her fırsatta haddini bildirir doğa.

Doğa yaşayan bir şeydir. İnsanın gözüne görünen ya da görünmeyen sensuz kodu, formülü, sırrı ve planı vardır. Ve var olmak için ihtiyaç duyduğu tek şey yine kendisidir. Canlılığını kendi kendisini durmadan yenileyerek sürdürür. Yukarıda da dediğim gibi, "tabii"dir. Doğaldır. Kendiliğindendir. Batı dillerinde doğaya karşılık gelen "nature" sözcüğü de böyledir. Latincede *doğmak* anlamındaki "natus"tan türemidir. Ama ne "doğmuş" anlamına gelir ne "doğurmuş" ne de "doğurulmuş". Doğa, Latince'nin bizi gösterdiğine bakılırsa doğumun kendisidir. Doğum olgusunun ta kendisi. Doğmak da doğurmak da doğurulmak da odur. Doğ-mak ve doğ-a sözcüklerinin benzerliği de dikkatinizi çekmiştir. Bunun Latince gibi bir hikâyesi yok. Cumhuriyet sonrasında Arapçave Farsça kelimelerin yerine yeni karşılıklar ararken uydurulmuş bir kelimeydi doğa. Latincedeki türeyiş örnek alınarak. Ama örneğin Rusçadaki "priRoda" (doğa) ve "RODit" (doğurmak) sözcükleri aynı köktendir.

Doğa kibirsizdir. Tüm kudret ve enginliğini yağmen seçen ve mütevazıdır. Bir minicik tohuma, boyu onlarca metreye varan ağaçlar verir. Taptaze suları, dipdiri sebeleri, ballı meyveleri, insanın her gün yeniden yabanı tahılları sunar karşılık beklemeden. Onları besleyen yağmuru, ihtiyaç duyduğu mineralleri bile kendisi verir. Bu nedenle doğayı korumak, doğayı sevmek onun, sandıldığı kadar, umurunda değildir. Ama bu doğayı korumanın önemi azaalmaz. Fakat buraya bir şehir düşmek gerekiyor. Doğa kendi kendisine zarar vermez. Eğer veriyorsa başka bir "doğum", başka bir dönüşüm peşinde olduğu içindir. Milyarlarca yıllık tarihi içinde canlılar yokken bile doğa hep vardı ve hep de olacak. Doğaya en çok zarar veren tür bizi olduğumuza göre, "doğayı korumak" derken ne kastettiğimizi iyi anlamak gerekir. Doğayı korumak demek onun kendimizden, insanından korumak demektir. İronik ve paradoksal belki ama insanın doğadaki konuluğunu uzatmanın tek yolu onu kendisinden korumaktır.

Nermin Yıldırım

saatler neden durur?

Babam tek eliyle zamanı durdurup sonra yeniden harekete geçirebiliyor. Babam zaman tanrısı Kronos. Babam Saatleri Ayarlama Enstitüsü başmuavinini.

"Bu saat durmuş!" diye bağırdı şaşkınlıkla. O kadar küçük ki bazı şeylerin tıkrır işlemecken vazgeçebileceğini henüz bilmiyor.
"Hayır," diye itiraz ettim, "bir anda soluklanıyor sadece."
"Soluklanmak ne demek?"
"Dinlenmek gibi."
"Yorulmuş mu, niye soluklanıyor?"
"O anı uzatmak için."

Bu kepekli izahat üzerine yeni sorular soracağını sanmıştım fakat o, duvardaki dede yadigarı Junghans'ı şöyle bir süzüp önce koltuğun tepesine, oradan yerdeki Acem halısını üstüne, oradan da mutfağa uzanan koridora doğru zıplayıp gidiyor.

Benim torun pek haylaz, kerata bir an yerinde durmuyor. Kimsenin yerinde durmadığı, kurtlu zamanların mahsulü. Hoş, onun yaşında biz de yarımda duramazdık. Alemdeki her naneyle merak duyar, zıp zıp zıplardı. Bizim mahallede bir Torik Osman vardı, bir kere rühtümden denize balıklama atlamaya kalkmıştı da kayıklara kafa üstü çakılmıştı. Ben Erik ağacından yuvarlanıp kaşımı patlatmışım. Ablam James Bondculuk oynarken çatıdan düşüp bacağımı kırmıştı. Ne bileyim, belki biz de çok farklı değildik. Biz de çocukluğun coşkusuyla hareketliydik, yerimizde duramazdık, kurtlu gibiydik. Ama gene de bazı şeylerin ağırlığını olduğu, ağırlık yolları vardı. Bazen bir şey bizi yarımda bırakırdı. O şeyler olurken onların ehemmiyetini ve ağırlığını herkes hisseder, herkes aynı anda aynı hissin içine girip otururdu.

Muhammed Ali, Joe Frazier'e yenilirken, hepimiz olduğumuz yere çivilenip nefsimizi tutmuşuk mesela. Ne acayip gündü! Sabahın döndünde maçı seyretmek için erkenden kalkmıştık ablam ve babamla birlikte. Şümberek pijamalarımızla salonda oturmuş, televizyonu açılmasını beklemiştik. TRT, o gece Muhammed Ali'nin şerefine ilk kez naklen müsabakaları gösterirdi bütün mahalle bunu konuşuyor, kalbimiz elimizde ayyor. Gözlerimiz duvardaki saatte. Pandül tıkrır tıkrır işliyor. Saat 4.29'da TRT Spor Spikeri Orhan Ayhan yayına giriyor. Televizyon karlı, görüntü arada gidip geliyor. Muhammed Ali'yi ekranda görürnce alkış çırpıyoruz, anem sesimize uyanıp mahmur gözleriyle eşikte beliyor. Şöyle bir bakıp yatağa dönecekken vazgeçip mutfağa giderek çay koyuyor, sonra o da yanımızda sokuluyor.

Göğsümüzde hep tanımsız bir sancı, birileri göğsümüzü kabartsın istiyoruz hep. Hem çok kalabalığız hem de çok yalnız.

Muhammed Ali, o zamanlar namağlup bir şampiyon. Lakin ringlere üç şene ara vermiş. Frazier desen dişli rakip, zamanın en fiyatkarlarından, bütün şampiyonluklara göz dikmiş. Bu ikisi New York'ta Madison Square Garden'da efendi efendi kapişıyor, bir üçüskü'da evimizde nefes nefese seyrediyoruz. Mahallede elverin sarı ışıkları erkendeyanmış, sırf biz değil, herkes ekran başında. Muhammed Ali Müslüman oldu ya, onu kendimizden biliyoruz. Vietnam'a gitmediği için lisansı ve pasaportu elinden aldığından beridir de bize Türk gibi geliyor. Sanki mahallelerimizde yetişmiş bir civanmert de sonradan emek kavgası uğruna Amerika'ya gitmiş, orada bizi temsil ediyor. Almanya'ya çalışmaya giden bir amca oğlu var bizim, Frat Abi. Muhammed Ali niyese bana onu hatırlıyor. Amcamızın oğlu gibi seviyoruz kendisini. Amcamızın oğlu Muhammed Ali'nin sadece bileği değil, çenesi de kuvvetli. Hem oraya yediği yumruklarla sersemlemiyor hem de onlara benzemediği için kendisini ayalamaya çalışan gazetecilerle güzel laf almış. Ama laflar, bütün mahallenin ağzına anında doluyor. "Frat Abi, senin gibi bir adamı ucup arı gibi soktukça, bizim de içimizin yağları eriyor. Çünkü göğsümüzde

hep tanımsız bir sancı, birileri göğsümüzü kabartsın istiyoruz hep. Hem çok kalabalığız hem de çok yalnız. Oyle tuhaf bir zamandayız.

Neyse efendim, o gece müsabaka başa baş geçse de 11. rauntta amcamın oğlu Muhammed Ali, ablamın tiz çizdiği eşliğinde yere düşüyor. Babam sarıldığı kırılma havaya fırlatıyor, üstü bülbul nakışlı kırılent duvardaki saatin pandülüne toslayınca, yelkovan olduğu yerde takılıp kalıyor. Amcamın oğlu Muhammed Ali yerden kalkarken zaman duruyor. Hakemin sayısını duymamak için babam televizyonu sesini kısıyor. Bir daha da geri açmıyor. Annemin dudaklarından süzülen duaların fısıltısı yükselir sadece odadan. Hoş, dualar iş yaramıyor. Muhammed Ali yerden kalkıyor, müsabaka da devam ediyor ama 15. rauntta Joe Frazier sayıyla galip geliyor. Frazier, dünya şampiyonu olurken amcamın oğlu da ilk mağlubiyetini cebine koyuyor. Evdeki başlar küssün, öne düşüyor. Artık görecek, duyaçak bir şey kalmıyor bizim için. Babam televizyonu sesini geri açmadığı gibi bize de açtırmıyor. Sonraki üç gün sessiz seyrediyoruz televizyonu. Herkesin kendine göre bir yas tuluşu var hayatta. Kimi konuşarak kimi susarak kimi sessizlikle kimi gurultuyla boğularak acısını kucaklıyor. Biz ailecek sessizliğe sığınlarındık. Dedem öldüğünde sıfır sesini değil, televizyonu kendisini de kapayıp bir hafta açtırmamıştı mesela babam. Gerçi o zamanlar sadece bizim evde değil, bütün mahallede böyle yapıldı. Zaman bir yerinde donan kalırdı böyle Hareket ve ses azalardı. Bazen ölümler, bazen hayal, böyle karışlarındı.

O müsabakadan sonradaki saat de televizyonu açılmayan sesi gibi bir müddet aynı anı göstermeye mahkûm ediliyor. Yeterince vakit geçtiğine kanaat getirince babam saati duvardan indirip yeniden işler hâle getiriyor. Ama sonra bunu âdet ediyor. Ne zaman durdurmak istediği bir an olsa, ekseriyatla futbol müsabakalarında, yeniliden hemen önce, babam bir fiskeyle saati susturmaya başlıyor. Babam tek eliyle zamanı durdurup sonra yeniden harekete geçirebiliyor. Babam zaman tanrısı Kronos. Babam Saatleri Ayarlama Enstitüsü başmuavinini. Zamanın hangi anlarda durması gerektiğini ondan öğreniyoruz ben. Zamanın benden durması gerektiğini.

Belki de bu yüzdən babam hastalandığında, olacaktaki sezmiş gibi saati durdurmuştu. Ne kadar öyle kaldı, emin değilim. İnsan gerçekten üzüldüğünde, günleri ve saatleri artık saymıyor. Manaları kalmadığında herhâlde. Hastalık, ölüm, cenaze, yas derken, sonra bir gün çalıştırma için yeniden elime aldığımda çalışmadık saat. Tamiröre götürüldü, onun da elinden gelmedi. Atamadım da meredi. Yadigarı sonucta. Birer astım duvarı, o vakit bu vakittir duvarda. Geçmişte bir yerde takılı kaldı. Bitmiş bir zamanda. Babamın hâlâ yaşadığı, benim hâlâ çocuk olduğum bir zamanda. İnsanların amca babalar olduğunda büyüdüğünü bilen ve çocukluğumu benden esirgemeyen merhametli bir zamanda.

Ben yine Junghans'ı alıp gitmişken, bizim ufaklık elinde ucu kemirilmiş bir kurabiyeyle mutfaktan koşup geliyor. İlk fırsatta kuralayacağımı gizlemeyen gözlerle duvardaki saate baka bağıyor.

"Dede! Saatler neden durur?"

Onu bir hamlede kucaklayıp omuzlarımıza oturturken fısıltıyla cevaplıyorum.

"Zaman hep aktığında."

Onu kucakladığımda, "Zaman hep aktığında" diye bu. Anlamayışın ve hayata henüz alınmışın. Ne güzel. Ne temiz. Ne çok.

Zeki Kayahan Coşkun

“dedi ki götür beni ay’a, ay’a”

Gezegeni yaşanmaz kılan, kaynakları tüketen insan evladının, yiyecek bitirmek için sıfırdan gezegen arayışı ne büyük çelişki... Var mısınız yeni, yaşanabilir bir gezegenin keşfine? Bakalım neler yapabileceğiz... Gezegene gideni adı, Boriktos.

İnsanlığın uzayda

yeni bir aşamaya arayıp devam ediyor. Heyecan verici gelişmeleri ben de çocukluğumdan beri takip ediyorum. Başından beri bu gezegene ait olmadığımızı düşünüyorum. Bir yarımda da belirttiğim gibi çıkmak için uçağa, suya yol almak için gemiye, konaklamak için binaya, korumak için kuyafete ihtiyacı olan canlılar. **Oysa bu gezegenin gerçek sahiplerinin; kuşun, balığın, kedinin, aygırın ve insan dışındaki nice türün maddeye ihtiyacı yok.** Geldikleri gibi yaşıyorlar.

Bizim maddeye olan ihtiyacımız ise gezegenimizi kırıltıyor. Benim asıl ilgilendiğim, bulacağımız gezegende maddesiyle yapabileceğimiz mi?

NASA Earth Twitter hesabının 18.02.2021 tarihindeki paylaşımını gördünüz mü? Salda Gölü'nde yaşananlardan, uzaydan ve yerinden çekilen fotoğraflarla bahsetmişler. Neden Salda? NASA, Mars yolculuğunu, Salda Gölü'nde yaptığı çalışmalarla ulaştığı bilgilere göre programlıyor. Mars'ta inşa yapılacak Jezero Krateri'nin, Salda'ya benzediği sonuçlarına ulaşmışlar. Salda Gölü, Mars'a yolculuğun en önemli dayanaklarından. Bir endişeyle de tağladırın mesajını NASA: Mars'taki krater henüz insan ayak basmadı ancak Salda Gölü sayesinde, kraterin başına neler geleceğikonusunda bazı fikirlerimiz var.

NASA'nın da benim gibi kaygılanmasına şaşırmadım.

Biz ne yaptık Salda'ya? İnsandan korumamız gerekirken, daha çok gelinin diye bahçeye çeviriyoruz. Dinlenme alanları, çardaklar, otoparklar vs. yapıyoruz. Gezegeni yaşanmaz kılan, kaynakları tüketen insan evladının, yiyecek bitirmek için sıfırdan gezegen arayışı ne büyük çelişki... Var mısınız yeni, yaşanabilir bir gezegenin keşfine? Bakalım neler yapabileceğiz... Gezegene gideni adı, Boriktos.

SINIRLARIN ÇİZİLMESİ

Bor madeni açısından oldukça zengin, Dünya'daki kadar oksijen ve su bulunan yeni gezegene hoş geldiniz. Her şey fıstık gibi, gıcır gıcır. Önce gelen ABD buralar benim deyip sınırları çizerken kendine, Rusya suraları da ben kapmış telâşında. Çin de boş durmuyor elbette. Diğer ülkeler de izin verildiği oranda, imkânlarınca yerlerini alıyor. Sonrasında büyük balık, küçük balık yutuyor. Bazı ülkeler müttefik oluyor. Kutsal değerlerin arkasında, yoğun milliyetçi tavırlarla rantodaki uzay savaşları başlıyor ve fakat bitmiyor. Ciiiiiuuu ciiiiiuuu...

AĞAÇLARIN KESİLMESİ

Boşuna mı geldik kaaardışım? Yol medeniyettir, viyadük ebediyet, kavşak kıfayettir. Ağaçlarda yaşayan, ağaçları kendine yuva yapmış Boriktos Gezegeni canlılarından bize ne? Önce insan... Zeytin ağaçları derhâl sökülecek, yerine ihale zengini inşaat firması maden ocağı açacak. Medeniyet düşmanı, terörist, anarşist bir grup "Zeytin ağaçlarına dokunma!" diye sloganalsa da derhâl gereken yapılacak, gezegen halkını kin ve düşmanlığa tahrik veya aşışlama suçundan yargılanacaktır.

NÜKLEER SANTRALİN AÇILMASI

Her ne kadar fazlasıyla güneş alsada da Boriktos, niye zaman kaybedilsin ki enerji depolamak için? Hem nükleer santralin kârı daha çok işletene. Pırl pırl suyu olan, içerisinde çeşit çeşit deniz canlılarının yaşadığı Çakkıldi Koyu'na ilk nükleer santral, türlerle açılacaktır. Koyda yer alan ağaçların yok olması ve denizdeki canlıların santral atıklarıyla zehirlenmesi mi? Hadiiii amaaa... Liyakatsiz kişilerin santral yönetiminde olması bir dizi patlamaya yol açsa da elbette Boriktos basınında bu haberler yer almayacak. Medeniyet düşmanı, terörist, anarşist bir grup "Santral radyasyon yayıyor," diye bağırıp halka durumu anlatmaya çalışsa da bu kişiler de kıskırtıcılıktan derhâl tutuklanacaktır.

HAYVAN SÖMÜRÜSÜ

İnsan gelene kadar kendi devinimi içerisinde yaşayan hayvanlar da elbette payına düşeni alacaktır Boriktos'ta. **Kürkü hayvanların kürkü, sütü hayvanların sütü, etli hayvanların eti, kuşrukları hayvanların kuşruğu da insanın hizmetinde olacaktır.** Devasa tesisler açılacak ve bu için endüstriyel de kısa süre içerisinde oluşturulacaktır. Yoköyle özgür özgür zıplam, hıplam... Medeniyet düşmanları, anarşistler yine hayvan hakları, ortak yaşam falan diyecekler Boriktos'ta ama yasalar açık...

ALTIN ARAYIŞI

Daha yola çıkmadan "uzaydaki madenlerin ekonomiyi kazandırılması" tartışıldı televizyonda. Boriktos'un da bir ekonomisi var ve selam biz Dünyalıyız... Önceki gezegenimizde edindiğimiz alışkanlıklarımız var. Altın misal, kıymetli. Düğünde kullan, yastık altına sakla, at kasaya dursun... Boriktos'un oksijen oranı en yüksek Baz Dağları'nın dibinde altın var. Brakılır mı dağın içinde öyle? Delik deşik edilen Baz Dağları'na siyanür baskılı çıkarılacak altın, ekonomiyi can verecektir. Zehirlenen su, kirlenen toprak, toprakta yetişen ürünlerin siyanürlen etkileneceği kimsenin umurunda olmayacaktır. Altın bu altın!

Bor madeni açısından oldukça zengin, Dünya'daki kadar oksijen ve su bulunan yeni gezegene hoş geldiniz.

kabuklu

Seni sezdim ama bilemedim. Seni buldum ama parçalarını birleştiremedim. Sana değdiysen bile ruhuna dokunamadım. Sert bir kabuğun altındaydın. Kafanı çıkarttığın anlarda hayatımı ışıklandırıyordun.

Sen bir vardın, bir yoktun kabuklu. Evvel zaman içinde her ne yaşıdıysan, özünü o zor anların arkasında bırakmıştın sanki. Gizemli ve saklıydın. Bana hikâyeni hiç anlatmadın. Her acını, her hayal kırıklığını, tüm çaresizliklerini bilmek isterdim. Seni çok sevdim. Ama aslında senin iyileşme umuduna âşık oldum. Seni sezdim ama bilemedim. Seni buldum ama parçalarını birleştiremedim. Sana değdiysen bile ruhuna dokunamadım. Sert bir kabuğun altındaydın. Kafanı çıkarttığın anlarda hayatımı ışıklandırıyordun. Gözlerin aydınlanıyordu. O anlar kısa sürüyordu. Uzaması için çrpınıyordun. Ama göz göze gelmek utandırıyordu seni. Umulıtnaktedirgin ediyordu. Sevdildiğini görmek korkutuyordu. Bir anda gözlerine bir perde iniyordu. Pederin arkasında eski bir film oynuyordu. Ben gücümü topayıp da filmi başını sana hiç sormadım. Senin ise filmi sonunu getirecek gücün yoktu. Bir gün, bir anda dalıp gittiğin bir gün, istersen biraz konuşalım dedim. Gözümle baktın. Sustun. Yine kabuğuna çekildin.

Bir akşam bir yavru kediyi geldim eve. Hayatın ortasında, kara kışta, sahihsiz bırakılmış bir kediye. Hiç unutmuyorum, kapıyı açtın ve kucağımdaki kediyi görünce aniden kapatın. Sonra tekrar kapıyı araladın ve hızlıca yürüyüp salonda bir koltuğa bıraktın kendini. Uslucla yanına geldim. Çok tedirgindin. Bir süre bekledin ve bir anda kediyi aldın elimden. O anda ücümüz de korkuyorduk. Kediyi göz göze gelemediniz. Hastasının yarısını bulmayaçağın acemi bir doktor gibi kedinin bütün bedenine dokundun. Uzun uzun kontrol ettin onu. Muayene ettin sanki. Sonra derin bir nefes aldın. Artık rahatlaştın. Sonra kediyi bakıp gülümsemeye başladın. Ben sana yine bir şey sormadım. Şaşkınlığının soru yağmurunu itmeyi öğretilmiş. **Adını "Masum" koyalım dedin. Her gece ona sarılıp uyudun. O da büyürken senin baş ucundan ayrılmadı. Zamanla senin bir kedinin bedenine kendine sarıldığını anladım.** Sarılacak kimsesi olmayan bir çocuğun kendi bedenine sarılmasına benzettim. Başta bir yavru kedinin savunmasızlığından korktuğunu, yaralı olma ihtimalinin canını çok yakıştığını anladım. Kendi savunmasızlığının hâlâ seni korkuttuğunu ve yaralarının hâlâ açıkta olduğunu anladım. Her gece çocuğuna sarılıp gibi sarılıp onunla uyudun. Böyle böyle büyüttün kediyi. Böyle böyle kendini büyütme istedin. Masumiyetini yaşatmak istedin. Masum büyüdüğünde ondan uzaklaşmaya başladın. Kendi yetkinliğini dönüp hiç bakmadığını gibi onu da görmeye oldun. Yanımda olduğun ama seni çok özlediğin günlerdi. Bir akşam sana, Masum senin çok özliyor bence dedim. Sustun. Yine kabuğuna çekildin.

Geçen kış yazığa gittik beraber. İlişkimize, birbirimize, kendimize iyi gelmek için kaçmak istedik. Ben yine kendi içimde çok kalabalık ve yorgundum. İçtik. Senin tek isteğin Masum'u yanımda tutmaktır.

Sen sanki hep kendi yaralarına bağlanmış bir kabuktun. Kaldırımına ait olmayan bir taş gibiydin.

Hümeyra dinledik. Sokulduk birbirimize. Hiç bitmesin istedim. Dışarıda fena bir fırtına vardı. Etrafta pek kimse yoktu. Elektrik kesildi. Önce bu tedirginlikle başa çıkmak için gülüştük biraz. Sonra sesler duymaya başladık kapının önünden. Sesler yükselmeye başladı. Bilmiyorum

karanlıktan mı, sarhoşluktan mı yoksa sahiden mi ama o ayak seslerini ikimiz de duyduk. Ben çıkartmamaya çalışsam da korktum. Karanlıkta senin gözlerini gördüğümde öfkeyle şimşek gibi çakıyorlardı. Şaşırđım kızgınlığına. Her ayak sesinde daha fazla sinirlendin. Ayaya kalktın, şeyeyi eline alıp kapıya yöneldin. Yaklaşırsın,bağırmaaya başladın. Ne dediğini habiriılmıyordum ama çığlık çığlığa iç sesini ilk kez duymuştum. Sonra ağılamaya başladın. Sarılmağ istedim ama beni ittin. Şeyeyi sımsıkı tutarak yere çöktün. Seni sakinleştirmenin bir yolunu ararken geldi elektrik. Kapıya baktığımda kimse yoktu. Sana baktığımda sende de sen yoktun. Kimin ayak sesleri duyulmuştu hafızada? Kim böyle bir karanlıkta canını yaktığı seni? Bunları sormadım ama omzuna dokunup "İyi misin?" diye sordum. Sustun. Yine kabuğuna çekildin.

Tanıştığımız gün Didem Madak'tan bahsetmiştin bana. Onun hikâyesini anlattın. Sonra ağladın. İlk ve son kez yanımda öyle ağladın. Belki de benimle hiçbir zaman konuşamadıklarını orada ağladın. İlk yolculuğumuza çıktığımız gün yan tarafımızda bir aile oturuyordu. Çocuk bir şarkıya başlamıştı. Anne ve babası gülümseyerek ona eşlik etti. Sen kafanı onlara hiç çevirmedin. Gözlerini sımsıkı kapattın ve bitmelerini bekledin. Bir korku filmine bakmamak için uğraşan küçük bir çocuk gibiydin. Birlikte yaptığımız son tatilendöndüğümüz gece, bitpazarından aldığımızkenarı kırık kar küresi salonun başköşesine koydun ve çalıştırdın. Bir kız çocuğu dönüp durdu kollarını içte.Ben uyuyakaldım, her uyanışında seni onu izlerken gördüm. Mutsuzdun ve izlerken aynaya bakargibiydin. O kar küresinden çıkacağın anı düşledin. Çıkamayacağında da emindin. Gözlerinde gördüm. Ayrıldığımız gün radyoda bir şarkı çaldı. İçine içine söyledin. "Bir yer bulalım, dünyadan uzak," derken yükseldi sesin. Sonra sustun. Gözlerine baktım, gözlerini kaçırđın. Başını gövdeneye sakiayp bir iç çektin. Hatırladığım en son iç çekişindi o. Sen sanki hep kendi yaralarına bağlanmıy bir kabuktun. Kaldırımına ait olmayan bir taş gibiydin. Toprağıyla kavgaalı bir ağaçtın. Kendi hapishanesine dikilmiş bir duvardın. İnsan böyle doğmaz ki! Bebekler ağılamamaya çalışmazlar. Çocuklar yarım gülmeyi bilmezler. Gençler heyecanlarını saklamazlar. Yetişkinler yetkinliklerinden bu kadar yorulmazlar. Senin hikâyen nereden kırıldı da bu kadar parçalandı? Nasıl bu kadar sustun? Nasıl bu kadar kabuğuna çekildin?

Keşke bilseseydin seni. Keşke nasıl yarım kaldığını anlarsaydım. Keşke birlikte tamamlanabilseydik. Ben seni çok özliyorum kabuklu. Keşke bir kime hep senin yanındaydın. Keşke umidi kesmeseydin.

Marcus Graf

hatırlanacak bir gece

Eserdeki her şey dönüyor, hareket ediyor ve böylelikle de van Gogh'un huzursuz kalbine ve zihnine işaret ediyor. Otuz tane otoportre yaptı fakat ben en önemlisinin Yıldızlı Gece olduğuna inanıyorum.

Vincent van Gogh (1853, Hollanda) ve Yıldızlı Gece (1889) tablosu üzerine yazma fikri beni bir hayli kaygılandırdı. Sanatçının ve eserinin bu kadar popüler olması kendime şunu sormama yol açtı: Bu ressam ve bu özgül eser hakkında zaten söylenmiş olmayan ne kalmıştır? Bu "özel gecenin" reproduksiyonları milyonlarca oturma odasını, mutfağı ve holü süslerken, metnin başında çocukken bazen yatağımda uzandığım ve odadaki gece karanlığıyla yüzüme geldiğim zamanlardakine benzer bir kaygı duydum. Fakat yazma masasında sözcükleriydizlar gibi belirdi ve o karamsarlığı aydınlattı. Van Gogh'un karanlık yerine yıldızlara odaklanmayı neden tercih ettiğini o zaman anladım. Her şeyi aydınlatan yıldızlar, ben olduğunca güçlü

Doğrusu, tanınmış bir ressamın yaygın olarak bilinen bir eserini yeniden gözden geçirmek, bir sanat yazarı için son derece zordur. Bir sanatçının eserlerinin toplamı doğru ile yanlış bilginin tuhaf bir karışımı tarafından kuşatıldığı ve sanat, tarihsel olgularla, akademik makalelerle aynı oranda klişeler ve sansasyonlarla çevrelediği zaman, bu görev neredeyse dayanılmaz bir hâl alıyor. Sonunda, ressamın popülerliğini artıran okurların beklentileri, yazmayı hiç de kolaylaştırmıyor.

Her şeye karşın, Sanat Kafası'ndaki sanat tarihi serüvenimizin Vincent van Gogh gibi önemli bir yolcuya iska geçemeyeceğine ve

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

eserlerinin muhteşem bir örneği olarak işlev görebileceğine karar verdim.

İnsanlar van Gogh'un çalışmalarını sevdiğini söylediklerinde daima hangi kısmını sevdiğini merak ederim. Kabaca üç ana dönemi var: İlk olarak, 1880 ila 1886 arasında, ana yurdu olan Hollanda'da ve Belçika'da yaptığı erken dönem tabloları var. Kutsal bölgeler ve bu bölgelerde yaşayan köylülerin gündelik görünüşlerini betimlediği bu erken dönem eserler, naturalizm, realizm ve romantizm arasında salınan bir tür tarafından karakterize edilmiştir. Bu eserlerin renk skalası daha karankâ, daha kahverengimsidir ve biçimsel düzenlenişleri daha gelenekselidir. Yine de bu erken dönemde bile aceleli birkaç darbeleri, kalın boya katmanlarını ve belirgin bir dışa vurumculuğu somut biçimde görmek mümkün. İkinci dönemde, Paris'te kardeşi Theo'ya katıldı. 1886'da Theo ve onun döneminde olan gelen sanat galerilerinin biri olan Goupil & Cie'deki sanat tüccarlığı işi sayesinde van Gogh, empresyonistlerin arasına girdi ve Bernard, Lautrec ve Gauguin'le arkadaş oldu. Bundan sonra kendisine özgü renkleri daha parlak bir hâl aldı, daha güçlü fırça darbeleri görülmeye başlandı ve erken dönem tablolarındaki toplumsal ilgi kayboldu. Çalışmalarının son evresinde, 1888'den sonra ise bir sanatçı kolonisi kurmak ve özlümünü duyduğuşu işle renkleri bulmak için Fransa'nın güneyindeki Arles'a taşındı. Ömrünün son işi senesinde en popüler tablolarını; ayçekleri serisinin, pek çok ünlü portre ve otoportrenin yanı sıra *Yıldızlı Gece*'yi yarattı. Ardından tıpkı diğer post-empresyonist sanatçılar Gauguin, Lautrec ve Cézanne gibi o da empresyonizmi aştı.

1890'da, henüz 37 yaşındayken trajik bir biçimde hayatını kaybettikliğinde yalnızca on senelik bir dönemin ürünü olan ve o yaşıken ne sanat sahnelerinde ne de sanat piyasasında takdir edilmiş olan eserleri, 1000'in üzerinde çizimden ve 800'den fazla tablodan oluşuyordu. Her şey karşı, empresyonist estetik, resimsel (painterly) bir dışa vurumculuğu ve yaratıcı bir imgelemin salt kendisine özgü bileşimine bağlı olarak, fovizm ve ekspresyonizm gibi yirmidü yüzümlü avantgar hareketlerinin hazırlayıcısı ve atası oldu. Geçtikten de Vincent van Gogh bugün, modern resmin kurucularından biri sayılıyor. Onun trajik hayat hikâyesi, avantgar sanatçıların da sembolü hâline geldi: Genç, fakir ve tanınmadan ölen, ölümden kısa bir süre sonra keşfedilen, değer gören ve takdir edilen, öngörülü ancak dışlanmış bir dâhi...

Vincent van Gogh, *Yıldızlı Gece*'yi Haziran 1889'da, ölümden bir sene önce resmetti. New York'taki Modern Sanatlar Müzesi (MoMA) bu tabloyu 1947'de edindi ve eser, o tarihten beri bu müzenin koleksiyonunun önemli bir parçası olmaya sürdüyor. Sanatçı bu eseri Arles yakınlarındaki Saint-Rémy'de yer alan

Saint-Paul de Mausole Psikiyatri Hastanesindeki günlük kalışı sırasında yarattı. Van Gogh 1888 Aralık'ının sonlarında geçirdiği ruhsal çöküntüyü izleyen derin depresyon evresindeniyse burada bir sene kaldı. Sanatoryumda resim yapmasına izin veriliyordu hatta ona stüdyo hâline getirebileceği bir yer bile tahsis edilmişti. Burada geçirdiği süre zarfında, ünlü ayçekleri de dâhil olmak üzere 150 civarı tablo yarattı. **En güçlü, en renkli ve en enerjik eserlerini, kendi hayatının ve kardeşleri ve ne kederli zamanında yaşamış olmaları şaşkınlık verici. Bütün yaşam enerjisini ve tutkusunu bu resimlere vermiş gibi görünüyor.** Tıpkı Edvard Munch'un çığlık atan figürü gibi, van Gogh'un eserleri de insan ile dünya arasındaki sorunu ılışıklaştıran araştırırken harcanan o muazzam enerjiyi açığavuruyor.

Yıldızlı Gece, hastane odasından görünen bir manzarayı yansıtır. Saint-Rémy-de-Provence'nin bir manzarasını günün doğmasından birkaç saat önceki hâliyle betimliyor. Kardeşi Theo'yayazdığı bir mektupta, demir parmaklıklıkl pencerelerden baktığında üzerinde bütün görkemliye yükselen sabah güneşiyse buğdayların kusatığı kare bir alanı seçebildiğini yazıyordu Vincent van Gogh.

Tablonun sol tarafında büyük bir servi ağacı ağır dâsiyor. Buna

karşılık sağda bir grup zeytin ağacı görünüyor. Ağaçların üzerinde Alpilles Dağları yükseliyor. Tam ortada, tuvalin alt kısmında bir köy resmediliyor. Manzara doğru olarak yansıtıldığı hâlde, köy gerçek değil, gerçekte orada bir köy yok. Bu hayali küçük kasaba bir Hollanda yerleşimine benzeyir ve böylelikle de van Gogh'un kişisel geçmişine gönderme yapıyor.

Alt kısımdaki bütün öğeler ağır fırça darbeleriyle dinamik bir biçimde resmedilmiş, öyle ki yeryüzü titriyormuş ve denizden da hareket ediyormuş gibi görünüyor. Zeytin ağaçları vahşi bir açmaz dalgalanıyor gibiyken, yer ile göğü yapsal olarak birbirine bağlayan servi ağacı da patlayan bir aleve benzeyir. Manzara ne doğanın pitoresk bir yansıması ne de van Gogh'un kendi etrafının doğaları bir temsili durumunda. Onun işsel fırtınası yansıtın bir zihin manzarasıdır bu. *Yıldızlı Gece*'nin bu resimsel (painterly) dinamizmi, van Gogh'un hayata duyduğu şehvetle ve hayatı boyuncasürün çaresizliğinin nihayeteo ulaşan kalıcı bir kişisel ve sanatsal başarısızlık hissiyatıyla ortaya çıkan duygusal patlamalarının sonucudur.

Kocaman gökteki parlak ve büyülmüş yıldızların tabloya tamamen hakim olmasında, van Gogh'un hem tutkusunu hem de depresyonunu görmek mümkün. O, dünya üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanan kozmik bir drama tanıklık etmemizi sağlıyor. Güçlü renkler, çeşitli mavi tonlarla karşıtlık içindeyken, yıldızların parlak sarı tonları da izleyici üzerinde güçlü bir psiko-görsel etki yaratıyor. Fırça darbeleri tuvalin üzerinde helezonlar oluşturarak döner; dalgalı ve spiraller şeklinde izler bırakıyor. Yıldızların etrafındaki işi, geceye doğru yoneliyor ve karanlığı aydınlatıyor. Gökyüzü güçlü bir nehir akıntısı gibi vahşicedönerken, yüzeyden enerji yayılıyor. Sanatçı boyayı doğrudan tüpten tuvale uyguladığı için kalın bir impasto oluşturmuş ve bu da eserin enerjisini daha da yoğunlaştırmış. Gerçekten de eserdeki her şey döner, hareket ediyor ve böylelikle de van Gogh'un huzursuz kalbine ve zihnine işaret ediyor. Otuz tane otoportre yaptı fakat ben en önemlisinin *Yıldızlı Gece* olduğuna inanıyorum. Güçle, umutla ve sevgiyle patlıyor bu tablo.

Bütün bu duyguların ve tutkuların yanı sıra Vincent van Gogh'un oldukça analitik bir sanatçı olduğunu da unutmayalım. Kardeşine ve sanatçı arkadaşlarına gönderdiği ve kendi estetik fikri ile sanat felsefesinin çerçevesini ortaya koyduğu mektuplar bunu kanıtlıyor. Bunun yanında, çözümleme yapmak ve ürünlerinin sanatsal kalitesini artırmak için aynı konuyu tekrar tekrar resmettiği seri resim yapma yöntemleri, van Gogh'un yalnızca dürtüsel bir sanatçı olmadığını göstermektedir. *Yıldızlı Gece* de akıl hastanesinin doğuya bakan penceresinden bir görünüm sunan ve 21 manzara resminden oluşan bir dizinin parçasıdır. **Bu resimlerin hiçbirinde pencerenin demir parmaklıkları gösterilmemiştir. Böylelikle sanatçı, hiç olmazsa eserlerinde bütün dünyevi kısıtlamalardan özgürleşmiştir.**

Rhône Üzerinde Yıldızlı Gece (Eylül 1888) ya da *Köfe Terasta Gece* (Eylül 1888) gibi erken çalışmalarının yanı sıra *Yıldızlı Gece*, van Gogh'un yaptığı son gece manzarası resmidir. Gün içinde yapılmış ve bu nedenle de somut gözlem ile yaratabil imgelemin bir birleşimidir. Tablodaki en parlak yıldız, servi ağacının sağ tarafındaki Venüs'tür. Tablodaki takımyıldız

astronomik tarafından doğrulanmıştır fakat Ay, astronomik bakımdan doğru bir biçimde betimlenmiş değildir. Zaten van Gogh, onu gökyüzünün panolısı atmosferini desteklemek için değiştirmiştir.

Yıldızlı Gece basit bir gece manzarası resmi olmanın ötesindedir ve realistlerin, empresyonistlerin ve post-empresyonistlerin estetikteo güçlü bir biçimde farklıdır. Sonradan gelen pek çok sanatçı kuşağı için ilham verici bir eser olagelmıştır. Yine de van Gogh öncü bir avantgar sanatçı olmanın bedelini yalnızlıkla, yoksullukla ve ebette takdir eksikliğiyle oldukça ağır bir biçimde ödemiştir.

İhtar olduğu biçiminde spekülasyonlara da konu olan trajik ölümden -uzmanlar arasında kazayla olmu ya da cinayet senaryoları da yaygındır - yalnızca birkaç sene sonra Stockholm'deki ve Rotterdam'daki müzeler van Gogh'un eserlerini edindi. 1900'den hemen sonra birkaç Alman müzesi onun eserlerini satın aldı. 1905'te Amsterdam'daki Stedelijk Müzesinde onun eserlerinin 480'den fazlasının bulunduğu geçmiçe dönük bir sergi yapıldı. Bu serginin ardından resimlerinin fiyatı hızla yükseldi. Sadece ellici yaş gününe kadar yaşasaydı kendi başarısına tanıklık edebilecekti. Yine de bu, onun hikâyesindeki bir başka trajik bölüm.

Yıldızlı Gece bugün dünyanın en çok satılan ve en çok sevilen resimlerinden biridir. Bu resim yazmıştı bir vakit unluymur'un huzuru ve mutluluğu o yıldızlardan birinde bulmuştur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

George Orwell

Hayvan Çiftliği

Sömürsüz bir gelecek umuduyla çiftlik sahibi Bay Jones'a başkaldıran hayvanlar, önderliği sahiplenilen domuzların giderek zalimleşen egemenliğinde baltalanmış bir devrimin ağır sonuçlarına tanıklık ediyor.

MANDOLIN İNKILÂP 94.yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Hürriyet • İSTANBUL / Akademi Pelican Mall • İSTANBUL / Akademi Coliseum • İSTANBUL / Bahçeşehir Metroport
İSTANBUL / Baykent Perpetua • İSTANBUL / Alışveriş Merkezi • İSTANBUL / Cebeloğlu Sırtı • İSTANBUL / Akademi • İSTANBUL / Akademi City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Sunay Akın

koyu mavi memleket kumaşı

Satı Kadın, elinde bir bardak ayran, Atatürk'e doğru giderken "Seni astırır, kestirir, hiç korkun yok mu?" sözlerini duyar yakınlarından. Verdiği yanıt en az elinde taşıdığı ayran kadar beyaz, bembeyazdır: Ondan insana fenalık mı gelir?!

"Ördüler, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!"
Hepimizin bildiği, Mustafa Kemal Atatürk'ün zafere giden yolda söylediği bu söz "ördüler" diye başlamıştı!

Başlangıcı şöyledir: tarihin bu en güzel pusulasının: Türkiye Büyük Millet Meclisi Ördüleri...

"Ördüler" demek ile "Türkiye Büyük Millet Meclisi Ördüleri" demek arasında "büyük", hem de "çok büyük" fark vardır. Türkiye Cumhuriyeti, bir millet meclisinin aldığı kararlarla kazanılan bir zaferin sonucunda kurulan ve yine o millet meclisinin temsilcileri sayesinde Lozan'da dünyaya varlığını kabul ettirmeyi başaran bir hukuk devletidir. **Bu kuruluş özelliğiyle de dünya siyaset tarihinde pek çok mazlum halkın bağımsızlığına öncü ve örnek olmuştur.**

Satı Çirpan'ın ilk kadın milletvekilleri arasında yer almasına giden yol, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açıldığı tarih olan 23 Nisan 1920'den on altı gün sonra, 9 Mayıs'ta açıklanan ilk çalışma programındaki "kız ve erkek farkı gözetilmeden Türk çocuklarına verilen eğitim"den söz eden maddedir.

TBMM sadece ısgal altında ve salgın hastalıklarla değil, bilgisizlik ve cehaletle de mücadele ediyordu. Çünkü bilgisizlik, biat etme ve kulluk düzeni demektir. Bilginin ışığının olmadığı yerde insanların inançlarını sömürerek, din ticareti üzerinden güç sahibi olmak kolay, çok kolaydır. Bu yüzden TBMM daha ilk çalışma programında, kız ve erkek ayırımı yapmayan bir eğitim sistemi için kolları sıvamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, Çankaya Köşkü'ndeki kitaplarından İstanbul'a götürmek istediklerinin listesini verir Nuri Ulusu'ya. Kütüphaneye geldiğinde kitapların karton kutularla konulduğunu görür ve dışarı çıkar. Birkaç dakika sonra geri döndüğünde elinde ahşap bir sandık vardır. Sandığı kütüphaneci Nuri Bey'e uzatarak şunları söyler: "Biz Kurtuluş Savaşımızı bu sandıklardaki mermilerle kazandık. Kitapları bu sandıklara koy, asıl savaşımız bundan sonra başlayord!"

Okuma ve yazma oranının çok düşük olduğu bir dönemde, bilgiye ulaşan yoldaki engelleri kaldıran Harf Devrimi'nden sonra açılan Millet Mekteplerinde görürüz Satı Çirpan'ı... O ki Kurtuluş Savaşı'nda Türkiye Büyük Millet Meclisi Ördüleri'ne yardım taşıyan Anadolu kadınlarından biridir. Şimdi de okuma ve yazma öğrenerek, Atatürk'ün gösterdiği cepheye koşmaktadır, "asıl savaşımız"ı kazanmak için!

1933 yılında, kadınlara muhtar seçme ve seçilme hakkının tanınmasıyla, babası Kara Mehmet'ten devralır muhtarlık görevini. Ankara'nın Kazan Köyü'nde muhtarlık yaparken, Atatürk'ün Kızılhamam'a gideceğini duyar. Bu haber üzerine Bitik Nahiyesi'nde alır soluğu Satı Kadın. Halkıyla konuşmak, derletemek isteyen Atatürk mola verdiğinde çoğu insan yanına yaklaşmaya çekinir, eski yönetimin beyinlerde ördüğü duvarlardan dolayı. Satı Kadın, elinde bir bardak ayran, Atatürk'e doğru giderken "Seni astırır, kestirir, hiç korkun yok mu?" sözlerini duyar yakınlarından. Verdiği yanıt en az elinde taşıdığı ayran kadar beyaz, bembeyazdır: Ondan insana fenalık mı gelir?!

Atatürk, Büyük Taarruz öncesinde okuduğu, Reşat Nuri Güntekin'in İstanbul'dan Anadolu'ya geçen, kendi ayakları üstünde durmaya çalışan bir kadın öğretmenin hayatını anlatan Çalılıkusu romanından sonra şunları söylemiştir: "Ciddin muvaffak olmuş. Şu barış kurulsun da memleketin sosyal yapılarını esaslı bir şekilde tedavieye başlasak."

İşte, tam karşısında durmaktadır, memleketin sosyal yaralarını tedavi edecek bir kadın; elinde bir bardak ayranla başı dik, gülen yüzü ve aydınlık gözleriyle kendisine bu

İnan'a dönerek, tanıştığı bu kadının adını ve köyünü not etmesini söyler.

8 Şubat 1935'te yapılan seçimlerde, Ankara Milletvekili olarak TBMM'nin sıralarında oturan ilk kadın milletvekilleri arasında görürüz Hatı Çirpan'ı. Atatürk, "Satı" olan adını Orta Asya Türk tarihinde ünlünen bir kadın olan "Hatı"yla değiştirmesini istemiştir.

2 Mart 1935 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan şu habere karşımıza çıkar Hatı Çirpan: Ankara saygılı Bayan Hatı Çirpan koyu mavi memleket kumaşından bir elbise giyiyordu. Şehirli arkadaşları arasında hakim ve olgun tavırları onu onlardan hiç ayırmıyordu.

Balkan gazisi olan kocası ve altı çocuğuyla Ankara'daki bir köy evine taşınırlar, "Burnu büyüdü," demesinler diye...

TBMM'nin Ziraat Encümeni'nde görev alır. Köylülerin modern tarım araçlarına sahip olmaları, yol, su ve sağlık hizmetlerinden yararlanmaları için çalışır gecenin gündüzü, derterini anlatmaya gelen, kalacak yeri olmayan insanları evinde ağırlar...

Halkevinde oynanan bir tiyatro oyununu seyretmek için gittiğinde, kapıda bekleyen köylüleri görür. Onlara neden içeri girmediklerini sorunca, salona alınmadıklarını öğrenir. Bunun üzerine kapıda bilet kontrolü yapanlara sorar: "Neden bu insanları içeri almıyorsunuz?" "Efendim, bugün milletvekilleri günü," yanıtı üzerine, "Bunlar milletin vekilleri değil, asılları," diyerler köylüleri içeri aldılar.

Milletvekili seçildiğinde, ihtiyaçlarını gidermesi için bin lira verilir Hatı Çirpan'a...

Son kurusuşna kadar halka dağıtır o parayı!

Fotoğraf: San Posta gazetesi, 24 Mart 1939

Fotoğraf: Wikimedia Commons

Nihan Kaya'nın seçtiği 20 kitap

- 1- Sihirli Çocuk, Joseph Chilton Pearce
- 2- Yaratma Cesareti, Rollo May
- 3- Olma Cesareti, Paul Tillich
- 4- The Dynamics of Creation, Anthony Storr
- 5- Sticks and Bones, David Rabe
- 6- Oyun Sonu, Samuel Beckett
- 7- The Habit of Loving, Doris Lessing
- 8- Kâtip Bartleby, Herman Melville
- 9- Anılar, Düşler, Düşünceler, Carl Gustav Jung
- 10- Buried Child, Sam Shepard
- 11- Eugénie Grandet, Honoré de Balzac
- 12- Huzur, Ahmet Hamdi Tanpınar
- 13- Kayıp Zamanın İzinde, Marcel Proust
- 14- Bölünmüş Benlik, R. D. Laing
- 15- Donald W. Winnicott'ın bütün eserleri
- 16- Bir Bebek Evi, Henrik Ibsen
- 17- Freedom and the Spirit, Nikolay Berdyayev
- 18- The Neurosis of Psychology, Wolfgang Giegerich
- 19- Kafkas Tebeşir Dairesi, Bertolt Brecht
- 20- Adızsıyans Bir Jude, Thomas Hardy

"nasıl nobel almadı" dediğim yazar

Oya Baydar

meğer lawrence durrell'e de nobel verilmemiş

1920'ler, 30'lar Amerika'daki vahşi kapitalistdüzeyi aomasız bir gerçekçilikle yansıttığı için kendi döneminde Nobel'e asla aday olamayacak Upton Sinclair'ı bir yana bırakırsak, her biri Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık Meksikalı Carlos Fuentes'in de Arjantinli Julio Cortázar'ın da ödülü alamamış olmalarındaşılaşılacak bir şey yok. Onların döneminde Nobel rüzgârı Latin Amerika'da esmiyordu pek. Ama her ne kadar Büyük Britanya tabiyetini terk etmiş olsa da İngilizce yazan İrlanda kökenli İngiliz Lawrence Durrell'e de verilmemiş bu ödül. Hem de 1968'de aday gösterildiği hâlde.

Dört kitaplık İskenderiye Dörtlüsü, beş kitaplık Avignon Beğisi dışında dokuz romanı, 10'dan fazla şiir kitabı, oyunları, seyahat anıları, eleştirileri, denemeleriyle dev bir külliyata sahip olan Durrell'in, Nobel'in her dam gelenekçi, klasikçi, az buçuk da ahlakçı süzgecine takıldığını düşünüyorum. Özellikle İskenderiye Dörtlüsü'yle romana yeni bir bakış, yeni bir perspektif getirmiş, bu edebi türün kalıplarını kırmış ve yeniden kurmuş olan Durrell, Nobel Edebiyat Ödülü konusunda, 1922'de Ulysses'yle edebiyat âlemini sarsan James Joyce'un kaderini paylaşmış gibi görünüyor. İkisi de Nobel kalıplarına uymuyordu.

İlk kitabı Justine 1957'de, Balthazar 1958'de, ardından Mountolive, son olarak da 1960'da Cleo kitapları yayımlanan İskenderiye Dörtlüsü'nde, aynı dönem (1930'lar, 40 başları) ve aynı mekânda (İskenderiye'de) yaşanan insan hikâyeleri, aynı olayların hem tanığı hem de öznesi olan romanın dört kahramanının farklı bakışlarıyla anlatılır. Her biri bir kitabın anlatıcısı ya da baş kişileri olan bu dört kahraman, birbirinden ilginç olmaları ikinci kahramana tamamlanan bir ilişkiler ağı içinde kendi maceralarını yaşarken, bize gerçekçi çeşitli yüzlerini kendi algıları ve duygularıyla yansıtır. Ana kahramanı ise kozmopolit,

büyük, masalsi İskenderiye kendidir. Romanın İskenderiye'yi çıkarın, boşluğa uçuran marazi tipler kalır geriye. Onları nete kemige büründüren, yaşamlarına ve anlatılarına anlam kazandıran İskenderiye'dir.

Çağdaş romanın çok boyutlu, kendi deyimiyle neredeyse bilimsel bir relativiteye (görelliğe) sahip olması gerektirir

Durrell'in, Nobel'in her daim gelenekçi, klasikçi, az buçuk da ahlakçı süzgecine takıldığını düşünüyorum.

söylenen Durrell, bu bakışla tek doğru, tek boyut, tek ahlak, tek yargıyı reddeder. Aşkı ve cinselliği bütün boyutları, bütün çeşitliliği, bütün tercihleriyle işlerken hiçbir değer yargısına varmaz. Aşk gibi, ihanet, cinayet, suç ve ceza da Durrell'in romanlarında derin köklere sahip insan hâlleridir; ölmüçlü yanlıklar, acımasız ön yargılar, bilinçli bilimsiz kötülükler de öyle. Lawrence Durrell'in İngilizce edebiyatın en önemli yazarlarından biri olmasının yanında çağır açan, **romana yeni ve farklı bir soluk getiren, ezber bozan bir yazar** olduğu su götürmez. Belki tam da bu yüzden Nobel'in ölçülerine uymuyordu. Ne ki sonraki dönemlerde yazılan pek çok iyi romanda, başta İskenderiye Dörtlüsü olmak üzere, Durrell'in derin ve derin edebiyatın izleri vardır.

Şair olan Lawrence'in roman dili de şiirlidir, insan ruhunun en derin, en karanlık labirentlerinde dolayışın anlatıyla tam uyum sağlar. O dille, yazının yaşamının büyük bölümünü geçirdiği Orta Doğu'nun, Mısır'ın, Hindistan'ın duygularını yansıtır. (Ne yazık ki benim okuduğum Türkçe çevirileri bu özellikleri yansıtmaktan uzaktır. İngilizcesine ve Fransızcasına başvurmak zorunda kaldım.)

Özetle: Benim Nobel Edebiyat Ödülü'm; romanda çığır açtığı, kalıpcılığı reddettiği, ahlakçılık yapmadığı, insanı bütün boyutlarıyla kavradığı ve de bir yandan felsefi, öte yandan şiirli dili için, Lawrence Durrell'e gidiyor.

BİR İNTERNET SİTESİ

literaedebyat.com

2021 yılı itibarıyla hayatımıza giren Litera Edebiyat, bir KulturALiterA oluşumu. Yayın kurulunda Doğuş Sarpkaya, Oylum Yılmaz, Seda Ateş ve Mahir Ünsal Eriş yer alıyor. Latife Tekin'in "İyi edebiyat, dağların, ırmakların yanına eklenir" sözünden ilham alan internet sitesindeyalınca orada bulabileceğiniz öyküler, çizimler, haberler ve dosya konuları sizi bekliyor. Geçerken KulturALiterA'nın edebiyat atölyelerine göz atmanızı da tavsiye ederiz.

BİR KİTAP

Yazanımız Aylin Balboa'nın yeni kitabı **Ateş Sömene Kadar** İletişim Yayınları'ndan çıktı. Belki Bir Gün Uçarız'dan yedi yıl sonraçıkardığı yeni kitabında dokuz hikâye yer alıyor.

BİR DERGİ

Uzun Hava'nın 2021 yılında yayıncılığını yaptığı, üç ayda bir yayınlanan Sadece Şiir dergisini beşinci sayısı çıktı! Bayilerde, marketlerde ve kafa.com.tr'de.

Litera

Bedia Ceylan Güzelce

başka ülkeye gitmişim gibi-2

Hayatıma biri giriyor, kovmaktan beter ediyorum, gitmiyorum. Aşk değil, ayrılıktır uzun süren, sürüyoruz. Nihayetinde onun çıkmayacağını anlayınca бүsbütün hayatımı çıkarıyorum kendimden.

Başka bir ülkeye taşınmadığımı fark ettim geçtiğimiz gün, öyleyse neden kimseyi görmüyör, kimseyle görüşmüyör, kendimi işle karartılmış bir camın karanlığında seçmeye çalışıyordum? Toplantıda bana el kaldırıyor 16 Terimuzsabahı ellerinde kelepeyle tutuklanan dönemin yaym yönetmeni. "O elini indir" dememe kalmadan kendimi kapının önünde buluyorum. Elimde bir pankart "Özgür basın susturulamaz." O gün Cihangir'deki evin elektrikleri kesiliyor ve haliyle kombisi de çalışmıyor. İşıksızlık ilk gününde iksiz, uşuyorum. Cihangir'den bir an önce gitmem lazım, burası bana hayatın fazlasıyla yolunda gittiğini sandığım bir zamanda, her şeyin tepebakalabilme ihtimalini hatırlıyor. Evin köşesinde bir yokuş var, o yokuşu sarı bir sırt çantasıyla çıkip, terk ediyorum bu semti. İlk kitabımı, durmaksızın yağan karı, evinde ölü bulunan şizofren komşumu, her kavgaada pencerelerden fırlatılan ev eşyalarını yokuşun başında bırakıyorum. Bir fazlalık kalmıyoursüzemde, verdiğim sözlerin ağırlığı değil, kendim olmanın hafifliği duyuruyorum yokuşun başında. Daha önceki evlerimden geriye kalan ne varsa sırt çantamın içine sığmıs, bir daha yanından hiç ayrılmıyorum. TEDX konuşmamı yaparken de koltukta bu çantamı bırakıp çıkıyorum sahneye. "Aclarınızı Küçmsüyorum" diye bir başlığı var konuşmamın, başkalarının acılarını küçmseyecek son insanımı ama söyledim o değil.

İşsizlik zor, bu dönemde iş bile denemeyecek şeyler yapıyorum. Hayatıma biri giriyor, kovmaktan beterediyorum, gitmiyorum. Aşk değil, ayrılıktır uzun süren, sürüyoruz. Nihayetinde onun çıkmayacağını anlayınca бүsbütün hayatımı çıkarıyorum kendimden. Aradan geçen onca zamandan sonra kendime aynı anda iki iş buluyorum, ikisi de birbirinden güzel. Şişli'de, Hanimefendi Sokak'ta güzel bir evin kapısını açıyorum, kocaman bir salon, kocaman bembeaz bir mutfak. Apartman boşluğu ve üç küçük oda. Daha ne isterim? Yakın komşularım arasında çocukluk arkadaşlarım, Ahmet Ümit ve birçok kişi var. Yemekler yapıyor, çok sevdiğim insanları davet ediyorum. **Şiir, müzik, sanat ve elbette aşktan konusuyorum, kimi sevgilisinin elini gece boyunca bırakmıyor, "Tanrım, aşık kişilerin aşkı yaşama biçimlerine hayranım," diyor.** Böyle gecelerden birinde, Atilla Özdemiroğlu ve Murat Hasan lütfediyor evime, Atilla Abi'yi elinde kemanyla kapıda görünce hayretler içinde kalıyorum. Kemani bırakıp, evdeki piyanonun başına geçiyor, hep beraber çalıp, hep beraber söylüyoruz. İyiiz, iyi oluyoruz. Başar'ın ofis çok yakın, amazon yeşili diye bir duvar rengine takmışlar En'yale kafası beyaz mas ortilleri serip öğlen yemeği yiyoruz. İyiiz, iyi oluyoruz. En'yale kafası beyaz mas ortilleri serip öğlen yemeği yiyoruz. İyiiz, iyi oluyoruz. Şişli, uğultusu hiç kesilmeyen bir rüya. Fonda ambulans sesleri,

dükkanların büyük dolap, motor sesleri. Sokakta bağırsı çağırışlar arasında, zaman zaman müthiş patlak bir hoparlörle Sarıgül bir arabanın içinden boşluğa sarı çiçekler fırlatıyor. Gülmemesi büyük, en üst kattan bile görünüyor. Ben bu evde bir roman yazıyorum, bir film. Ölümsüz bir peygamberin hikâyesi kuruluyor aklımda "Biz öyle bir yüzyılda yaşıyoruz ki ölümsüz bir peygamber bile bir daha doğmamak üzere ölümü ister." *Göğün Büti'n Çeyrekleri* koyuyorum kitabımın adını ve *Aşk Sana Benzer* diyorum ilk sinema filmime. Taner Elhan arıyor bir gün, Şişli'de bir "apartmanda" tek başıma oturmuşken. "Burak Özçivit'le bir film yapmak istiyorsun, senaryosunu yazar mısın?" diye soruyor. Yazıyorum, çekiyorlar. Film bir buçuk milyon izleniyor izlenmesine ama Twitter'da ya da diğer yerlerde hatta birçok mecliste, film ne kadar kötü olduğu konuşuluyor. Öyle çok konuşuluyor ki ben kendim bir daha senaryo yazacak cesareti bulamıyorum. Denesem de olmuor. Aradan geçen yıllar içinde anlıyorum, cesaret öyle uçur bir şey değil, birileri "püf" dedi diye kaybolmuyor. Memleket dalgalandıkça, bizim işler çatırdıyor. Ev kirami ödeyemeyeceğimi anladığım gün, ev sahibim Lusi Hanım'a mesaj atıyorum "Ben izininizi istiyorum," diye. Lusi cevap veriyor "Biz de genç olduk, biz de zorlucaktık, lütfen evimden ayrılmayın, işlerinizi yoluna koyduğunuzda ödersiniz kiranızı, acelesi yok." Yıl 2015

Şişli'den eşyalarımı toparlamaya başlamıştım. Mayıs ya da haziran ayıdır sanırım, telefonumda bildirilmiş bir numara "Merhaba ben Ayça Derin Karabulut, KAFA dergisinden." Biraz lalifiyoruz, dergiye çağırıyor taşınmaya, tanışıyoruz. Candaş orada, Gökhan da var galiba, Mert, Emrah, Pınar. Bir şey yapmıyoruz, birbirimize bakıyoruz, bir yaşam boyu yetecek gibi duruyor bu bakış, bu duruş. Ben dergide yazmaya başlıyorum, dergi için görüntütarafı, biz birbirimizin hayatına yazılıyoruz, mühim olan bu. Şişli defteri kapanırken, üniversiteden arkadaşım Yıldırım taşınmaya yardım ediyor, eşyalarımı tamamını bir depoya gönderiyoruz, ben Suadiye'ye, annemin yanına, tencerelerimi tavalarmı, koltuklarımı, yastıklarımı Ümraniye'de bir yerlere. Suadiye'de beni şunlar bekliyor: Berbat bir çalışma masası, yıkılmış üzere olan bir kütüphane, kalbimde bana hayatımın değerlerini yazdın ar bir aşk ve bir daha hiç yalnız yaşamayacak olmak.

Daha nasıl ve nerede yaşadığımı anlatmadığım iki roman, tiyatro oyunları, hayatıma bugünkü şekli veren bir aşk gerçeği ve elbette dünyamı güzelleştiren dostlar var. Bilmem belki bir gün yine anlatabim, başka bir ülkeye gitmiş gibi hissedersen kendimi. Bu durumumu fark ettiğimde bu yana hayatımda bir şeyler değişti, kararlar aldım, bir daha bir ülkeye gitmemi düşünmüyör. Hayatımın hayattan, haştaklı tasagıkta, iyilikte kötülükte, salgında ya da savaşta...

**Cesaret
öyle uçur bir
şey değil, birileri
"püf" dedi diye
kaybolmuyor.**

onlar da gençti, onlar da duyarlıydı!

Wagon-Lits vagonlarında
eylemler, protestolar, şerhler
Ankara'da, 22 Şubat 1933.

Ankara-İstanbul arasında hızlandırılmış tren faciası yaşanmadan bir önceki nesil İtalyan teknolojiyi hız tren bağlamadan önce bu iki kenti bağlayan Ankara Ekspresi adlı yataklı bir tren vardı. Hani Wagon-Lits geleneğini devam ettiren Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin haklı tepkilerinin ilk işaret fişği "anarşist" dede ve ninelermizin haklı başkaldırısıyla unutulmaz gençlik hareketinin temelini oluşturan tren...

1872'ye gidiyoruz; demir yolların hızla gelişiyor, konfor arıyor da artıyordu, rahat koltuklara da adını veren Amerikalı Pulmann'dan etkilenen Belçikalı iş adamı Georges Nagelmackers, Compagnie Internationale des Wagons-Lits'i kuruyordu. Boğaziçili gençlerle ne ilgisi var, bize ne demeyin: öykümüzün devamını dinleyin:

Bu Belçikalı iş adamı Nagelmackers o şanlı, ihtilâli filmlere konu olan Orient Express'i, 1883'te Paris-İstanbul arasında çalıştırmaya başlıyor. Büyük ilgi gören tren dünya sosyetesinin bir anda gözdesi oluyor. 1892'de Pera Palas devreye giriyor, Agatha Christie'nin romanlarına konu oluyor. Şirket büyük kazanç sağlıyor, Osmanlı'nın en güçlü şirketlerinden birine dönüşüyor. Kurtuluş Savaşı kazanılıp cumhuriyetin ilanından sonraki yıllarda Wagon-Lits, İstanbul-Ankara arasında yataklı ve nefis yemekleri, şahane sunumları olan restoran vagonuyla işletmeye devam ediyor, gücünü kaybederek genç cumhuriyetin döşemeli firmaları arasına giriyor. İstanbul'da hem Galata'da hem Pera'da şubeleri vardı. **Yerli yabancı seçkin konukların yoğun ilgisini görüyor, biletlere seferden günler önce tükünüyor.**

Ne olduysa 22 Şubat 1933 günü oldu. Beyoğlu Pera Tokatlıyan Han'daki büroda çalışan memur Naci Bey aşkâmi Ankara Ekspresi'nde yer olmadığına bilmesine karşın ısrar eden müşterilerden birine karşı Galata ofisini arıyor, oradaki görevlilerden birine bu sıranı anlatıyor. Türkiye konuşmayı duyan yeni atanmış İtalyan konsolü müdür Gaetan Jannoni, hısmı... verenden kalkıyor bağırarak şirket resmi dilininin olduğunu, resmi dili konuşmamanın cezasının 15 gün işten uzaklaştırma olduğunu söylüyor.

Bir önceki mükemmel Türkiye bilen müdür Mosyoc Bocol, başka bir göreve atanmış ve onun zamanında Türkiye de konuşuluyordu. Naci Bey sakince ülkenin resmi dili Türkiye, siz de Türkçe öğrenin, yanıtını verince Jannoni iyice sibirileniyor ve yaptırımını bu kez para cezasına dönüştürüyor.

Olay, dönemin gazetelerine yansınca aralarında Cahit Arf gibi geleceğin bilim insanlarının bulunduğu Darülfünun öğrencilerinden oluşan yüzlerce kişilik grup, Galatasaray Lisesinin önünde Wagon-Lits'nin önüne gelerek protesto gösterileri yapmaya başlamışlardı. Polislin müdahalesi sert oldu, camları kırarak binaya giren öğrenciler arasında Mustafa Kemal'in resmini alarak dışarıya çıkan ve Türk bayraklarıyla şirketin Karaköy bürosuna gelen otuzun üzerinde genç gözaltına alınıyordu. Oysa gençler sadece saygısız, Türk dilini kabullenmeyen burnu büyük bir yabancısı protesto edip Mustafa Kemal'in resimlerini de Wagon-Lits'i resimlerini de Wagon-Lits'i protesto etmek için halkine teslim ettikten sonra dağılmayı düşünüyorlardı. Ertesi gün,

26 Şubat'ta da eylemler devam ediyordu. Beyoğlu'nda dış hekimisi Sami Bey'e dışlarını yaptırmak olan Mustafa Kemal, eylemlere bizzat tanıklık edince otuz genç hemen serbest bırakılıyor. İğlerin bu kadar büyüyeceğini tahmin etmeyen Wagon-Lits, apar topar müdür Jannoni'ye istenilip çektiğini, yerine bir Türk atıyor. Ankara'daki Gazi Terbiye Enstitüsü, Halkverleri ve Milli Türk Talebe Birliği de Mustafa Kemal'e telgraf çekerek İstanbul'daki protestoyu desteklediğini açıklıyordu. Yani ülke sorunlarına duyarlı gençlerin başlattığı bir eylem Atatürk'ün anlayış ve gençlere desteğiyle amacına ulaşıyor, geniş kesimlerde Türkiye sevgisinin oluşmasına gençler öncülük ediyordu. Kimse genç cumhuriyetin altın nesli olan gençlere anarşist demiyor, hiçbir gencin burnu kanamadan haklı protestoları 1930'ların gündelik hayatında büyük bir olgunlukla sona eriyordu.

Geçtiğimiz ay yaşananları: Boğaziçi öğrencilerinin istekleri, eylemleri ve karşılaştıkları romantik öyküsü nereden nereye geldiğimiz konusunda iç sızlatıyor...

RÜYALAR
BAZEN
HAYATTAN
DAHA
NEŞELİ...

İLTİĞİMİZ ŞARABIN
YILINA GİDEBİLİYOR
MUYUZ?

BAHARI
DOWNLOAD
EDEBİLİYOR
MUYUZ?

Yekta Kopan
Le Petit Nicolas

“sevgi pıtırıcıklarına” ters köşe yapar

İyi tanyanlar yirmidört saat olumlu yaşamadığını, pek öyle sevgi pıtırığı olmadığını bilir. Ama doğruyu söyleyeyim: bir yanım Pıtırık, hem de çocukluğumdan beri. Benim Pıtırık'lığımın temelinde Gosciny'nin Sempé ikilisinin yarattığı harika çocuk kitabı var.

“Sevgi pıtırığı” tanımamasını sevmem. Bu tanıma üstüne terzi dikmiş ceket-giye oturtmayı başımları da. Zaman içinde bu tanımlama, olaylara olumlu bakan herkese yapıstırılmaya çalışıldı. Bana bile söylenmişliği vardır. “Bana bile” diyorum çünkü iyi tanyanlar yirmi dört saat olumlu yaşamadığını, pek öyle sevgi pıtırığı olmadığını bilir. Ama doğruyu söyleyeyim: bir yanım Pıtırık, hem de çocukluğumdan beri. Benim Pıtırık'lığımın temelinde Gosciny'nin Sempé ikilisinin yarattığı harika çocuk kitabı var. Orjinal adıyla “Le petit Nicolas”. Yani “sevgili dostum Pıtırık”.

Pıtırık'la, Milliyet Çocuk dergisinin sayfalarından tanışmıştım. Ankara'dageçen çocukluğumun dünyaya açılan parlak kapılarından biriydi Milliyet Çocuk dergisi. Ülkü Tamer'den Tele Yunus, Umur Bugay'dan Kirpi Çocuk, Mıstık'ın çizgi-dizisi Uzun Çocuklar, Emin Özdemir'den Sözcükler Dünyası, Aziz Nesin'den Süli Dölek'e, Muzaffer İzgü'den Yalvaç Ural'a ustalardan öyküler-siirler, Halit Kuşnir'in köşesi, daha neler neler... Üstelik her sayıda bir çizgi-romanın tamamı.

Ama Pıtırık'ın yeri ayrıydı. Dergiyi elime alırmaz, sayfaları ıstahla çevirir, Sempé'nin desenlerini görene kadar hız kesmezdim. Orta sınıfın korkularla büyüdülen tedirgin evlatlarından biri olarak, okulun bahçesindeki polislerin ürktücü kasklarına bakar, yakındaki lisenin bahçesinde gelen çatışma seslerini, slogan atan ağabeylerimizin-ablalarımızın haykırışları eşliğinde kendimi Pıtırık'ın şahane arkadaşlarından biri olarak düşünürdüm: Lüplüp, Çarpım, Gümüş, Toraman, Sırım, Dirdir. Onlar için tek tehdit okulun gezeteni Karagoz'du ne de olsa. Milliyet Çocuk'u okumaya hep Pıtırık'la başlamıştımdır. -Kimse kusura bakmasın yani, sonracıma üzüldüm folan demek yok ama-

Vivet Kanetti'nin maharetiyle çevirisini Pıtırık olarak tanıdığım Parisli kardeşimin dünyaya gelişi öyküsünü yıllar sonra öğrenecektim. Şaşıracaktım. Hem de ne şaşırma! Okuldan evden sokaktan tanıdığım, bana hayatımın gülenicek yüzünü gösteren Pıtırık, ağabeyim sayılırdı, benden dokuz yıl önce doğmuştu. Üstelik dokuz günlerimi bir gün arayla kutluyorduk; ben 28 Mart, Pıtırık 29 Mart. René Gosciny'nin kaleminde, Jean-Jacques Sempé'nin fırçasında hayat bulmuş, sonra da kardeşim olmuştu. 1959 yılında ilk macerası yayımlandığında bir gün yollarımızın kesişeceğini bilemedik tabii ki.

Kesişme deyince bir parantez de Vivet Kanetti için açmalıyım. (Bu noktada serinin bir diğer çevirmeni Eray Canberke'de de sevgilerimi yolluyorum. Ayrıca daha sonra başka isimler de çevirdi öykülerini, hepisine teşekkür ederim.) Yıllar sonra Vivet Kanetti'yle tanıştımda öyle heyecanlanmışım ki dilim tutulmuştu. Ona çocukluk kahramanlarımdan biri olduğunu söyleyememişim. Yeri gelmişken bunu da haykırayım.

1959 tarihli ilk maceranın yayımlanmasından önceki de var aslında. Karakter 1955-1956 yılları arasında bant karikatürler olarak okulda buluşmuş, 28 maceradan sonra çizgi-roman yolculuğu sonlanmış. Üç yıl sonra Sud Ouest Dimanche gazetesinden gelen bir teklifle, iki arkadaş yeniden can vermişler Küçük Nicolas karakterlerine. Ancak bu kez Gosciny'nin çizgi roman senaryosu yazmaktansa, bir çocuğun ağzından ve onun bakış açısıyla hikâye anlatmayı tercih etmiş. (Birinci tekil şahıs anlatısını çok sevmem nedenim de budur belki.) Aslında sadece gazetenin Paskalya sayısı için bir bölüm olarak düşünülmüş ama okurlar öyle beğenmiş, öyle çok istek mektubu gelmiş ki yolculuk devam etmiş. Hem de Ekim 1959'da Pilote'a transfer edilerek 1965 yılına kadar devam etmiş. Anlayacağınız Küçük Nicolas Pıtırık'la yaşamak ve onun gibi

**Küçük Nicolas,
çocukların, gençlerin
kararlı olduklarında
hiçbir engeli
tanımayacaklarının
çocuk edebiyatındaki
kanıtı.**

bütün çocuklara dokunmak istemiş ve hiçbir şeyin de buna engel olmasına izin vermemiş. Çocukların, gençlerin kararlı olduklarında hiçbir engeli tanımayacaklarının çocuk edebiyatındaki kanıtı.

Çocukluk böyledir işte. Ben çocukken de böyledir. Ankara'nın havası kirliydi, okula giderken ağzımızı bir mendille kapatmamız gerekiyordu, tüp gaz ve yağ kuyruklarında beklerken üşümek için türlü oyunlar bulmalıydık, o kişi okuracak kadar kömür depolayamamıştık. Milliyet Çocuk almak için Küçükesat Pazarında fazladan mesai yapmam

gerekiyordu ve bilmediğim bir şehrin tanımadığım dünyasında yaşayan Pıtırık sayesinde bütün bunlara gülebiliyordum.

Derken kararımı verdim. Ben de benzer hikâyeler yazacaktım. Üstelik sıra arkadaşım Levent Gönenç, ustaların takdirini kazanan, daha o yaşlarda dergilerde-gazetelerde karikatürleri yayımlanan özel bir yetenekti. Gosciny'nin Sempé ortaklığına bir benzerini yaratabileceğimize inanıyorduk. Bizi anlatan bir karakter yaratacaktık, bunu uzun uzun konuştuğumuzu hatta bir-iki deneme yaptığımızı hatırlıyorum. Notlar, hikâyecikler, desenler... “Ben yazsaydım,” demekten “Ben yazıyorum,” diyecek olmanın hayaliyle paylaşılan heyecanlar... Elbette öyle bir karakter hiç doğmadı.

Yine de pes etmedik. Özün karakterimizi yaratamamıştık ama okuduğumuz Pıtırık hikâyelerinden hareketle başta bir şey yaptık: minik bir oyun! Oyunumuz ilkokul mezuhiyet töreninde görüciye çıktı. Ben Pıtırık rolündeydim, Levent ise Çarpım -o tarihlerde gözlüklü tek arkadaşımız oydı, üstelik itiraf etmeliyim, gerçekten de öğretmenin kuzusuydu-. Bu fikir Pıtırık tutkunu sınıf arkadaşlarımızın da hoşuna gitmişti. **Lüplüp, Çarpım, Gümüş, Toraman, Sırım, Tıngır, hepsi Ankara'daki bir devlet ilkokulunun aynı zamanda beden eğitimi derslerinde kullandığı orta avlusunda sahnede idi işte.** Bir şekilde başarmıştık. Hem ayrıca, Gosciny'nin sözleriyle de olsa, müdürümüzle ve hâlden anlamayan bazı öğretmenlerle de dalgağımı geçmiştik.

O mezuhiyet töreninden siyah-beyaz birkaç fotoğraf var elimde, kötü çekilmiş, titrek. Hepsi bu.

Bu ay ikimizin de doğum günü var. Dostum Pıtırık'la “sevgi pıtırıcıklığı” yapmadan birlikte kutlayacağız. Zaten sevgi pıtırıcıklarına ters köşe yapmayı da ondan öğrendim. Pıtırık'la ilişkim hiç bitmedi, hâlâ arada bir açar, bir hikâyeci okuyuyorum. Parisli kardeşim, bana yine bu dünyanın anlamlı kahkahalarından birini hediye eder. Yaşanmayan ikizimi hiç okumamış olanlara da üzüntüyle bakarmın. Ne yani yalan mı, iyi vala...

En son sayıda okuduğum bir tane Levent Gönenç'in ilkokul mezuhiyet töreninde sevgi pıtırıcıklığı Pıtırık'la...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

ALTERNATİF KANAL ALTERNATİF EĞLENCE

Müziğin, eğlencenin ve muhabbetin
alternatif kanalı Allianz Motto Müzik,
YouTube kanalında seni bekliyor.
Bizi takip edenler olanı biteni asla
kaçırmıyor.

by Allianz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Düşlerinde yana yıkıla ilerleyene, ha bire hiç olmadık yerde kendine bıçak saplayana, gerçekliğin tavında dövülmek en ufak bir acı vermez. Hayatın tuzakları bir hiçtir onlara. İşte Tanrım, onları bağışla sen.

On Birinci Bölüm...

Tanrım, sen bizi kutsal şeylerin avuntusundan koru. Fırtınalı bir Pasifik gecesinde, yıldırımsavar telini denize daldırıp tehlikelerden kaçmak yerine, kül olma pahasına onu avucunda simsiki tutarak gökyüzüne isyan eden, bir çıkar yol bulmaya değil, çıkmaz yolları yıkıp geçmeye kalkışan Kaptan Ahab'ın coşkusundan ver bize. Yok olacaktırdın, yok olmuşlar soyundan ve yok olmak için gözünü açacakların ataları olduğumuzdan haberdar et bizi. Işsın kulaklarımız. Tanrım kuru bizi; hesap cüzdanlarından, iki kere ikinin dört ettiği heyecansızlıklardan, sırtımızı yaslayıp rahata erdirmiş koltukların o tuzak konforundan, kolaycı pürtenlerin cennetinden ve aşağılık halleriyle her yerde oluşlarından, bir ölünün ardından aynı anda ağıt yakıp bir çirkinin aynı anda başlayanları ahlak ayinlerinden, arkadaşlarından, akrabalarından, Tanrım kuru bizi; ayakaklarından, aşıklardan ve ayrılıklarından, kuru bizi aynalardan.

Pavlus'un bahsettiği gibiyiz biz; yazıklar olsun hepimize, günahlara batmış hâlimizle başkalarına öğütler veriz. Evet, kendi gözümüzde mertek varken, kardeşlerimizin gözündeki çöpi çıkarmaya meylederiz. Dişlerimizde kanları dolassın isteriz en yakınlarımızın. **İşlediğimizi en büyük günahların adı sevgi, en çirkin hâllerimizin adı ahlak, en yüresiz hâllerimizin adı dürüstlükür bizim.** Bundan ki tuvalet kağıtlarımızın üstünde çiçek kabartması, bundan ki en çok ağacı mezarlıklara dikeriz. Yazıklar olsun bize, yüz koyunumuzdan biri kaybolssa doksan dokuzunu bırakıp onu bulmayı aptallık zannederiz. Tanrım, al aklımızı başımızdan ve kurtar bizi. O uğursuz yummruyu, uğultulu kurguyu, o yürek tikacını, bizi ya kibre ya aptallığa ya da kibirle bezele bir aptallığa aynı anda sürükleyen o tuzaktan kurtar. Yok et hayatı o travmatikçölplüğü, kapat perdelerini hatıralar tiyatrosunun. Yak ve yık. Ama gücün yetmiyorsa da bunlara, bırak kendi içine çökerek yok olsun feza.

Her şeyi boş vermiş görünenlerin içinde umutların uçurumu vardır. Bunu bilirsin. Atlayamazlar birinden ötekine çünkü korkarlar. Incinmemekle ve parçalanmaktan. Ama parçalanmışlardır da kaç defa, incinmemişlerdir. Çünkü düşlerinde yana yıkıla ilerleyene, ha bire hiç olmadık yerde kendine bıçak saplayana, gerçekliğin tavında dövülmek en ufak bir acı vermez. Hayatın tuzakları bir hiçtir onlara. Kirli kana çoktan almıştırlar on ve artık tüm virüslere karşı dayanıklıdır. İşte Tanrım, onları bağışla sen. Bu çağın en büyük günahkarlarını. Yüreğini yeryüzüne koymaktan korkan, hâlâ bir yüreğe sahip olup da kale içinde kaleler dikip saklananları. Affet sana duyulmuş öfkeyi insanıngünden çıkaranları. İsmail et bizi, bu çağın doğurduğu insanların içinde bir yabani, ki dilini kaybolan

Madem insan zamanı değil, zaman insanı doğurur, madem artık yavaş yavaş babamızın yurdunda bir üveyevlat gibi göze batmaya başladık, öyleyse İsmail gibi önce kurban bellet, sonra bir kocağla değiş bizi. Yap bunu ki bizi den sonra Yunus olalım. İşte bu kavme lanetler ettığımız aşama bu. Doğru yerdeyiz.

Kara kehanetlerimiz birbirini ardına sıralanıyor ama vadedilen hiçbir son, olması gerektiği yerde başlamıyor. Kenti terk edip gitmekten başka çare bırakmadın. Yalancı

çıkardığın bizlere, 21. yüzyılın bu yabancı insanlarına bir Yunusluk borcun var hiç değilse. Ama buna da gülerim! Artık o kadar yürekli ve büyük balına nerede!

Tanrım, sustur bizi. Medeniyetin iletişim ilerilediğini söyleyenlere bir de aksini göster. Kendimizi var ediyormuş gibi yapmanın biricik yolu olan bu dilli kökünden söküp yok et. Görelim o zaman hangi Musa yok yere suçlanırken kekeme, hangi Yere kabahatine karşı gülümser. Açıkça ortaya çıksın, suçlanırlar, suçlanırların düşündükleri suçları hayal bile edemezken, neden en çok masumların yüz kızarıklığı Koca evrende bir gürlütlü kirliliğine dönüşen bu dünya, bırakalım da biraz huzur versin. Hiçbir şey yok olmayıp bir şeylere dönüşüyorsa, seslerimizin neler evrildiğini bilmeden bunca konuşmak, sakat bir zihnin evrimiyile örgütlenmiş insanlığından hasta raporu değil de ne? Tanrım, o nihilist bıyıklılarıyla ağzını yok etmeye çalışan Friedrich kuluna bir şans ver ve şu devletleri çıkar aradan.

"Orada, devletin bittiği yerde... Orada başlar gereksiz olmayan insan. Orada başlar gerekli kişilerin tüksü, o eşsiz, benzersiz ezgi," Bizi gerekli kıl, serbest bırak içimizdeki işi yaratırtıyın. Anladık tamam, korktuk ve yildık gölgelerinden. Yıldırımların karşısında a küçüğüüz,

ölçtük bunu da. İnsan, yükünür korktuğu şeye ve dönüşür hızla savastığı canavara. Öyleyse bırak hepimiz birer tanrı olmayalım, sen de kaç kurtar kendini ve öyle tek öyle yalnız öyle gizemli kal. Ama önce çıkar üstümüzden şu insan kokusunu, devir hepimizi, devir, yanına bir-iki kişi bulunca herkesin kendi krallığını kurup kurallarını koyuşunu. Bizi plasebolardan, illüzyonlardan, duyularımızı kaypak maymunluklarından, ağır kesicilerden ve motivasyon çalışmalarından, terapi seanslarından ve gönül eğlencelerinden, meydan okuyan umutsuzluklarımızdan, Ahab gibi dibe vurmanın savasçılığından. Bizi avuntulardan ve bir kuş uçuyuşu lafıyanıyabağlanmalarından, dokunduyumuz

her şeyi çekilmişti bırakmaktan kurtar. Bizi rahatlat, bizi affet, bizi bidden çevir başka bizlere.

Tanrım, kullanışsız özgürlüğümüzü al, kullanışlı et tutsaklıklarımızı.

(İşte böyle olacak 21. yüzyıl insanının duası.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

"Zıf" nedir kompiter?

Turist Ömer Uzey Yolunda, Sadri Alışık'ın başrolünü oynadığı 1973 yapımı bir Türk filmi.

Senaryosunu Ferdi Nerter'in yazdı, yapımcılığını ve yönetmenliğini Hulusi Şaner üstlendi. Senaryosu Star Trel'in The Man Trap adlı bölümünden uyarlandı. Star Trel'in resmi olmayan ilk sinema filmi olarak da tarihe geçti.

İlk kez Hulusi Şaner'in 1963 tarihli Helal Olsun Ali Abi filminde bir yon karakter olarak hayatımıza giren Turist Ömer'i çok sevdi!

Turist'in diğer filmleri:

Turist Ömer (1964),
Turist Ömer Dişançılar Kralı (1965),
Turist Ömer Almanya'da (1966),
Turist Ömer Arabistan'da (1969),
Turist Ömer Yamyamlar Arasında (1970),
Turist Ömer Boğa Güreşçisi (1971)
ve Turist Ömer Uzey Yolunda (1973).

Ferdi Nerter ve Erol Azoğ, McCoy ve Spall'in sesleri olarak aklımızda yer etmişlerdi. Turist Ömer Uzey Yolunda filminde bu karakteri...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Adının hakkını veren bir karakterdi Turist Ömer. Almanya'da da gördü onu Arabistan'da da... Yamyamlara yemeli olmaktan kurtulurken de yüzümüzü güldürüyordu, İspanya'da boğalarla mücadele ederken de... 60'lı ve 70'li yılların en sevilen karakterinin son rotasıydı Uzey Yolu.

Bu da mı makine? Ama mühendis çizememiş, modele bak; kulaklar bö saclar bir acayip dümdüz anladılar!

Kayhan Yildirim

Filmin çekimleri 1973'ün yaz aylarında İstanbul ve Efes'te gerçekleştirildi. Atılğan'da geçen sahneler İstanbul'daki Ant Stüdyosunda, Atılğan'ın dışındaki sahnelerin bir bölümü Hollal'da, diğer bir bölümü de Efes'te çekildi.

Ferdi Nerter

Erol

Senin de mantık lafından başka zamanlarda sesin çıkmıyor be Spakettin. Bana bak senin bu kulakların neden böyle sipsivri? Küçükken baban çok mu çekiyordu?

FERDİ NERTER ANLATIYOR

Erol Amaşı Mr. Spaki oynamaya biraz zor ilna ettik. Talına kulak talınmaya, saçını filmdeki gibi kestirmeye razı geldi ama kışlarını aldırılmak istemedi. "Yapıyam da yapıyam ben Beşoğlu'na nasıl çıkarırım?" diye diretti. Ayrıca kendisiyle gırgır geçeceğimizi biliyordu ama ilna ettik ve evet, sonra da gırgır geçtik. İnanılmaz keyifli bir setti.

- Aaa bu makine ne makinesi böyle ya?
- Kompiter.

Kaptan bu soruşturmayı ben yapamayacağım, sinirlerimin gücü kalmadı.

SADRI ALIŞIK ANLATIYOR

Turist Ömer ruh dokusu olarak iyi fakat hayatı yavaş kaymış küçük adamcık... Bulduğuyla yetinen hatta mutlu olabilen bir tip. O öyle bir tip ki şoför, bakkal, memur, futbolcu... Hatta Ömer lise öğrencisi... Her gün sokakta rastladığımız insanların müsterek taraflarının tümünü kendinde toplayan bir insanlık... Ömer asla bir kötü adam değil. O perdedeli kötü adamlara hiç benzemez. Mesela o adamlar hep içer ama turist Ömer bulursa içer.

Hazal Yılmaz

BİLİNEN ŞEHİRLER, BİLİNMEYEN HİKAYELER

Londra

Seyahat kısıtlamaları, karantinalar, sokaka çıkma yasakları derken özlemiz olur muyuz bir şehrin sokaklarında kaybolmayı? Sana şehrimin, Londra'nın saklı kalmış güzelliklerini anlatacağım. Çünkü Visa'yı almak istediğin her yerde olabilirsin! Bir gün sokaklarda buluşana dek, sayıtlarda iyi gezme...

Üzerine telti atılır, da terk edilmiş gibi bu aralar Londra. Bey dakikaya önceceğin yazanlardan değil ama. Kapalı. Ellerini şakıdıkları birleşip topu'ların camlardan içeri baktığında masaların üzerine yerleşmiş tabakları değil sandalyeleri fark ediyor gözün, metrolarda dağıtılan degileri alıp gidereği duraga kadar şehrin enlerine bakıyorsun kimseler, parklardaki çimenlerin üzeri hafif buzu, geceleri sadece köpeklerini gezdirenler solumuyor birbirlerini. Londra, bugün, kapalı. Ama yavaş, yavaş tabakaların arkası çevrilecek, müzelerin önünde kuyruklar uzayacak, mahalle pub'ında uzun süredir görmediğin arkadaşlar kucaklanabilecek. Yarn, sen de, benimle Londra'da olacaksın.

Bir sabah kalkacaksın, hemen evinin yanında kocaman bir park. O parkın içinde sınırsız dolanıyorsun. Yürüyüp geçeceksin ağaçlar arasında, Metro'ya bineceksin. 30 dakika sonra brutalist mimarının en harika örneklerinden birinde, Barbican dasın. Kamuya açık masalarında oturup görüşmeye gereken sevgilere bakacaksın, yanında kerman çalacak biri. Ne güzel. Kalkacaksın. **Tate Britain**'a bir saat yürüyorsun. Paula Rego'nun eserleriyle tanışacak, öğle yemeğini kahvesinde yiyeceksin. Şanslısın. Yaz. Hava güzel. Günlük uzun. Bu sefer nehrin karşı yakasından geri yürüyecek. Southwark'ta kitapçılar, sanatörler arasında Tate Modern'e varacaksın. Akşamüstü binileri arayacak seni. Londra'nın yerlileri. **Peckham**'da buluşmayı niyetlenecekler. Yorgunsun. Otobüse binecek, ikinci kabına çıkacaksın bu sefer. Vardın. Otoparkın üzerinde **Frank's Bar** var. Londra panoramasını en güzel görebileceğin yerlerden birinde güneşi babıracak, sanat, sake bar, avlusunda insanların açık hava partisi için buluştuğu Bussey Binası içindeki **Forza Win**'de akşam yemeğine oturacaksın. Daha Londra'da birinci günün.

☛ LONDRA'NIN AŞAĞISI, SOHO'NUN DOĞUSU

Dört yıldır Londra'da yaşıyorum. Ne yalan söyleyeyim Buckingham Sarayı'ni en son on dört yıl önce görmüş. Hyde Park'a Serpentine Galerisi'nde Marina Abramovic performansından beri gitmişim, Soho'nun sokaklarında Sri Lanka restoranı Hoppers'da buluşma bahanesiyle 385 gün önce gezmişim olabilirim. O sebeple diyorum ki seni Londra'da benim mahallelerime tanıtırım.

David'in Brixton'ı... Bugünden döne dönebilecek olsak David Bowie'nin yaşadığı Brixton zamanına seyahat edebileceği çok isterdim. Gidemiyoruz. Onun yerine Brixton durağında inip, Bowie muralı önünde fotoğraf'ı çektiyorsun, Brixton Village'da lokal zanaatkarlarla tanışıyorsun. Pure Vine dükkânında bu çalan kim diye sobbete dalyorsun, Masterchef'in kazananı Tim Anderson'ın açtığı Namban veya Hint Füzyon restoranları Kriket'de yemeğe oturuyorsun. Molit'iden Bermondsey'e... Arama motollarına Londra'nın marketleri yazdığında bütün yollar seni ilk Borough'a çıkaracak. O sebeple ben Molit'den bahsetmek istediğim. Venezuela mutfağıyla

tanışmak için La Pepa, Vietnam usulü sandviçler yapan Nen orada. Karnın doydu mu? O zaman şimdi Bermondsey Caddesi'ne yürüyüp Hej'de kahve, White Cube'da sergi görme zamanı.

Hockney Wick kanol bozu... Buraya geldiğim yıllarda kimselerin pek uğramadığı Hockney Wick sınırdaki kentsel dönüşümde. Grafitilerle kaplı binaların, inşaata devam eden apartmanların arasında üç adres vermek istediğim. Akıosiz restoran **Silo**, kanal kenarında lokallerin buluşma merkezi **Crate** ve **Clapton**'a uzanan yolda kargına çıkacak, sabah kahvaltılarına bayıldığımız **Mother**.

☛ HER GÜN 10 BİN ADIMI

Little Venice den başlayorsun. **Camden**'a kadar direkt yürürsen dört kilometre ama bence Regent's Parkı içinde gezsin, Londra'ya tepeden bakmak daha güzel.

Parkland Walk şehrin içinde bitkisel faunalara tanışmak için muhteşem bir rota. **Finsbury Park** ından **Highgate**'e kadar beş km devam.

Londra içinde yağmur ormanları efekti yaşamak için **Morden Hall Park**.

Uzun, çok uzun bir yürüyüş günündeysen Albert Köprüsü'nün oradan Richmond'a ilerleyebilirsin.

☛ VEGANLARIN ŞEHİRİ

2020'nin adından en çok söz ettiren trendlerinden biri veganlık. Yani et, süt ve süt ürünlerinden, yumurtadan, balıkta, tavuktan uzak, bitkisel bazlı tabaklarla dolu bir hayat yaşamak. İnsanlar vegan olmayı hayvan hakları, iklim kriziyle mücadeleyle bireysel katkı, daha mutlu ve uzun yaşamak için seçiyor. Ve harika haber, Londra'nın köşesi, bucağı, sokak pazarı, pub'ı vegan. Londra'da, bir saniye bunu dizebilmeyim, dünyada yerlilerin en güzel falafellerinden bir **Spitalfields Market**'da, **Pilpel**'de, **Tayland mutfağı**ni sevdiğim musun? Tabii ki. O zaman **CookDaily**'de pad thai yemedim Londra'yı terk etme köfür.

Clapton'da bir restoran. Restoranda sanat eseri gibi tabak. O tabakta vegan sushi. **Uchi** den bahsediyordum tabii ki.

Dishoom un yemekleri seni Hindistan'a, ortama. Wes Anderson filmlerinden bir sahneye götürüyor.

Mildreds in Londra'nın pek çok yerinde şubesi var. Hamburgerleri de her şubesinde.

Clapton'daki **Lele's** in keklerini, pastalarını eklemeyen bu listeyi bitiremedim tabii.

Londra'ya geldiğinde hafta sonları beni Brilliant Corners'da bulabilirsin. Ne publar, club'lar gezdik, onun gibisi yok. Bir gün caz trio'su, ertesi gün Afrika ritimleri. Dans serbest, giriş ücretsiz. Kapıda biraz sıra beklemeyi göze alacaksın artık.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

VISA olmak istediğin her yerde

Bu bir illandır.

rasih güran için bir puzzle parçası

İbrahim Yıldırım'a

İnsanı bir bütün-lük olarak ele aldığımızda, hiç kimsenin yaşam öyküsünün, yaşam öyküsel portresinin bunu yansıtamayacağını görmekte zorlanmayız. Bir puzzle'nin eksik parçalarını göze olarak girişilebilir ancak işe.

Kaldı ki benim niyetim, siyah dosyanın üstündeki etiket de gösteriyor, uç kişisel tonlu portredenemesini, alabildiğine özel okumaya yaslanacak bir üçüzlü/triptik olarak kurmakta: Rasih Güran, Fikret Ürgüp ve Aktedron Fikret'i "Kırılan İnsanlar Ansiklopedisi" başlıklı bir tasarımı bağlamıdanyanaya getirmiştim.

Dosya 6. yılını doldurken bir tür kısa devre oluştu: Ozan Hazar'ın "Unutulmuş Bir İyi İnsan: Rasih Güran" başlıklı, dolgun içerikli portre denemesi 19 Kasım 2020 günü *ortgerçek*'in sitesinde yayımlandı, Ragıp Zarakolu'nun tamamlayıcı yazısı "Rasih Güran derken..." 21 Kasım'da *çıkageldi* - *çıkıkları* dosyasına yerleştirdim: Aziz Nesin'in, Melih Cevdet Anday'ın, Memet Fuat'ın, Fahir Aksoy'un, Murat Belge'den renkli bir "eviyakalım mı?" anekdotunun, Turgay Fişekçi'nin bir yazısının ve İbrahim Yıldırım'ın *Varlık*'ta (2010/10) çıkan denemesinin yanına. Tümünü bir kitapta toplamayı görüyordum. Hazar'a ulaşım, tasarımımdan sözettim, uygun görürse başa onun yazısını, kendi metnimi, olursa, sona koyacağımı belirterek. Bahir Güran'la 6 yıl önce yaptığım telefon konuşmasından sözeden heyecanlandı. Ertesi gün Bülent Erkmen bana Bahir Güran'ın telefon numarasını sordu, Ferit Erkman'ın kızı rica etmiş olurum, verdim tabii.

"Otoportresi üstünden Rasih Güran için çok yüzeyli bir portre denemesi"ni, eksik puzzle parçası bütün-lüğe ayarlı olarak tasarlamıştım.

10 Ekim 2014 sabahı not düşmüşüm:

"İki içbükey metnimde (Merak Cemiyeti Tutanakları, 2010-11, LV+LXVII) dokunup geçtiydim Rasih Güran'a, benim gözümde ayrılanası bir durum nedeniyle yeniden döndüm ona: *Oktaç Rifat'a Doğru* için çalışırken, nasıl unuttummuş, *Perçemli Sokak*'ın ilk basımındaki 8 deseni beni durdurdu. İkisi yakın arkadaşları, Samih'den duymuştum bazı anekdotları. Şair bu desenleri istedi ya da ismarladığına bəri olduğu içinde kuşkusuz: Rasih Güran ne zaman başlamıştı resme, kaç sergi açmıştı, 'son'una dek sürdürmüş müydü resim yapmayı: Gerisi gelmiş miydi?

Boyle durumlarda Ferit'i ararım hep, öyle yaptım. "Uzun Rasih'ten ("Yılan Rasih"le karışırken diye) sözederken, tek oğlu Bahir'in Fransa'da yaşadığını söyledi, telefon numarasını verdi.

Bahir Güran'la konuşmamız için sıcağı sıcağına notlar aldığım kâğıda göre 16 Ekim 2014 günü, öğle sonrası, tam 42 dakika sürmüş görüşme. Son derece sıcak karşıladı benim aramış olmamı, sohbeti candandı. Annesi Muvakkar hanımın Barışsever davası sonrası 18 ay hapis yatmasını, bir de Sinan Cemgil'in öldürülmesinin babasının zaten depresif olan bünyesini iyice hırpaladığını söyledi. Nazım'la kuzenlik bağı, Mehmet Ali Aybar'a saygı bağı, Adnan Cemgil ve Oktaç Rifat'la arkadaşlığı, Niyazi Berkes'e yakınlığı üzerinde durdu. Çokşorulu evini, Küçüksu'daki yazlığı iyi hatırlıyordu. Rasih bey İngilizce-Frenkçüyündeki Amerikan ortaokulunda öğrenmiş. Sosyalist inanışını Süreysiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Fotoğraf: Ale arşivinden alınmıştır.

Giderek, ruhsal sıkışması artmış, hiçbir değişikliğe tahammülü kalmamış, o kadar ki takma dişlerine bile öfke duyar hâle gelmiş sonunda.

Prostatıyla ilgili ameliyat sonrası biyopsiden kansersonucu çıkacağından neredeyse eminmiş, yattığı hastane odasında. Muvakkar hanım ağır grip geçirdiği için gelememiş o gün, laboratuvara göndermiş oğlunu, rapor temizliği için sevinçli döndüğünde kalabahçı görmüş. Bahir Güran'a, resimlerin ve desenlerin ne olduğunu sordum, kendisinde olduğunu ama mahzende durduklarını, bir fırsat yaratıp fotoğraflarını çekilebilir hemen bana iletceğini eklemeyi unuttum.

"Otoportre üstünden RG için Portre Denemesi" için, sanırım umutsuz biçimde, fotoğraflarını bana ulaşmasını bekledim. Niyetim, Melih Cevdet'in yazısıyla Rasih beyin Fahir Aksoy'la söyleşisini harmanlamaktı. Resimlerini satmaz, imzalamaz, tarih atmazmış arkalarına: Boşlukta, anonim, yüzmelerini istemesi ona, kişilik özelliklerine yaraşır tavr. 1940'ların desenleri, Nuhun Gemisi dergisi için çizdiği karikatürler, suluboya çalışmaların ardından daha araştırmacı bir arayış dönemine girmiş, renk ve ışık düzenlemeleriyle didişmiş.

Perçemli Sokak desenlerinden birini *Oktaç Rifat'a Doğru*'ya (2014, s. 74) almıştım, tümünü portre denemesi için ayırmıştım gerçi ama 'bağimsız' bir metinden vazgeçmeye eğilimliymi artık, "üçlü"yu ola ki tek bir denemede ağırlarım?

Rasih Güran'dan, yayımlanan ilk edebi yazımda (*Yeni Dergi*, 1974) söz etmişim; a.c.i içinde Can İren'i uğurlayan derin sorularla yuku yazısının peşinden aynı yolu seçmesidağlamıştı beni. 36 yıl sonra konuşmacı bir denemeye döndü İbrahim Yıldırım, kullerimi karıştırmış oldu.

"Kırılan İnsanlar Ansiklopedisi"ni kotarabilecek miyim, 'kalan vaktim'de, biliyorum um. Rasih bey 'dosya' mı kitaplaştırmaya kararlıym, buna karşılık: "Unutulmuş" olmaması için elele verilmiş. Bir tek Rasih bey, ayların aydını Muvakkar Güran ve Lami İren de, Can İren de, baba-oğul ihmalıy'lar da.

<https://rante.org>

kibele

Gülistan, adının Kibeleolmasını istirdi ama değildi. Bunu ikinci kendisini Anadolu Medeniyetleri Müzesine götürün babasına dillendirmişti. Babası artık hayatta değildi. Gülistan, Gülistan olarak büyümüştü. Babası bu söylediğine geçmiş zaman gülmüştü. Bozkırın ortasında küçük bir kasabada öğretmenlik yapıyordu. Gülistan da öğretmen oldu. Kimya öğretmeni. Kısaca kimyacı derlerdi ona. Öyle söylendiğinde hayatta bütün formüllerine hakim olduğunu düşünürdü. Değildi. Bütün bunları trende düşünüyordu çünkü yeniden güya Kibele'yi görmeye gidiyordu. Yalancı çıkmamak için gerekcekti de. Ancak asıl mesele bu değildi. Kimyada saklanan elementler vardı. Formüller içinde bile hiç var olmamışlar gibi gizlerlerdi kendilerini. Konu dedimiz şey onun gibi.

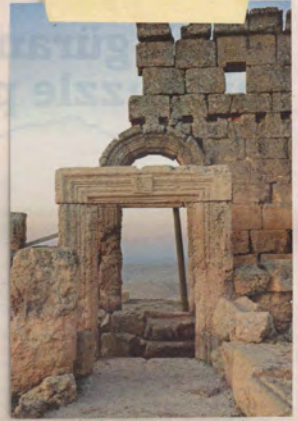
Adını sevmeyen Gülistan evlenmiş, bir kız çocuğu dünyaya getirmiş, ayrılmış, kızını büyütmüş, evlendirmiş, kendisi de emekli olmuştu. Kibele'yi görmeye gelmiş kızını da görecekti. Ancak asıl mesele bu da değildi. Fırsat bu fırsatkeyifli bir yolculuk yapıyordu. Keyifli kelimesinden nefret eder olmuştu. Her şeyin formülünde bulunan bir element gibi her eylem keyifle tanımlanır olmuştu. Olmuştu, olmuştu. Ancak olan biten bir şey yoktu. Keyif tadınazor varlan bir şeydi. Yani keyifli olmak için kimyadaki gibi deşet bileşenlerle birleşip çatlamaz, patlamaz, harlanmaz, yanmaz, tam buharlaşacakken damıtılmanız gerekirdi ki yaygın kullanan anlamıyla keyifli bu değildi. Sonuçagelince: ilgisi yok. Hiçbir şekilde asla ve kat'a bu değildi. Keyifli yolculuğunun müsebbibi trenin peranesinden baktı. Eki termosunaşarap doldurmuştu. Yanında leblebi, saklama kabında meyve salatası. "Bu keyif değil de ne?" diye düşündü ve gülmüşü. Zihnini taklip kaldığı tuzaklardan uzaklaştırmaya çalışıyordu. Adını sevmemesi, Kibele'yi ilk görüşü, rahmetli babası, tren yolculuğu, kelimelerden "keyif" içinin nasıl boşaltıldığı. Geçelim bunları.

Gülistan kızını kurtarmaya gidiyordu. Hakikat kurtaracak. Kibele bahanesiydi. Aslında Kibele insanlığın inanma arzusunun bahanesiydi. Oralarla hiç girmeyelim, çıkmayız, diye düşündü. Yine de geçmiş zaman babacağının anlatıklarını hatırladı: Gökten topki soyadları gibi bir kara taş düşmüş. İnsanlar gökyüzünden gelen bir taşla heyecanlanırmış. Başlamışlar mı tapmaya? Herkesidoğuran bir ana olduğuna

göre dünyayı, insanlığıdoğuranın,yani tanrınınkadın olabileceğine hükmetmişler mi? "Kibele oradan almış yürümüş işte," demişti babası. Aslında yürüyüğüden insanların inanma arzusuuydu. Bugünkü şartlarda diplomatik ifadelerle kadının önu kesilmiş, gücülinden alınmaya çalışılıyor. Diplomatik ifadelerle. Bunu görev yaptığı okulların birisinde bir müdire hanımından öğrenmişti. Her şeyin açık seçik anlatılmaması gereken durumlar için söylerdi. Gülistan bu tanımı sevmişti ancak konunun bununla yakından uzaktan alakası yoktu. Gülistan, Kibele'yle yeniden göz göze gelincekonunun ne olduğunu idraketti. Kız korkunç bir evlilik yapmıştı. Kendisine güya bir şey hissettirmiyordu ama o biliyordu. Bir iki anlatmış, annesiyle derleşmişti. Gülistan da şimdi Kibele'yle derleşecekti. "İşlerine karışmayayım diyorlar," gibi aptalcasade suya tirit bir cümle geçirdi içinden. Kibele'nin "Niye?" dediğini duyar gibi olunca toparlandı yeniden. Kızının gecenin bir vakti açtığı telefonları, ağıllarını, Gülistan'ın bir gödişinde tanık olduğuevlielik huzursuzluğu. Emindi. Yanılmıyordu. Kızı, kendisini korkunç bir evliliğe hapsedmiş, kurtulmıyordu. Kibele, sessizce dinledi. Bu aradaKibele'yledanışması ilk değildi. Gülistan boşanmayı kafasına koyduğunda da soluğu Kibele'nin huzurunda almıştı. Müzeden çıkıncabiraz yürüdü. Ardından soluğu kızının evindealdı. Denizde kum, Gülistan'da hikâye. Hemencecik uydurdu: Bir grup emekli öğretmen arkadaşla. Trenle geldik canım. Aman yol bir güzeldi sorma. Ama artık trenler beni hüznölendiriyor. **Tren kazasından evladını kaybeden o kederli anneyi hatırlatabar. Hanı sorumluların cezasız bıraktığıdır.** Bildin mi? O anne ne kadar üzülüyör. Gülistan konunun bu olmadığını biliyordu.

Ertesi gün sessizce yolaçtıkları kıızıla. Konu esasen buydu ama insanın hikâye bir kadının hayatını cennetneme çeviren şeylerin tekrarı ve tepatıp aynısıydı. Kibele konuyu biliyordu. Bilidik şeyler: Yaşamamızı seni. Bu sadece fiziksel olmayıyordu. Bazen ruhen öldürülüyordu kadınlar. Neşeleri hayatlarından öcöcellerinden alınıyordu. Bu yüzden Gülistan bunları size anlatmadı. Kibele'nin verdiği güçle kızını kaptı ve yola çıktı. O cennetneden farkıse evlilikten kısız sağ salım çıkarmayı başarmıştı. Yolda herkesi kurtaracak bir annerinin olamayacağı düşünüyordu. Ancak herkesin bir Kibele'si vardı,olmalıydı. Trenle dönmeydi. Cesaret bulsun, kızı hayatının direksiyonuna geçsin diye arabakiraladı Gülistan. Kırölasıza damat onu aptal etmeden evvel kızı cengaver bir şofördü. Yine olurdu. Değil mi ki kızının adını tipko Kibele gibi Sibel koymuştu, o yenden her şey olurdu.

Yol boyunca en neşeli şarkıları dinlediler. Gülistan'ın dediği gibi geze geze gittiler. Kıralkı arabayı İstanbul'da evin önüne park edeceklerken, "Anne ben boşanmam istiyorum" dedi kızı. Yüce Kibele, diye düşünüyordu. Biz kadınlardan.

ne sabır varmış bizde

Kime hatırını sorsam normal harici türlü cevaplar alıyorum. Akiselim kalmaya çalışanlar dolu bir dünyaya uyanıyoruz her sabah. Kendimizi oyalamayı iyi öğreniyoruz fakat. Bir yıldır korkudan sarılamadığımız sevdiklerimiz hatırına gülmüseyerk kapatıyoruz pencerelerimizi her gün. Oysa biliyoruz hepimiz çiğlik atmamak istiyoruz.

Ama öyle sessiz bir çiğlik ki camların kırıldığı, duvarların çatladığı güçte. Ardından muhtemel bir isterik kahkaha getirecek türden çiğliklar... Tarihini benzerliklerine tutunuyoruz. Yarna dünden tutunuyoruz. Onca geçmiş bırak, felsefelerini çürütüyoruz sanki gününbir. Yasakları bile

Tuhaf bulduğumuz ne varsa, umutla uyguluyoruz. Sabrımız varmış meğer. Taşlar gibiymişiz. Sessizce bekleyebiliyormuşuz. Tünellerden geçiyoruz her gün, ışık gördük mü seviniyoruz. İşga yaklaştıkça şüpheleniyoruz. Taşlar gibiymişiz. Antik kentlerde tarihi taşıyan sessiztaşlar gibi hem de.

Neyse ki artık zamanı kendi hâline bırakabiliyoruz. Dursun dedimiz üç beş saatte yol gösteriyoruz akıp gitsin hısla diye. Ne sabır varmış bizde, çiğlik bile atmıyoruz.

Akiselim kalmaya çalışanlar dolu bir dünyaya uyanıyoruz her sabah.

*MS 3. yy'dan bugüne sabreden Diyarbakır/Çınar - Zerrezen Kalesi taşları, 2021-Ocak ayında çektim bu fotoğrafı.

İsmail Saymaz

zürih'ten döndüğümden beri

Zürih'ten döndüğümden beri bayiye gidip satın aldığım gazetelerin sayısı azaldı. Param olmadığından değil. Görüşlerime karşı geldiğinden hiç değil. Yalan söylediklerinden bile değil. Bir şey yazmadıklarından...

Bir yıl önceydi. İsviçre Atatürkçe Düşünce Derneğinin davetlisi olarak, 1 Mart 2020'de Zürich'teydim. Dünya henüz kepenklerini indirmemiş, perdelerini çekmemişti. Maske takılmıyor, dezenfektan kullanılmıyordu. "Griptir, elgi geçer," diye düşünülüyordu. Milyonlarımız birkaç ay içerisinde öleceklerinden bhaber ve hiç ölmeceğimiz gibi yaşıyorduk. Ne var ki dönüşte, koronavirüs bütün ülkütülüğü ve ölümcülüğüyle yüzüme çarpı. Dünya, sönmelenen bir mum alevi gibi işığı içini kaybetti. Türkiye kapılarını kapattı. Zürich, benim son yurt dışı seyahatim oldu. Hatta son yüz yüze konferansım...

Zürih'ten döndüğümden beri hayatımda artık "Zoom" var. Bir konferans için salon tutmak, afiş basırmak ve polisi haberdar etmek gerekmiyor. İmza günü için kollece kitap taşımaya ihtiyacı kalmadı. Evimizde, evimizin başına fasulye masanın diğer ucunda, salaş bir kıyafetle bilgisayar başına geçip saatlerce konuşuyorum. Dinleyenler farkı mı sanki? Kimi bilgisayar başında çekirdek çitliyor kimi rakısını yudumluyor kimi uyukluyor kimi de cep telefonuyla uğraşıyor. Ayak birağını kesiyor kimi. Soru için parmak kaldırmak yok. Kitap imzalamak için kuşuğa girmek yok. Kitap imzalamak bile yok.

Zürih'ten döndüğümden beri sinemaya ve tiyatroya gitmedim. Ekranlardaki konuklar maske takmaya başladığı günden sonra televizyonlara elveda dedim. Ne uydur çilesi çekiyorum ne canak anten derdi. Yalnızca dijital platformları izliyorum. Film için birini... **Yerli film izlemek istiyorsam diğerini... Futbol saatinde başkasını. Belgeselde ötekini... Haber vakti gelip çıktığında YouTube'u açıyorum.** Bir program için bir kanalı ve bir kesit için bütün bir programı izlemiyorum. Televizyon dediğin, tübentle örtülmüş bir eski zaman radyosu artık.

Zürih'ten döndüğümden beri kek, gazete ve içki alışverişleri müstesna, ne markete yolum düştü ne de semt pazarına. Kahve mi lazım? Yanında muzlu pasta mı? Canım pilav üstü kuru fasulye mi çekti? Iskender kebab mı? Ezogelin çorbasını mı öledim? Eskiden balkondan bakkala sepet sarkardı. Şimdi sepeti motokuryeler kapıya kadar getiriyor.

Zürih'ten döndüğümden beri bayiye gidip satın aldığım gazetelerin sayısı azaldı. Param olmadığından değil. Görüşlerime karşı geldiğinden hiç değil. Yalan söylediklerinden bile değil. Bir şey yazmadıklarından... Çalıştığım Sözcü ve destek verdiğim muhalif gazeteleri saymazsak, diğerlerine elimi sürmeye aylar oldu. İzmir'deki depremi İngilizler kurdurdu internet haber sitesinden... İstanbul'da pandeminin önlenemeyişini Almanlardan... Şanlıurfa'daki kuraklığı Iraklı Kürtlerden... Antalya'da turist sayısındaki düşüşü Fransızlardan... Ankara'daki siyasi kulisleri Ruslardan... Anadolu Ajansı mı? Japonya'daki esnafın işyanını dile getiriyordu en son.

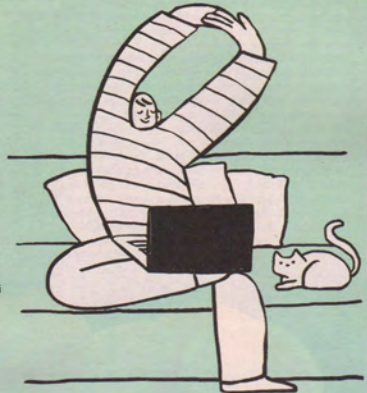
Zürih'ten döndüğümden beri banka şubesine adım atmadım, para çekme makinelerine kartımı sokup işlem gerçekleştirmedim. Ev sahibi kiray mı bekliyor? Masanın üzerinde faturalar mı birikti? Liradan alıp dolara, eurodan alıp altına mı yatıracağım? Bankanın internet şubesine tuşluyorum, bitiyor. Ah, bir de alimli veznedar kızları süzdüğüm günahkâr günler geri gelse...

Zürih'ten döndüğümden beri...

kahvehanede okeye dönmeyi, çay ocağında bulmaca çözmeyi ve esnafı vakit öldürmeyi unuttum. Clubhouse'a takılıyorum bir zamandan. Bir masada, Boğaziçili gençler yumrukları sıkılı bir hâlde tutuklanarak arkadaşlarımla, atanmış parli rektörden, üniversite kapısından bariyerlerden ve polis copundan yakınıyorlar. Binlerce dinliyor.

Diğer masada, Erol Köse ve Sacit Aslan, magazin aleminin foyalarını ortaya döküyor. Ötekinde, NASA'nın Mars'a indirildiği uydur ve Türkiye'nin Ay'a yolculuk macerası konuşuluyor. Bir başkasında Ahmet Kaya'ya özlüm yazılıyor. **Clubhouse'da bir "Zürih Sohbet Odası" açılırsa da sohbete katılırsam diye bekliyorum.**

Zürih'e bir daha gider miyim, bilmiyorum. Cep telefonumdaki harita uygulamamı açıp Türkiye ile İsviçre arasındaki mesafeyi ölçüyorum. Google Earth'ten kıyısında gezindiğim nehrin, geçtiğim sokaklara ve içtiğimiz barlara bakıyorum. Kendimi gitmiş bir bilgisayar oyununun kahramanı gibi hissediyorum. "Biri bilgisayarın düşmesine bасса da," diyorum, "tekrarıyenden açıldığında, Zürich'te oluvsam."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Hatice Ceylan

PORTAKAL HANIM'IN ZİYARETİ

Aklıma lisedeyken hayallerimi yazdığım defterim geldi. Kitaplığımın en altındaki kapaklı gözü açtım, biraz bakınca gözüme çarptı. Elime alıp sayfalarını karıştırmaya başladım.

Günlerdir geçmeyen baş ağrımı, uyardığımda yine yerli yerinde buldum. Kalktım, sarsak adımlarla lavaboya gittim, yüzümü yıkadım. Benim için geleneksel hâle gelen KPSS'ye çalışma seremonisine hiç hoş gelmesem de çalışma masasına oturdum. Başımdaki ağrıya eşlik eden uğultuya rağmen o çok bilmiş iç sesimi duydum. Dönüp dolayıp yine bu masanın başına geçtin bak, altı senedir durdun ateşe gidemedin. Daha önce altı kez kazanamadığın bir sinava yeniden hazırlanıyorsun; yedinci kez. Peki ya yine olmazsa ne yapacaksın? Kendine yıllardır söylediğin o "denemekten korkma" yalanını mı söyleyeceksin?

Biliyordum, konuşmaya bir başladım mı tatmin edici bir yanıt almaya kadar susmazdım. Beni hiç umursamadan devam etti: Denemekten korkmadığını sanıyorsun hatta böyle kandırıyorsun kendini ama öyle değil. Sen aslında alıştığın düzenin bozulmasından korkuyorsun. Sonu hep aynı yere çıksa da bildiğin yoldan gitmek istiyorsun. Denemekten korkmuyorsun ama saçmalamaktan ödün kapıyorsun. En son ne zaman saçmaladın, daha doğrusu sen hayatında hiç saçmaladın mı?

Düşündüm; anıları kaldırıp altına baktım birer birer ama işe yarar bir şey bulamadım. Ben hiç saçmalamamıştım. Bir gün bile okuldan kaçmamış, çilgünlük sayılabilecek hiçbir şey yapmamıştım. Yapıtığım en sağma şey, derslerin son geçtiği karne haftasında bile okula gitmeye devam etmekte. İyi güya bu mütemadiyen mantıklı olma hâli bana ne kazandırmıştı? Aynı iç sesim yine yanıt verdi: Hiçbir şey. Bu hâl sonsuza sürekliliğe başa sararak devam eden, birbirinin aynı altı sene geçirtti. Evet hepsi doğrudu: Ben atanamamış bir öğretmendim, defalarca kazanamadığım hâlde tekrar tekrar sinava hazırlanmayı huy edinmiştim. Başka bir ihtimali düşünmemiştim bile. Geçen altı senede hiç geziye çıkmamış, sinemaya gitmemiş, çok sevdiğim romanları bile okuyamamış, en önemlisi sevdiğilerime yeterli kadar zaman ayıramamıştım. Aklima lisedeyken hayallerimi yazdığım defterim geldi. Kitaplığımın en altındaki kapaklı gözü açtım, biraz bakınca gözüme çarptı. Elime alıp sayfalarını karıştırmaya başladım. Bir sayfasında "On yıl sonra kendimi nerede görüyorsun?" başlığını attığım bir yazı gördüm. On yıl sonra kendimi, öğrencilerine bildiklerini öğretme işi bir öğretmen, bağlama çalınay, İngilizce, Almanca ve Japonca konuşmayı öğrenmiş, kendini geliştirmiş biri olarak hayal ettiğimi yazmışım. Hayale konu olan o on yıl gelişmiş geçmişti bile. Hayallerin hayal olduğunu kanıtlayarak geçmiş, bugüne getirmişti beni. Öğretmen olmuştu olmasına da atanamamış ve öğrencisi olmayan bir öğretmen olmuştu. Ne o sıraladığım dilleri öğrenebilmişim ne de Türkçelere

can veren bağlamayı çalmayı. Zaman sudan daha hızlı akmıştı ve ben sadece sinava hazırlanmayı öğrenebilmişim. Gözüm, odamı kaplayarak KPSS kitaplarına gitti. 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020... diye yıllara göre sıralanmıştı. Benim için zaman, basım yılları değişen KPSS kitapları üzerinden akmıştı sadece. Ötesi yoktu, bu kadardı. Masadan kalktım. Saçmalamaya karar verdim. KPSS kitaplarını kolileyip kaldırdım. Artık saçmalamaktan korkmayacaktım. En saçmasından bile başlayabildim.

Geçenlerde belgeselini izlediğim kızılık ağacının içimdeki köklerine değdi fikrim. Beynime dip bucağ karıştırdım, kızılıkları anlatan amcanın dediklerini bulup çıkardım: Kızılık, çilekçiyi bir bitkidir; kimi zaman bir dağ yamacında kimi zaman bir dere yatağında kendiliğinden yetişebilir. Bu hâldeyken dilce derler ama bahçene dikip aşılodun mı hiç nazlanmadan, uğraştırmadan tutunuverir toprağa. Öyle bir tutunur ki rüzgâra süpürmez toprağını. Gözü taktır, masrafı da yoktur. Bitkiler içinde çiğnedini en erken o açar ama meyvesini en geç yine o verir. Bu

Masadan kalktım. Saçmalamaya karar verdim. KPSS kitaplarını kolileyip kaldırdım.

bekletisinden mahcup olur, meyvesini uzun süre ağacında kurur. Sonra reçeli, marmeladı, şurubu da olur. Kışın gribine çay, kahvaltına bal olur, işler satarsın, geçimin olur, demişti. **Belki ben de tutunurdum kızılığın köklerine. Belki beni de sımsıkı tutar savruluşuma mani olurdu. Ellerimle dikedim, büyütürdüm, hasat ederdim.**

Ellerim bir şey üretti, yeniden canlandı. Sonra bir türkü tattırurdum: Kızılıklar oldu mu, selelere doldu mu hengüyy...

Pencereden içeri düşen bir şeyin sesiyse hayalimden uyandım. Yuvarlanıp ayağıma çarptı, baktım: bir portakal. Eğilip yerden aldım. Burnuma götürüp, kokusunu içime çektim. "Sen de bu kızılık" fikrini sevdim hatta onun için geldin dalından kalkıp ayağıma kadar değil mi?" dedim. Masadan fosforlu sıyah kalemi

aldım. Portakal Hanım'a gulmekten yumulmuş bir çift göze motlu ve sevgi dolu bir ağız çizdim. Hazır saçmalamaktan korkmamaya karar vermişim. Portakal Hanım'ın gelişini doğru kararı verdiğime işaret olarak yordum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://krantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

güroymak'ın çocukları büyüdü ama...

Bitlis'in içesi Güroymak'ı ilk kez yıllar önce Atlas dergisinde meslektaşım Cemal Gülas'ın yaptığı röportaja tanıdım. Cemal de bölgeye yerel bir fotoğrafçı arkadaşımız Adem Sönmez vasıtasıyla gitmişti. Fotoğrafa gönül veren herkes gibi benim de bölgeye yolum düştüğünde Güroymak'a uğramaya çıktım. Şubat ayında yeni kanalımız "habitat" için bir kişi belgeseli yapmak üzere yollardaydık ve Güroymak'ı da rotamıza dâhil ettik.

Güroymak, Norşin adıyla da biliniyor. 2009 yılında isim değişikliğiyle gündeme gelmiş ve siyasiler Norşin adını telaffuz edince, konu o dönemin gündemini de işgal etmişti. Oysa gündemi doldurması gereken "Güroymak mı, Norşin mi diyelim?" yerine, "Bölgede istihdam yaratacak, burayı turizm destinasyonuna dönüştürecek neler yapabiliriz?" olmalıydı.

2017 yılında yaptığım İzlanda seyahatinde, jeotermal kaplıcalarında duraklamış ve soğuşa rağmen bu sıcak sularla turistlerle birlikte vakit geçirmiştik. Seyahatimiz boyunca ülkenin doğal güzelliği ve volkanik yapısı sayesinde sahip olduğu jeotermal kaynaklarının nasıl kullanıldığına da şahit olmuştuk. Güroymak'ın potansiyelinin farklı olduğunu düşünmüyorum. Güroymak'ı fotoğrafçılar için özel kılan, jeotermal sularında atlarıyla yüzen gençler. En son sekiz yıl önce gittiğimde çocuklar atlarıyla bu sıcak sulara oynamış ve poz vermişlerdi. Şimdi o çocuklar büyüdü, bugünün gençleri oldu. Bizleri kırmadılar ve Güroymak'ın -15 derecelere varan soğukunda atlarıyla birlikte sıcak sulara girdiler.

Ağrı, Süphan ve Tendürek Dağları'nın bulunduğu volkanik bölgedeki Güroymak, jeotermal su kaynaklarıyla öne çıkıyor.

Doğal kaplıca olarak nitelendirilebilecek bu bölgelerdeki su, kükürtüyünden zengin. Bölge halkı hayvanlarının deri hastalıklarını tedavi etmek hatta bit ve kene gibi zararlıların derilerine tutunmalarını engellemek amacıyla hayvanlarını bu göletlerde yıkıyor. Bölgenin mandası çok meşhur ama ne manda sütü ne yoğurtu ne de tereyağı değerlendiriliyor. İstanbul'da manda sütünün litresi 15 lira, manda tereyağının 100 gramı 20 lira. Güroymak'taki gençlerin, doğal kaplıcalarda fotoğrafçılar için yaptıkları gösteriler bölgenin tanıtımı için önemli ama "Güroymak mı, Norşin mi demeliyiz?" konusu yerine tüm bölgeye istihdam ve ekonomik fayda sağlayacak bir dönüşümü nasıl yaratabiliriz konusuna odaklanmamız gerektiğini düşünüyorum.

Fotoğrafçıların uğrak yeri olan Güroymak'ta çekilen binlerce fotoğraf hem ulusal hem de uluslararası mecralarda yayımlandı. Katıldığım fotoğraf jürilerinde en çok karşılaştığım fotoğraflar bu bölgeye ait. Fotoğrafçılar için âdeta bir çekim platformu oluştu. İzzetliğin yoğun olduğu bölgede fotoğrafçılar için bu platformu yaratmak bölge için de bir gelir kaynağı. Yıllar önceki ziyaretimde, bölgede bol bulunan obsidyenin kaymakamık desteğiyle spa'larda sıcak taş olarak kullanılanak üzere üretime geçirileceğini öğrenmişim ama devamı gelmemiş.

Kuzey Kutbu'na yakın birçok ülkede Akdeniz ve tropikal tarım ürünlerinin üretimlerinin, jeotermal kaynakları sayesinde gerçekleştirildiği biliniyor. Nüfusu yaklaşık 350 bin kişi olan İzlanda'yı iki milyon turist ziyaret sebebi; deniz, kum, güneş turizmi değil. Peki bizi farklı kılan ne? Bir bölgeyi kalkındırmanın yolunun betonarme ya da camdan giydirmeye binalar dikmek olmadığını öğrenmiş olmamız gerekiyor. Yerel üretimi destekleyecek, herkesin üretip, kazanıp, mutlu olmasını sağlayacak, sosyal devlet anlayışını hakkaniyetle ülkenin her bölgesine taşıyacak yaklaşımların peşine takılmamasak geleceğe yönelik hayallerimizin sonu

Güroymak'ı fotoğrafçılar için özel kılan, jeotermal sularında atlarıyla yüzen gençler.

Fotoğraf: Umay Umay

ıslak soğuk

Yolda yol kenarının altında olan evlerden birinde oturan kıza rastlıyorsun. Zıplayıp duruyor yol kenarında. Bir şey olmuş belli. Avcunun içinde yemyeşil orta boy bir elma. Elmas gibi sıkışık kenarlarından gösteriyor.

Islak soğuk. Ben uydurmadım buralardayöyle derler. Daha estetik, insanı işaret eden tanımlı rutubetli güzelliği. Soğuk ve güzelse bu tanıma dönüşüyor. Ne mi rutubetli güzel, kim mi? Elbette kadın. Herhangi bir kadın. Nemli, soğuk, güzel. Kırsalda ve daha yukarılara tırmanınca kaç felsefe kitabını silip süpürecek tek cümlelik genellemeler duydum. Öğretiller, kısacası ama göğüs dolusu hikâyeler. Restler, retler, sesler mesela. Öyle sesler duydum ki henüz hiçbir film içimi öyle ürpertmedi. Bunları yaşarken daha da şaşırtıcı yani hiç zevzeklik yapmadan çok uzun şeyler anlatmış-hissettirmiş-öğretmiş olmalarıdır. Yeniden kendimi bu ıslaklığın içinde donarken bulmam boşuna olmamalıydı zaten.

Aynı kimsesi çağırıyorsun da. Buna ihtiyaç duymuyorsun. Öyle çok tanınır var ki. Görünür ya da görünmez. Dolu. Bazen bu yalnızlıktaki kalabalıktan bitip düşüp bahçenin bir tarafında yığılıp kalıyorum. Uyandığında bile biri olsun demiyor insan. Var işte birileri. Aşağıdaki yoldan geçen bir iki ayak sesi, beyaz köpeğin sesi, kuşların sesi, su sesi, yaprak sesi, yarası sesi yetiyor. Büyük yengen olduğunu, köpeğe yemek vermeye geldiğini seslerden anlıyorsun. Bir zaman sonra saati de. Aynı hallerini bekliyorsun şimdi ayrılıktan değil. Ayı severken bozuluyor kalp ritmini. Elin kesilse kan gelmiyor.

Kasabaya anlıyorsun, ne kadar uzak.

**Bazen bu
yalnızlıktaki
kalabalıktan
bitip düşüp
bahçenin bir
tarafında yığılıp
kalıyorum.**

var. Bunu söylemek istiyorum mutlaka evimin duygusal tek bir ihtiyacı yok. Hiç yok. Tamam mı? Biri seni tanısa uğultu. Sen birini hatırlasan uğultu. Sebbe kasalarına baksan tıngırtı. Yolun diğer tarafına geçsen çarpıntı. Hep ayağın yine burkulacak gibi. Bu adım değilse diğer adım burkulur çarpıntısı ensende. İlk okuduğun ilkokul hep aynı yerde uğultu. Ortaokul uğultu da uğultu.

Otopark mağaraya yuvarlanmak gibi. Uğultuyu bile hissedemediğin an zaten evinin yoluna dönmüşsün demektir. Cevizler, meyveler alındı tamam. Uğultu yeter tamam.

Yolda yol kenarının altında olan evlerden birinde oturan kıza rastlıyorsun. Zıplayıp duruyor yol kenarında. Bir şey olmuş belli. Avcunun içinde yemyeşil orta boy bir elma. Elmas gibi sıkışık kenarlarından gösteriyor. İlk elmam oldu diye bağıyorsun. Zıplatarak bağırarak karşılıyorsun ilk ve tek veren elmayı.

Şaşırmıyorum. **Sanki hiç yaşamadım ama bunlarla karşılaşacağımı biliyordum gibi güçlü bir eminlik içinde.** Sanki bildirilmiş çok önceden; bir gün yol kenarında bir genç kız ilk elmamı ağaç verdi diye zıplayacak dendi. Eminim ama. Ama işte. Hissettiğim şeyleri önemsememeye başladılar epey oldu. Onları gülümseyerek karşılamak. Gerekirse ödümü patlatır ne var ki.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rante.org>

Cem Davran

biz aşığında imzası olanlar

Okuduğumuz bir kitaptan ya da izlediğimiz bir filmden sonra herhangi bir karakterle, kimselere çıkartmadan düşünsel bir bağ kurmak var ya; işte hayat treninin istikameti böyle şekilleniyor...

Askerden geldiğim gün hemen dilekçe verdim tiyatroya. Yasal süreç böyle. Kadrolu oyuncunun askerlik yolu unca kadrosu donduruluyor, dönünce yine kaldığı yerdan, aynı kalarlardevam ediyor sun. Sezon yeni açılmış; oyunlar, provalar başlamış, roller dağıtılmış. Bir tane oyun var, henüz masa üstü çalışılmasında, adı *Biz Aşığında İmzası Olanlar*. Yazar Aleksander Gelman; dünyayı sarsan ve bana göre yakın tarihin en önemli olaylarından biri olan Glasnost hareketinin temsilcilerinden biri. Oyun bir trende geçiyor, yolcular biniyor, tren hareket ediyor, yol boyunca tek bir imza üzerinden devlet, toplum, sistem, kişisel tercihler, vicdan, özgürlük, kısaca bugün dahi halledemediğimizhatta başarısızlıkla sonuçlanan toplumsal hikâyemiz dile geliyor. Tren varacağı yere ulaşıyor, hem oyun kişileri hem de seyirci vicdanlarıyla başa başa istasyonundan ayrılıyor. Bir tane rol açıkta, uyuşan yolcu. Kompartimanların birinde üst ranzada yol boyunca uyuyor, ara sıra tartışmaların sesinden rahatsız olup uyanıyor, sistem fanan umurunda değil, yolculuk bittiğinde uykusunu almış, dinlenmiş olarak işine gücüne gitmek istiyor. Bütün oyun sahnede, herkesin gözü önünde, toplanan beş altı tane repliği var. Hemen uyuşan yolcu rolünün karşısına adımı yazdılar ve provala katıldım. **Hava Er Eğitim Tuğayı'ndan paraşütle atlamış gibi, tezkerenin bir gün sonrası kendimi Glasnost, Perestrojka vagonlarının içinde buldum.**

Moskova Sanat Tiyatrosu Yönetmeni Oleg Yefremov ve müthiş aktör Aleksander Kalyagin birlikte yönetiyorlar oyunu. Yefremov dünya çapında bir tiyatro insanı, Kalyagin, Moskova'da oyunun başrolünü daha iyi oynamış, gördüğüm en iyi oyuncularından biri. İkisi de çoğu zaman provada ama sona doğru için bütün yükü Kalyagin'in omuzlarına. Yazar Aleksander Gelman'ın şu sözleri üzerinden bir dünya kurulmaya çalışılıyor sahnede: "Çağdaş toplumlarda kişiler maddi çıkarları, ünleri, iş hayatındaki başarıları uğruna gruplaşır, birleşir, toplumsal ve ulusal değerleriniçneyip geçerler. Devlete hizmet ediyor maskesi altında, toplumun gerçek çıkarlarına ters düşer, devlete zararverirler."

Kalyagin bütün oyuncularla tek tek ilgileniyor ve o zamanki genç akımla anladığım, iki saatlik ortak bir vicdan yaratmaya çalışıyor. Ama karakteri oynayan Sezai Altekin, Karşıbanda bu rolü hatmetmiş biriyle çalışırken epeyce zorlanıyor. Hatta oyunun en güzel sahnelerinden birinde bir türlü istediği olmayınca Kalyagin sahneye çıktı ve aynı sahneyi Rusça oynadı. Karı-koca tartışmasını iki dilli izledikçe o birkaç dakikayı ömrüm boyunca unutamam. Gördüğüm en müthiş tiyatro olayıydı. Karşıbandaki oyuncu Candan Sabuncu, tüm sahneyi Rusça konuşan bir aktörleynadı, her repliğini yerli yerinde verdi ve sahne aktı gitti. Kalyagin sahneden indiğinde Sezai Abi'nin işi daha da zordu

ama o da zoru başardı. Döneminde bütün ödülleri toplayan bu oyunun kaydının olmasını ve bugün izlenmesini çok isterdim. Gelelim uyuşan yolcuya; hırslı, amaçlı bir prola yolu deneyen, etrafta olan bitene kayıtsız ancak çıkan sesler uykusunu bozduğunda dili çözülen, son derece bencil ve kendi toplumuna gittikçe yabancılaşan dönem insanı. Böyle rolleri oynamak görüldüğü kadar kolay değildir. Kocaman bir hikâyenin içinde arada bir konuşup susmak, üstüne iki saatlik oyunun büyük bölümünde uyuyor görünmek. Bütün oyunu her an dinlemek zorundasın ki doğru yerde lafa giresin.

Dipte sürekliliği sahibi bir tren sesi, yüksekte üst ranzadayaktıyorm, sofitedaki spotlar çok yakınımda, bu yüzden sıcak ve oyunun dramatik ağırlığı da eklenince gerçekten uykuya dalmamak mümkün değil. Matine-suare oynadığımız bir hafta sonu suare oyununda koskoca Sovyetler Birliği burnumun dibinde dağıldı da uyanamadım, o kadar söyleyeyim. Kalyagin bahsetmişti, bu rolü oynayan aktör bir gün mutlaka uyuşaklır dikkat et demisti. Çok direndiğimi hatırlıyorum ama öyle yoruldum bir dönem ki. Salıdan pazara oymuyoruz, çarşamba, cumartesi, pazar işleri toplam dokuzoyun. Hafta sonu sabah çocuk oyunları yanı toplanmış on bir oyun. Hafta arası gündüzleri de başka bir oyunun provası var. Bu çalışma programını duyan bütün yabancı rejisörler şaşkına dönmüşü Kalyagin dâhil. Velhasıl bir kere sahidan uyudu uyuşan yolcu. Uyanıduğında tren istasyonuna varmak üzereydi.

Bu olayların üzerinden 34 yıl geçti. *Biz Aşığında İmzası Olanlar* metninin söyledikleri, Yefremov ve Kalyagin'in sahnemizde kalan izleri ve Aleksander Gelman'ın işaret ettiği vicdanlı, duyarlı birey tarifi yıllar sonra aklıma düştü. Uyuşan yolcunun bugünkü milyonlarca karakteri anlattığını düşünmek, trenin hangi tren olduğunu bilmek, geçideği yeri tahmin edebilmek çok da zor değil. Son istasyonda elimizde sadece vicdanımız kalacak, belki de o bile kalmayacak. Yazar Gelman "grup egoizmi" olarak adlandırdığı olgudan nefret ettiğini ve oyuncuların ana temasını da olduğunu söyler. Bu susturmayı bugünün dünyasında çok daha detaylı gözlemlemek mümkün.

Okuduğumuz bir kitaptan ya da izlediğimiz bir filmden sonra herhangi bir karakterle, kimselere çıkartmadan düşünsel bir bağ kurmak var ya; işte hayat treninin istikameti böyle şekilleniyor. Yolculuktan bir rol seçiyorsunuz kendinize, oynuyorsunuz. İyi kötü çabalyor çoğu insan, yetiyor, yetmiyor, anlıyor, anlamıyor, başarıyor, başaramıyor ama çabalyor. Bazıları da uyuşan yolcu oluyor, kompirtmanın birinde gözlerini kapayıp, bilmediği bir sen durakta uyanıp oynar. Perde kapanırken tünelin ucunda bir fotoğraf beliriyor, kim ne kadar yorulduysa o kadar hatırlanıyor, kim ne kadar uyuyduysa o kadar unutuluyor.

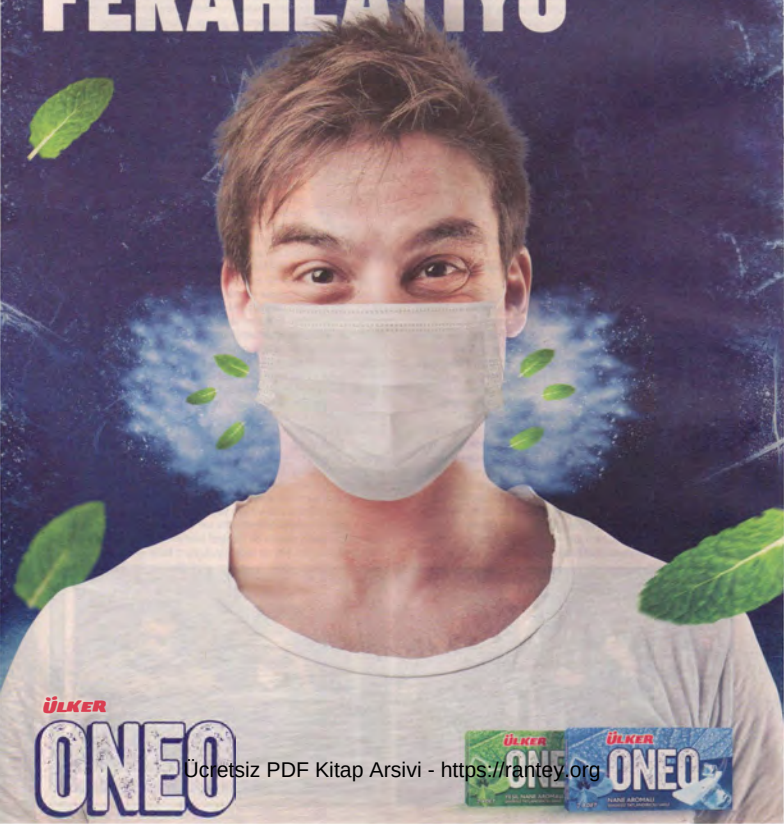

Oya Ayarlat, Sezai Altekin ve Candan Sabuncu
1987-1988 tiyatro sezonunda "Biz Aşığında İmzası Olanlar" oyunu

Salih Sorakaya ve Sezai Altekin
1987-1988 tiyatro sezonunda
"Biz Aşığında İmzası Olanlar" oyunu

ONEO MASKENİN ALTINDA DA FERAHLATIYO

ÜLKER

ONEO

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yolda, hamamda, göbek taşında, kurnalar arasında iç eğitim hep devam ederdi. Hamam değil, milli takım hazırlık kampı sanki.

Koca ilk yıl Fikstürü bitti. Her maç beş-altı yiyorlar, içeride dışarıda, gelen giden bunları tokatlıyor. Garbis,yönetimle papazolmuş. Takımda 18 futbolcu var. Yarısı tota pis bunı vuruyor, biz bu kadroyla küme düşeriz. Kariyerime böyle bir rezalete başlamamam, diyerek basmış istifayı, yuvaya dönmüş. Kocan Memet de gitmiş. **İçerideki DRC Kıtırları**

sivi - <https://rantey.org>

× "Pelé'nin 'Futbolun Katedrali' dediği o muhteşem stada davetliyim ve tek Türk benim."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Levent Erden

YOK MU ARTTIRAN?

Gerçek arttırılabilir mi? Sanal denen gerçek hayatın içine böyle rahatça, kolayca sığar mı? İnsan oynadığı oyunun, yapılan ameliyatın, oynanan maçın içine girilebilir mi? Canı istediğinde?

İnsan düşerken nereden düştüğünü değil nereye düşeceğini düşünür herhâlde. Hele düşüş uzun sürerse. Ama düşüş çok yavaşlaşa bile bir türlü bitmiyorsa? Duracakmış hatta dünyomuş gibi hissedince insan ne olur?

Etrafına bakar. Aşağıya doğru bakar. Bir şey göremez. Ama bu kadar uzun düşüşten sonra mutlaka yere ya da bir yere varmış olması gerekir. Ama aşağıda yer yoktur. Yukarı bakar. Yukarının da aşağıdan pek farkı yoktur. Sağa bakar. Sola bakar. Aşağı. Yukarı. Sağa... Başını döndürerek gözleriyle her tarafı tarayarak bakar. Ama her yer aynı. Boş. Boşluk. Limbo.

Ne renk ne doku. Ses zaten yok. Düşüyor mu çıkıyor mu o da tam belli değil. Hareketlerini kontrol etmek ister. Eder de. Ama hepsi de değişiktir. Yürümeye çalışır. Yürür. Ama zemin yoktur. Yürüyor mu yoksa yürüyor gibi mi yapıyor bilmez. Yürüse, yol yoktur. Yürünmeyen yol zaten aşınmaz. Ödül dealmaz. Ama yürünür. İnsan da yürür. Oynadığı yürür.

Ama bir yere varamaz. Görünürde de varılacak bir şey, bir yer, bir işaret yoktur. Gece de olmaz. Güneş doğar mı acaba? Beklemek mi? Ama insan bir Limbonun, sonsuz boşluğun içine girivermiştir. Zamanın neye göre hesaplanacağı da belli değildir. Boşluk, zamanı bile yutmıştır. Etraf, antenden de bu her türlü bağlantıdan koparılmış televizyon ekranı gibidir. Zaman olmayınca geçmez; telenecekler trenler, sevgililer, toplanlar, mevsimler... Beklemeniz. Yürüdüğü insan olduğuna da hatırlar. Örneğin susar. Yürüdüğü susuzluk daha da hissedilir olur. Diş taşılmaya başlar. Sindirilen başka konuşacak kimse olmayınca bile dişi konuşmaz olur, kurur. Su en çok bulunan maddede olsa da burada yok. Hiçbir hâlinde yok. Ne kâh ne buhar ne sivi. Ama su olmadan olunuz... Her geçen an susuzluğu ve çözümler arayışlarını tırmındır. Kafa çalıyor. Hatırlar. Üstündeki eski montun cebinde bilmem kimin çocuğuna ismarladığını modü hediyesi boyama kitabının boy kalemlerini inancın yüzünden saklayavermişti.

Çocuklar sınırları tanımlı şekilleri boyarlarsa, kurallara mutlak uyuma zorlanırlar. Kendilerine konan çizgilerin dışına çıkmayı düşünmez, her türlü minik taşarmadan suçluluk duygusuna kapılırlar. Düşer düşürün. Sımdı elinde kâğıt baskılı, az yapıldığı için çepte kalınca yutulmuş kutusunda tahta minik boy kalemleri vardır. Çeplerinde başka bir şey de yoktur. Ne cüzdan ne anahtar. Ne delik. Herkes böyle mi düşüyor diye düşünür sanki Miles Miller müzikleriyle uykattan düşülen Sista'daymışçasına.

Kalemlerden mavi olanları alır. Ortalığı bir su damlası açır. Aa... Sol Hemen bir musluk. Sonuna kadar açar. Su. Günlü günlü. Avucunu bombaleştirip kana kana içir, içteğe içir. İçemediği damlaların hemen yanına yeşil kalemler bir ot çiktirir.

Diğer damlalar da geldikçe yeşil ot büyümeye başlar. Çizdiği her ot ve damla bir araya gelip güzel bir çimenlik oluşturur. Sonra elini bunların üstüne koyup uçak park ettiren yer görülebilir hareketleri yapınca çizdiklerinden de yayıldığını fark eder. Çimenin ortasına bir patika çıkar. Hoop eyleyir sıvar. Yöl çimenliğin sonuna kadar gider. Olmuyor. Ağlarlar, orman. İleride dağlar hatta güneş. Doğarken çizer ama sonra güneş kendi bildiği hareketlerle tüm manzaranın üzerinden geçer. Havanın karaması istemezsen, dağların arasına bir güneş daha çizersin. Gerekirse bir tane daha. Phaeton'a ihtiyaç duymadan birbirini arkasından yükselen güneşler. Yerde onlarca gölge. Gölge oyuk. Ama gölge hiç kaybolmuyor. Çünkü tam tepede bir güneş varsa başka bir güneş de vardır. Herkes böyle mi düşüyor?

Güneşleri batırmıyor. Ama renklerini değiştiriyor. Mor güneş, kırmızı güneş, üstünde beyaz benekler var. Belki bir mantar sanır da üzerine çıkıp yöl tarafı ahkâmı keser. Bir an için. Kimine göre kısacık. Kimine göre bir ömür.

Comertçe çizmeye başlar. Evler, bahçeler, havuzlar... Hepsinin ortasına çizdiği atıklarınca içindeki ne atlar deveye ne araba bal kabağına dönüşmeyecektir. Çünkü kuledeki saat hiçbir zaman gece yarısını göstermez. Kimse de saatin yetkovanına takılı siyah beyaz film, siyah beyaz piyanosunu dinlemez. Atıklarına da aynalarından ışık saçsa saçsa kendi civıltısı ve laterna müziğiyle döner.

Bütün beğendiği ve çocukluğundan hatırladığı karakterleri çizer. Sonra da bilgisayar oyunlarındanakileri. Bahshee Queen, Minnie Mouse'la Efsaneler Ligi kenarında dolaşırken, ileride Travis Scott için kurulan sahneye de göz atmadan geçmezler. Konsere gelecek on milyonlarca insanın gürültüsünü kimsenin duymayacak olması ne kadar da acayiptir.

Kendime de hemen bir kulaklık çizer. Kulaklarına takar. Bütün karakterlerin, aletlerin, araçların, hayvanların yapılarını gürültüsünü. Kendi istediği dozda duymak için. Bütün çizdiklerinin arasından geçen, gökten kayboluncaya kadar yükselip bir anda yere inen raylarda her yer ulaşılabilir bir roller-coaster çizer. Belli ağaçlara doğru bakar ve "Keşke uzasalar," deyiverir. O anda ağaçlar büyür. Gel dediği hayvanlar, araçlar, levhalar kendine koşar; "Büyük," der büyüler. "Küçük," der küçültürler. Bir anda çizdiği her şeyin elinin bir hareketle üç boyutlu hâle geldiği, onlara "dan" sesile komut verildiğini fark eder. Üçüncü sınıf tribün lideri edasıyla avazı çıktığı kadar bağırarak ellerini açıp sağa sola sallamı. Etraftaki bütün binalar, trafik ışıkları, inşaat makineleri, peluş oyuncaklar, zombiler onunla birlikte dansa başlarlar. Durunca dururlar. Başlamıyca... Onlar da!

İnanılmaz bir hayat başlatmışır boşlukta. Yerleşim birimleri, ormanlar, şaleleler, karlı dağlar, stadyumlar, parklar, lokantalar.

Herkesin ve her şeyin birbirini konuşabildiği, herkesin kulaklığının diğerinin dediklerini tercüme ettiği... Herkesin birbirini anlayıp destek olup yardım ettiği. Paylaşığı. Her şeyi.

Ama buranın uç bucağı sınırı var mı? Hızla her yerı furladı ama çıkış bulamadı. Kalemlerinin yedisinin de bitmek üzere olduğunu fark etti. Kalemleri bittiğinde bu dünya nasıl sürdürülebilirdi? Buradan çıkması gerekti. Ama nereye, nasıl, nereden...

Elinde kalan kalemlerin son kırınlarıysa önce bir otomobil çizmeye çalıştı. Ancak yeşil rengi de kullanarak tamamlayabildi. Sonra bir üçgen prizma çizdi. Güneşlere tuttu. Prizmanın içinde yağmursuz gökkuşağı yaydı. Arabayı da aynı renklerle boyadı. Bindi gökkuşağına sürdü. Hızlandı. Hızlandı. O kadar hızlı ki arabanın renkleri gökkuşağıyla birleşip onu başka yere götürüverdi. Belki de Ayın Karanlık Yüzü'ne.

Yöl bozu düşündü. Bütün bu olanlar gerçek mi? Gerçekten oldu mu? Başkaları da bu gerçeği paylaşmış mıydı?

Gerçek az önce yaşadığı gibi arttırılabilir mi? Sanal denen gerçek hayatın içine böyle rahatça, kolayca sığar mı? İnsan oynadığı oyunun, yapılan ameliyatın, oynanan maçın içine girilebilir mi? Canı istediğinde? Gerçek sanal olabilir mi? Kuru ıslak, yağsın ol, sanal gerçek... Gibi bir çeşitli değil mi?

Arttırılmış, karışık, hiper, ötesi... Kaç gerçek var? Yakında gerçeklerimiz daha da çeşitlenecek.

Arttırılmış, karışık, hiper, ötesi... Kaç gerçek var? Yakında gerçeklerimiz daha da çeşitlenecek.

Nihat Sırdar

kadın...

Mart ayının rutinlerinden biridir yayıncılar için 8 Mart'ta kadınlarla ilgili yazılar kaleme almak; belgeler, özel dosyalar hazırlamak, gazetelerin birinci sayfalarını şiddet görmüş kadınların fotoğraflarıyla donatmak. O birinci sayfaları şiddeti uygulayan erkeklerin fotoğraflarıyla doldurmak kimsenin aklına gelmez. Yedinci dayak yüzünden yüzü gözü mosmor olmuş kadının görüntüsünü rahat rahat yayımlarken, o kadına

Bu memleket yıkılmadıysa, bu topraklar isyan edip, tersine dönüp, hepimizi yutmadıysa bu ancak kadınlar sayesinde.

bu şiddeti uygulayan erkeğin fotoğrafini buzlamak da biz im medyamızın işidir. Medyanın büyük bölümüne erkekler egemen olduğu için bu durum maalesef gayet sıradanlaşmıştır. Oysa bu memleket hâlen yıkılmadıysa, bu topraklar isyan edip, tersine dönüp, hepimizi yutmadıysa bu ancak kadınlar sayesinde.

Türkiye'nin nüfusuyla ilgili yapılan son açıklamaya göre; kadın nüfusu erkeklerden sadece 217 bin kişi az. Yani bariz bir erkek üstünlüğünden söz etmek doğru olmaz. Türkiye'nin yarısı kadın demek çok daha doğru olur. Peki

madem Türkiye'nin yarısı kadın, o zaman neden valilerin, yargıçların, belediye başkanlarının, savcılarının, kaymakamların yarısı neden kadın değil? Bu saydıklarım kamu görevleri. Özel sektörde kadınların daha az istihdam edilmesini tercih olarak değerlendirebiliriz ama bu ülkenin vatandaşları olan, herkes gibi vatandaşlık görevlerini yerine getiren kadınlarla böyle bir muamele yapılmasını nasıl kabul edebiliyoruz? Bu kabul ve vurdumduymazlık, aymazlık durumu zaten bizi içinde bulunduğumuz duruma sürüklemiş vaziyette. **Mesela bu ülkenin savcılarının yarısı kadın olsa, Cumartesi Anneleri'nin çılgınları bu kadar yıl böyle görmeyizden gelinebilir miydi?** Bu ülkenin belediye başkanlarının yarısı kadın olsa, köylerinin yaşam kaynağı sularının üstüne HES kurulmaması için eylem yapan kadınlarla, bizzat devletin kolluk kuvvetleri tarafından şiddet uygulanması böylesine normal karşılabilir miydi? Bu ülkenin emniyet müdürlerinin yarısı kadın olsa, 8 Mart'ta kadın haklarını savunmak için meydana çıkan kadınlarla bizzat kadın polisler şiddet uygular mıydı? Bu ülkenin basın yayın kuruluşlarının yarısının yöneticisi kadın olsa, medyadaki bu erkek egemen durum olabilir miydi? Kadın medya çalışanlarına bu baskılar uygulanabilir miydi? Bu ülkenin milletvekillerinin yarısı kadın olsa, kadın çalışanlara aynı işi yaptıkları hâlde daha az ücretli reva gören işverenlere müsaade edilir miydi? Bu ülkenin yargıçlarının yarısı kadın olsa, kadına şiddet uygulayan, çocukları taciz eden, alkolü araç kullanırken, kaldırımda yürüyen birini çarparak öldürenler, sırf kravat takıyorlar, duruşmaya takım elbisıyla geliyorlar diye üç beş yıl hapisle yıtılabilirler miydi? Bu ülkenin kaymakamlarının yarısı kadın olsa, yönettikleri ilçelerde, bodrum katlarda kurulan ve minicik çocukların aklını karıştırmakla deldürdüler, cahil kalmalarına yol verenlere müsaade ederler miydi?

Bu ülkenin yarısı kadın ama bu saydığım görevlerin hiçbirinde sayıca eşit olmalarına müsaade edilmiyor. Bu bilerek yapıyor. En başta kadınlar baskılıyor; onların önüne setler çekiliyor çünkü kadınların erkeklerden çok daha zeki olduklarını biliyorlar. Bu o zekânın çok daha altındakiler tarafından yitirildiğini işin böyleyi. Dünya kadın olsa derler ya... Türkiye kadınlar için bir kurtuluş değil, bir kurtuluş değil, yaşamazdık. Ve bu ülkenin geleceğini kurtaracak olanlar da kadınlardır.

Celil Nalçakan

(benim, yazarken dinlediğim şarkıyı, sen de okurken dinlemek istersen...)

HATIRAN HATIRINA

Kendin hakkında, benim yerime kararvermekten,

ne zaman vazgeçeceksin?

Ha tabii...

Böylesi daha kolay değil mi?

Amamın ki

Sokakta üşüyme yi terah ederek,

vicdanımda yara açma gayreti hoş durmuyor sende...

Zilimi çalığında kapımı açacağımı bildiğin hâlde

Hem de...

II Merak ediyorum...

Benden gitmek miydi kendine gelebilmenin

yeğâne çaresi?

Çok merak ediyorum... Çok!

Herkesi mühürlediğim ellerimi, sana uzatmışken,

Ne bok yemeye tutmaktan çekindin

Aptalların kraliçesi?

III

İkimiz de maziyi unutmamakla cezalandırıldık,

Elden ne gelir?

Şimdi, olduğumuz yerden baktığımızda,

"Hiç ayrılmayın" diyen uykusuzluğuma da

"Bana bir öpücük ihanet etme" diyen sana da

Bordo'da içtiğimiz son rakıya da

Senin gözlerine bakarak söylediğim sen şarkıya da

"Hakk olduğumuz kadaryalınız"dan başka ne denir?

IV

Sen beni sevmeyen,

beşeriyetini unutacağım farkında değilsin

Canım çocuk...

Ve ben sırf bu yüzden,

başkasını sevmeyi aklımdan bile geçiremiyorum,

Dünyanın en güzel lanetiymiş,

aşkın şefkate evrilmiş...

Anla beni,

Ben bi' tek ikimizle iyi geçinemiyorum.

V

Muallakta kalmış insanlara imrendiğim kadar,

Başka kimseye imrenmiyorum bu aralar...

Yerle gök arasında asılı kalmış bir bilinmezliğe ait olmak

Bahitini, rüzgâra emanet edilebilcek...

Ne büyük konfor...

VI

Şu anda,

Sen,

Benim kaderimi mutlak değiştirecek kararı

verme arifesindeyken,

Ben,

Acıma ile nefret arasında bir duyguya sarılmışım,

Bicare bekleyen kendimi izliyorum...

Ya hiç gelmeyeceksin ve ben hep seni yazacağım

Ya da şimdi kapıyı çalacağsın, bir ömür susacağım...

Bir ihtimal daha var,

Şeşte onu, kendimden dahi gizliyorum...

Nilay Örnek

CEPTE 5 TL'YLE bir çizgi film OKULU nasıl KURULUR?

iyi şeyler
kafası

İnsanlar bir işe başlayacaklarında çoğunlukla "Bu içem olsun," der. Fatih Küçük k kendisi gibi kırsalda büyümiş çocuklara çizgi film öğretmek, gençleri dünyanın pek çok ülkesinde çalışa bilecek duruma getirmek amacıyla ülkenin ilk bağımsız çizgi film okulu The Cartoon Mill için yola çıktığında cebinde sadece 5 TL vardı. Şimdi yolda en az 1000 öğrenciye eğitim veren, uluslararası ödül bile almış bir okul.

Fatih Küçük, 30'larının başında bir öğretmen, bir gezgin. Hayata kendi deyimiyle "köy gibi bir ilçe'de, Kayseri-Sarız'da başlamış. Üniversiteyi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Görsel Sanatlar Öğretmenliğinde okumuş. Samsun'da bir avangart sanat merkezi kuran, tiyatro oyunu yazıp sergileyen Küçük, bir süre sonra Türkiye'de farklı yerleri tanıma, dünyayı görme fikriyle yollara koyulmuş. "İlse bitene kadar bir ressam bile görmemişim. Benim gibi mahrum bölgelerde okuyan çocukları ziyaret etmeye başladım. Türkiye'de 79 şehirde, 200'ün üzerinde köyokuluna gönüllü olarak duvarresimleri yaptım. Eş zamanlı olarak yüksek lisans çalışması yaparken de yurt dışında çizgi film kültürü ve sanatlarını araştırmaya başladım."

Kırgızistan, Kazakistan, İspanya, Moldova, Ukrayna, Rusya, Belarus, Kore, Tayvan, Japonya...

Tez konusu olarak, Japon anime ve çizgi filmlerini seçen Fatih Küçük, çizginin peşinden dünyanın 11 ülkesinde seyahatler yapmış. Hem de ilk zamanlarda yabancılı ve parası olmadan. Yol parası için pek çok defa portre çizmiş Küçük. Sanatın diliyle iletişim kurmuş. Konsolosluklardan yardım almış.

"Gittiğim ülkelere araştırmalar, okullara duvarresimleri, çizgi filmler yaptım. Mesela Tayvan'da Aborjin köylerinde ev gezdim. Masallarını çizgi filme dönüştürdüm. Bir zamanlaryollarla, yolculuklarla anlatılan masallardaki evrenselliği gördüm..."

ÇOCUKLARA FARKINDALIK, BÜYÜKLERE İŞ

"Çocuklar için farkındalık yaratmak, kendilerini keşfetmelerini, teknolojiyi faydalı kullanmalarını sağlamak için çalışıyorum. Yılda en az 1000 öğrenciye eğitim veriyorum. Bir de yetişkin grubumuz var. 12 farklı ülkeden, 16 sanatçı eğitmenin katılımıyla bir enstitü programı oluşturduk. Öğrencileri ilk yıl eğitim verileceğimiz, sonuçta onları dünyanın farklı yerlerinde iş imkanı sunabileceğimiz bir yetişkin programı. O atıl okuldaki kurduğumuz sistem de gelişti. TRT Çocuk'tan aldığımız çizgi film telifleri değerlendirildi. Orada kazandığımız paranın üzerine borçlanarak Kaş'ta başka bir arazi satın aldık. İçinde çizgi filmin tarihini anlattığımız bir müze, bir yel değirmeni, uzak şehirlerdeki çocukların eğitimine katkıda bulunmak için bir öğretmen ile 18 öğrenciyi konuk

edebildiğimiz bir yatakhane, mutfak ve dersliğimizin olduğu bir yerleşkimiz var.

Ama herkes Kaş'a gelemyordu. "Türkiye'nin ortasında bir yer olsa," fikriyle Ürgüp'te bir arazi aldık. Avrupa Birliği projeleri yazarak, çizgi filmlerle masrafları karşılıyoruz," diye anlatıyor Fatih Küçük.

The Cartoon Mill'in bu sene Tayvan'dan Global Yaşam Sevgisi Ödülü aldığını, şimdiden dünyanın pek çok yerinde çizgi film sanatçıları tarafından tanındığını, her yıl uluslararası bir festival yaptıklarını da ben ekleyeyim. Bu arada Kaş, Fatih Bey'in hayatına başka katkılar da yapmış. İngilizce öğretmeni olan eşiyle bu süreçte orada tanışmış.

MEŞAKKATLI İŞ AMA SONU İYİ

Fatih Bey, okulda özellikle dezavantajlı köylerin, okul ve öğrencilerin eğitim almasını istiyor. Pandemi döneminde dersler online. Ama normalde her hafta sonu Türkiye'nin dört bir yanından 18 öğrenci ve bir öğretmeni, yatılı-ücretsiz ağırlayabiliyorlar. Hafta içi ise Kaş ve çevresinden öğrenci grupları geliyor. Özel ilgisi olanlardan daha fazla vakit geçirebiliyor.

"Çizgi film yapmak çok meşakkatli iş," diyor Küçük. "Bu sektörde çalışanların en düşük aylığı bugün yedi sekiz bin TL. İş gücünün kıymetli olduğu özel bir sektör. Online olarak her yere iş yapabiliyorsunuz. Yetiştirdiğimiz öğrenciler de mutlaka dünyaya iş yapacaklar."

HERKES FİL ÇİZEBİLİR Mİ?

"Çizgi film yapmak için temel şart nedir?" diyor Fatih Bey'e... "İlgi duymak yeterli," diyor "aslında tüm çocuklar çizime yetenekli. Çevresel etkilerle bu yeteneği öldürüyoruz. 'Bir fil çizebilir misin?' denince bütün çocuklar 'Çizerim,' der, çiz de. Yetişkinler ise fotoğrafı bir fil yapmaya çalışıyorlar. Aslında kimse mükemmel film istemiyor, imgeler önemli."

"Siz en çok hangi çizgi filmi seviyorsunuz?" diyor Fatih Bey'e. "Sanırım Heidi; kendisiyle barışık, doğayı, yardımlaşmayı seven bir karakter. Ve hiç şiddet yok," diyor.

Fatih Küçük "Su anda çizgi film yapıyor musunuz?" soruma ise şöyle yanıtlıyor: "Çizgi film bir ekip işi. Eğitime odaklandım, sektöre yönelik çizgi film yapmıyorum. Ama bu okulda bir yel değirmeni, uzak şehirlerdeki çocukların eğitimine katkıda bulunmak için bir öğretmen ile 18 öğrenciyi konuk

Ayhan Sicimoğlu

lingua franca II

İlk bölümü n'özetli:

- Yıllar evvel, dostum Marco ve klasik yelkenlisi Camomilla'yla Marmaris'ten çıktık yola.

- Ertesi gün 12 Adalar'ın en dışındaki ada Patmos'a kadar 100 mil yapacağız, yani 20 saate yakın...

- Şimdi dikkat: Fırtınaya giriyoruz.

- Tekne artık su alıyor. Botumuz uçtuğu gibi. Telsizimiz, botumuz, yelkenimiz yok... Görüş mesafemiz 10-15 metrenin altına düştü, rüzgâr denizi havayakaldırıyor, dalgalar beş metre. Nerede olduğumuzu bilmiyoruz. Marco'yla birbirimize baktık, galiba son yolculuk olacak bu...

Sevgili dostlar, bu Marco'yla hayatım hep macera. Birbirimizi azdırıyoruz galiba. Daha evvel, iki kez Karayip Adaları dâhil, yelken maceramız çok. Akdeniz'in meşhur Palermo-Monte Carlo Regatta'sına bile katıldık (sondan birinci olduk, o başka mesele). Bu sefer mesur amcaların birine misafirliğe, Ege'nin tam ortasındaki Nakos Adası'na gidiyoruz.

Diğer bir amca Edward de Grazia'yı ise New York'ta tanımış idim. Pinpon, keçi sakallı, ufak bir adam. New York "Downtown"da etkileyici bir "loft" evine gitmiş. "Haydi çocuklar sizi yemeğe götüreyim," dedi. Şarap için tasarlınmış sırt çantasına üç şişe sarıyarverleştirdi. Ortadaki şişe turdu ve etrafında buzluktan çıkarılmış donmuş kılıf var, yani lokantada yemeğe buz gibi bir beyazla başlayacağız. New York'un meşhur Çin Mahallesi'nin ana caddesi Mott'taki lokantayı hâlâ hatırlıyorum: 22 Mott St., lokantanın adı, adresi yani. Amca krallar gibi karşılandı, hayret dolu bakışların arasında bulbul gibi Çince konuşuyor. Hayatında hiç yemediğim yemekler uçuşmaya başladı masamıza. Sonradan tekrar aynı lokantayı buldum ama yediklerimiz listede yoktu ve anlatamam.

Bu New York amca Edward de Grazia, ABD'nin en önemli, uçuk pornografik eserler avukatı ve bir aktivist. Dolayısıyla Henry Miller ve William Burroughs gibi ünlü yazarların da avukatı. Marco'nun çok kardeşi David de Grazia (Wicky) ise Columbia Üniversitesi tarih profesörü, İtalyan faşizmi ve kadınla ilgili önemli eserleri var. İnternette araştırır iken bir de Sebastiano de Grazia gördüm, dünyanın en önemli ödülleriinden birisi olan Pulitzer Ödülü'nü almış. "Aha işte bir amca daha," dedim ve hemen Marco'yu aradım. "Peki, bu da mi senin amcan, Pulitzer Ödülü alan?" Cevap kısa, "Hayır, babam." Bizim Marco'nun şarap firması ise geçen senelerde Yale Spectator dergisine göre dünyanın en iyi 100 şarabı arasında dokuzuncu seçilmiş. Sicilya'nın en iyi beş şarabından üç tanesi Marco'nun. Onunla ve maceralarımızla ilgili bir kitap yazabiliirim. Gelelim geri fırtınaya:

Aklında son anda yanımıza aldığımız eski model bir GPS dedi. Güçlükle kamarama girdim. Teknenin içi su doluyor, motor seviyesine ulaşsın isimiz tamam. Heyecanlı bir bekleyi: Acaba islek alet çalışacak mı? Uyduyla bağlantı bazarvakti alıyor. Alete göre islele tarafımızda [solda] bir ada olmalı. **Ancak bu devanewa çok tehlikeli, dalgaları yandan alıyoruz ve devamlı gözümüzü açık, çok büyük olanı gelmeden hemen teknenin burnunu dalgaya doğru çevirmesek alabora oluruz.** Sağa sola beşik gibi sallanıyoruz. Birkaç saat sonra, bir karaltı, galiba bir kara parçası. Artık belirmeye başladı. Dürbünü bakıyoruz; yüksek, kayalık, ürktücü bir ada, eğer dayanılabilecek güneşineşimimiz lazımsız. Tekneye girilmez, batiyoruz. Motor su altındakalır, susarsa, imdat salını şişirip gemiyi tekredeceğiz. Kayaların uzağından güneydogu ucunu gözü belâ dâvâd ve bazarnefes aldık. Bir saatsonra ıssız, kayalık bir koya girdik ve artık dalgalar pesimizi bıraktı. Funda çağa demirledik. Bir süre bakakaldık birbirimize, nefeslendik ama konuşamadık. Kollarıma, elim'e pansumanyaptık. Botumuzuyok. Birazdinlendik, su içtik. Yüzerek karaya çıktık ve ilk defa kayalarla sarılıp bazar ağladım galiba...

Nerededolduğumuzu bilmiyoruz, ıssız bir ada ama acabaderken kapıyı doğru kıvrılın palatıy takip etmeyebaşladık. Kayaların tepesine çıkan köşu gibi bir kulube ve önünde dört-beş masa. Zayıf, uzun, beyaz saçlı bir Robinson Crusoe oturuyor. Yanına yaklaşınsa kadar hiç konuşmadı. Sonra, "Emekten gördüm sizi, duydum. Bu adanın ismi Sicimoglu'dur."

çıkınız, gemime hoş geldiniz," dedi. Kulübe kapısı üstünde el yazısı bir tabela: *Taverna L'ultimo Navio*. Her ne kadar kendini George olarak tanıttı işle de Yorgo, eski bir denizci. Yunan ticaret filolarında çocuk yaşından beri çalışmış ve tüm dünyayı gezmiş. Bana Karaköy'deki randevuvelerini tarif etti. Bu küçük lokantanın adı da "Taverna Son Gemi." Burada ölürüm artık, dedi. Akdeniz Lingua Francası (Portekizce, İspanyolca, İtalyanca ve az biraz Arapça karışımı denizci lisanı) konuşuyoruz.

"Karnımız aç olmalı," dedi. Neler var dedik, saymaya başladı: Sahanaki (beyaz peynirli menemen), zymarıkâ me kalamâtâ kai ntomâtâ (kalamata zeytinli ve domates salçalı makarna), feta kai psomi, (peynir ekme). Böyle bir liste, yani bir şey yok. Vadi içerisinde dört-beş evlik bir köy var. Sadece yaşlılar kalmış adada ama hepsi birbiriley küs, öyle dedi Yorgo. Gençler balıkcı, denize açılmışlar ve iki gündür haber yok. Köyün tek jeneratörü var ama yaşlılar çalıştıramamışlar. Buzdolaplarında etler ve balıklar kokusmaya başlamış. Bir bakayım dedim ve jeneratör kulübesine gittik. **Eski, paslı bir dizel makine. Marş motoru akü vs. yok, kolli çeviriliyor. Biraz uğraştan sonra motor sıyah dumanlarla pat pat çalışmaya başladı.** Köyün en popüler adamlarınolurdu. Hediyele, ev yapımı içkiler, ki başında "raki" (anasonsuz boğmarı), peynirler, zeytinler, kurutulmuş ohtopodi (ohtos=seke, pod=ayak), yani ahtapot olmuş bizim lisanda. Sirkeyeyatırıp yumaştıyorkı, sonra ızgaraya atıyoursunuz. Birazaltıştı gibi ama çene masajı işle size.

Köye elektrik verip karnımızı doyurduktan sonra bize ufak bir kayak verdiler ve teknenize döndük. Hemen derin uykuy. Ertesi sabah Yorgo'yla KafeTurkiko'da kahvaltıya ettik ve bütün gün teknenizi toparladık. O sırada Yunan Sahil Koruma tek direği kırılmış bir Fransız teknesi yedegine almış; geldi, yanımızabagladı. Kari koca Fransız, kadın devamlı ağılıyor, kocasının kolu kırılmış. Köye ambulans geliyorlar; tek bir köprü var ve yıllardır yıkık imiş. Adamcağza yardım etti, köprünün diğer tarafına geçirdik,ambulansa bindirdik ve adanın hiç görmediğimiz kasabasına uğurladık. Aynı fırtına bir Yunan yolcu gemisi de batmış ve ölen yolcular varmış. Ertesi gün fırtına bazar dindi ve köyün iyilik meleklerinin ayrılmaya vakti geldi. Tüm köy halkı hediyelele uğurlamaya geldi bizi. Demir aldık ve kola koyuldu ama burnu dönerdönmez fırtına sonrası ölü dalgalar karışmaya çıktı... Marco'yla işle birbirimize baktık, sessizkaranaldık: Eri toristan... İstikamet bizim köy. Yorgo pipoyu taktırttırmış bekliyor; "Gidemeyeceğinizi biliyordum, bir iki gün daha misafirimizsiniz," dedi. Arkasından mırıldandı, "Hayret, genelde Türkler gelince kelle alı diye bilirdik ama bunlar hayat verdi..."

"Akşam misafirler olacak, siz de gelin." Ama boşa ada... O gece dolunay da misafir olacaktı. Güneş battı, kızı da lavirete bırakıyor nâbetti. Aydede parlaklığını göstermeye başladı, patkayı tırmıyoruz ama uzaktan melderler geliyor kulağıma. İNANAMADIK. Yorgo'nun tavernasının önünde beyaz tunikler, şalvarlar içerisinde bir grup, kemanlar, viyolalar, cellolar, flütler... Klasik müzik icra ediyor. Meğerİstana Devlet Klasik Müzik Topluluğu, heryaz Ege'nin en ıssız adası olması nedeniyle Donoussa'ya gelip sahilde kamp kurar imiş. Marco'yla kayalara tırmanıyoruz, o hâlini bilirim, gözünü, kömür gözü, kemeri burunlu, mermer boyunlu flütçü kızdan ayıramıyor. Kilitlendi... Fırtına dindi ama Marco'nun yüreğinde bir kâğıt vardı. "Bu adanın ismi Sicimoglu'dur," dedi. "Bu adanın ismi Sicimoglu'dur," dedi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

birakın da yaşayalım

Hoşlanmadığımız şeyleri bilte ertelemeyle pek severiz. Ancak olumsuz sonuçlar ensede ağır yapmaya, yani yumurta kapıyı koçbaşıyla zorlamaya başlayınca kadar da pek kılmız kıpırdamaz nedense. Bu yazının sahibinin, tüm erteleme-yöntemlerini tüketip yazıya oturduguna da bahis açılabilir aslında, bu da kayıtlara geçsin. "Kulağın üstüne atmak" deyimini şair edinmiş bir milletin ferdi olarak, fazlasını bekleme lüks olurdu doğrusu. "Erteleme" bizim millete özgü bir rahatlık mı acaba diye, konu komşu coğrafyalara kafayı uzattığımıza gördüm ki bu kez coğrafya kader değil, 72 millet, bir iki istisna hariç, erteleme işinde bizimle aynı kulvarda koşuyor. Peki niye gözümüzün içine bakılan, "Ver artık şu dosyayı," diye mail bombardımanına tutulan, "Hadi şu işi başla da önümüzdeki maçlara bakalım artık," denilen bir ortamda, bizler başka tarafa bakıp "kulağımızı kapatmıyoruz?" ("Kulak mecazidir, orzu eden o kelimeyi istediği kelimeyle değiştirebilir.) Son derece önemli görevleri erteleyen insanların nasıl bir sebebi var? **Son teslim tarihi gelmiş işe el atmak yerine, oyun konsolunda amca oğluna iki gol fazla atmaya istemenin sebebi ne?** Patronlardan, müdürden yenilecek zılgıtı umursamamayı sağlayın haz nasıl bir şey? Özellikle evden çalışmanın standartlarının oluşturulmaya başlandığı şu günlerde, koltuğun kumaşı eprimis tarafından kalkıp diğer tarafına devrilmenin sonuçlarına katlanmayı sağlayın irade nedir? Bütün bunların sebebi bence, "yaşama tutunma arzusu."

Bu konuda daha çok işi daha az fırça için, bir ipucum var, "zamani doğru bölmek." Avucumuzdan kayıp giden zamani bozuk para gibi harcarken, ertelediğimiz koca bir hayat aslında. "Yarın hallederiz," kadar boş bir cümle duymadım... "Yarın olursam hallederiz," denilse, kişide bir ırpırma yapsa, belki daha doğru olur. Peki niye erteliyoruz, zamanımızı mı bol? 500 yıl yaşama garantimiz mi var? Yarınla ilgili bir garanti belgesi mi var? Yok maalesef, hiçbirini yok ama elimizde şu var, hem de bol miktarda... Başarısızlık ve eleştirisi korkusu, gerçekçi olmayan hedefler, öncelik belirlemeyle ilgili sorunlar, zayıf zamanlama ve konsantr olma yeteneği ve elbette yaşama tutunma arzusu...

Bunlardan beynimizin kıvrımlarında bol miktarda var. Hepimiz hayatımız için en iyisini yapmaya çalışıyoruz muhakkak ama çok uzun vadeli düşünmüyoruz ve anı gözden

kayıyoruz büyük çoğunluğumuz... Bunun nedeni sürekli olarak yanlış hesaplamalar içinde olmamız olabilir. Biz neyin mutlu ettiğini bildiğimize o kadar çok inanıyoruz ki yapmamız gereken işin yüzüne bakmayıp tabiri caizekafamızı dikine gitmenin daha eğlenceli olduğuna inanıyoruz ve bu neydi? Yaşama tutunma arzusu... Yılların tecrübeleri yanlış yolda olduğumuz gözümüzün içinde sıkda da aklımızı çoğu zaman sallamıyoruz. "İşler yetişir," mottosunu sadece iş hayatımızda yapacak aldık kabul ettik, işten kaytarmanın ne kadareğlenceli olduğunu tartışmayagerek yok ama tüm hayatın "bakarız, hallederiz, acelesi yok" la geçmeyeceği muhakkak... Ve finalde, yine de her günü kendinize geçirme zorundasınız... Zaman yitip gitmeden, onu kullanmayı öğrenmek şart, patronun işini de yaşamayı da ertelemenin bir yolunu bulmak zorundayız.

"Yaşama tutunma arzumuza" doğru organize etmeliyiz... Sonuç olarak, zihinlerimizi daha sık sorgulamalı ve içgüdülerimizi daha fazla dinlemeliyiz. Söylemesi yapmaktan daha kolay ama yapmak için de başlamak lazım... Ancak bir hedefin değeri olması için ona giden yolun eğlenceli olması gerekir. Aksi halde hedefini her zaman ızdırıpla ilişkilendirecek ve asla başaramayacaksınız ve erteleyeceksin bu kesin...

O zamanlar da şöyle düşün, "Yaşama içinde sadece 365 günün olsaydı neyi değiştirirdin?" Daha bu satırları okurken elin aydın boşaldı, vücut tepki vermeye başladı bile. "Ölüm korkusu" denilen şey, "Eyyvah neleri kayırdım," endişesinden başka bir şey mi? Sanmıyorum, ta kendisi... Peki hayatımızı ertelemekten yaşırsak, hayatın yakında bitmesinin ne önemi var? **Çoğu zaman, ertelemeden, hayatı ıskalamadan, yapmakt istediğin şeyleri yaparsan, ne önemi kalır hayatın bitmesinin?** Bir eli yağda bir eli balda hayatların içinden süzülüşü bu felsefenin herkesce çözüm olması elbette beklenemez. Ama sadece siyah ve beyaz yok. Arada birçok nüans var. Her gün gerçekten yapmak istediğin ve kendini rahat hissettirgen küçük şeyleri yap ama iki yıl sonra değil, yarın da değil hemen şimdi yap. En azından çoğu gün bunu yapmakt istediğin zaman ayrı... Yapılması gereken, kendini adamak. "İşimden nefret ediyorum," yerine, olumlu tarafı arayıp işine odaklanıp işinde daha iyi olmanın yollarını aramak lazım belki... Gerçekçi beklentilerimizi hayallerimizle

yoğurmaya başabiliriz, emin olun hayatta "erteleme" isteyeceğiniz hiçbir şey kalmayacak. Sürekli mutluluk yaktır, ertelenmemiş hayat vardır ve elbette yaşama tutunma arzusu... Lütfen ertelemeyin.

GİZEM KATMER

Mehmet Oda

Yazar: Mehmet Oda
Çevirmen: Gizem Katmer
İlkay Yayınları, 2018

En sevdiğim yeri:
Evet bir insanın sahip varlığı eksikliği duyduğunda, Bu, büyük bir şeydi. Ama arkadaşın, kardeşin, çocuktan fazlasıyla o vakti zamanında incigibi diziizimleeribozu bazu, o uçaklara binip binip gidenler. Hemen değil ama zamanla anıldığını ki, bir hayattı kaybettüğün, kendi hayatına bitişik bir hayat, bir komşu yaşam aykısı. O günden hayatların yanısı bitkiler gibi yıllarca birbirine doğru büyüyip iç içe geçtiği yeri, bu müsterek alandaki şahsi hikâyeni, yani onun yineliğindeki seni de kaybediyordun.

KEMAL HAMAMCIOĞLU

Buz Saray

Yazar: Buz Saray
Çevirmen: Kemal Hamamcıoğlu
İlkay Yayınları, 2014

En sevdiğim yeri:
Buz parçaları düşer gider, acele acele eşyaodaki göle doğru ve gölü geçerken yayırlar daha kimse uyanıp bir şey görmeden. Parçalanmış buz yüzecek orada; kenarları suyun yüzüne yapıpık, eriyip yüzecek ve yok olup gidecek.

ALEV YARICI

Doyma Noktası

Yazar: Alev Yarıcı
Çevirmen: Alev Yarıcı
İlkay Yayınları, 2014

En sevdiğim yeri:
Düşüğün dalı anımsamıyordum. Tek bildiğim sırtımdan iteleğin rüzgârı döne dönübir kafağıda indim. Ben yuvarılandıka bir toklama, bir tınlama yayılmışı havya. Kabuğumayle sertti ki hangi taşda değse, havyaların, bir acının topuğundan sanmıştı sesimi. Herkesin kabuğukendineğore: Ya tasarlardı kadarince, ya da eldeolmadın fazla kalın...

LAMİYA DEMİRCİOĞLU

Yabancı

Yazar: Albert Camus
Çevirmen: Saitah Turgutoglu
Can Yayınları, 2014

En sevdiğim yeri:
İnsan bilmediği şeyler hakkında daıma abartılı düşüncelere kapılır. Halukki tersine, her şeyin çok basit olduğunu görmekteydim...

Senin başucu kitabın hangisi?
En sevdiğim yeri se...
bizeyazin@kafadergi.com adresine
portre fotoğrafını da ekleyerek yolla,
biz de okuyuşa başlayalım!

bazı tipler

KADIKÖYLÜ

CIHANGİRLİ

konu: kedi
hikâye: merve şahin
fotoğraf: selçuk tekin

pencere kedisi

Hava soğuk. Yatacak
bir sürü yer var ama diğer
kedilerle pek anlaşmıyorum.
Yabaniyimdir canlılara...
Karnım da aç. Işık sızan tek
pencereye doğru ilerliyorum.
Yalnız kadının penceresine.
Kutu koydu bana yatayım diye,
her akşam kuru mama ve
su bırakır.

İçeriye bakıyorum.
Yalnız kadın. Mumları yakmış,
cam aralık, ince bir ıtır kokusu
geliyor içeriden. İnsan tipi
değişik geliyor bana tabii,
kediler kadar güzel ve zarif
değiller. Ama bu kadında
değişik bir şey var. Kendi
ırkında güzel sayılır bence...

Bugün her zamankinden de yalnız görünüyor, anlatıyor havaya bilmeden dinlendiğini. Anlamam sanıyorsunuz ama ben anlıyorum onu.

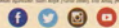
Aldığı nefes ciğerinde sıkışıyor, ağlamak, bağlamak istiyor ama yapmıyor, kimse görmez, yardım etmez, biliyor. Hisler havadan bulaşır, ağzından çikarlar yalnızca yansımadır. İnsan dili bilmiyorum ama onu hissediyorum, hislerle dinlediğimden yalandan arınıyor anlattıkları, hüznün sarıyor her yanımı...

Yalnız kadın, yanlış anlatılmış, yanlış anlaşılması. Fark ediyor beni, mamamı koyuyor. Ben yaklaştım ona, kimseye dokundurtmam kendimi. Ama gözlerinde görüyorum benim hissettiğim her şeyi hissettiğini. Soğukun içine işlediğini. Yalnız kadın, bu akşam ısın, iznin var sevmeye beni.

Bu köşe
okuyucularımız
tarafından
hazırlanmaktadır.

Mar2021 – Sayı: 78 – Ayık KültürSanat ve Edisyon Dergisi
Ayık Yayıncı Sürat Yayıncı:KAFKA Proje Reklam Yıkılmaz Sanay ve Ticaret Ltd.Şti
İmtiyaz Sahibi: Candan Tolga İpek Sorumlulu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görsel Yönetim: Durukan Varol Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi:Emrah Akbaş Reklam: reyhane@okuyucuistanbul.com (0212) 293 40 99
Adres:Koskuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kat:5 / İstanbul Tel:(0212) 428 8 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 2969000 Adr İhlaz Plaza No: 11/A/41
Yeniborna / Bahçelievler / İstanbul Tel:(0212)453 50 00 Dağıtım: TDT(0212) 554 5909
www.kafka.com.tr bteyazari@kafkaadresi.com reklam@kafkaproje.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İş Sanat kafası mart

Barabar, sağlık çalışanları için sahnede

İş Sanat'ın pandemi döneminde görevlerini fedakârca sürdüren sağlık çalışanlarına teşekkür amacıyla programına aldığı **Barabar** konseriyle, izleyicileri Tıp Bayramı olarak kutlanan **14 Mart'ta** sevilen türkülerden oluşan bir program bekliyor. İş Bankası İştiraklerinden Bayındır Sağlık Grubu iş birliğinde gerçekleşen konserte, aralarında **Serkan Keskin** ve **Taner Ölmez** in de bulunduğu grup izleyicilerle buluşacak.

Hanendeler ve sazendeler ile "Kürdilihicazkâr Meydan Faslı"

Kanun sanatçısı **Serkan Halili** ve udi **Enver Mete Aslan**'ın İş Sanat için hazırladığı **"Kürdilihicazkâr Meydan Faslı"** başlıklı konser **6 Mart** akşamı yayında olacak. Türk Sanat Müziği'nin değerli temsilcilerinin bir araya gelerek oluşturduğu hanendeler ve sazendeler ile bu eşsiz müzik ziyafeti İş Sanat'ın YouTube kanalından ve internet sitesinden izlenebilir.

Moda Sahnesi'nden Fırtına

İş Sanat'ın Provadan İzle başlıklı serisi William Shakespeare'in Fırtına eseri ile devam ediyor. Okuma provası düzeninde izleyicilerle buluşacak olan oyun **Moda Sahnesi** oyuncularının yorumuyla **27 Mart Dünya Tiyatro Günü**'nde İş Sanat'ın sosyal medya hesaplarından yayımlanacak.

Camerata Barok İstanbul İş Sanat'ta

İş Sanat'ın klasik müzik konserleri **Camerata Barok İstanbul** ile devam ediyor. 2011 yılında kurulan topluluk, bu konserinde solist kontratenor **Kaan Buldural** ile sahne alacak. Konser **25 Mart** akşamı yayında olacak.

Cahit Sıtkı Tarancı şiirleri

Türk edebiyatının önemli isimlerinden **Cahit Sıtkı Tarancı**'nin şiirleri, **8 Mart'ta** izleyicisiyle buluşacak. **Atilla Birkiye**'nin hazırladığı, **Mehmet Birkiye**'nin sahneye uyarladığı ve **Serdar Yalçın**'ın müzik yönetmenliğini üstlendiği **"Düştün Güzel"** başlıklı dinletide, **Tilbe Saran**, **Metin Belgin**, **Bülent Emin Yazar** ve **Hakan Gerçek** şiirleri, **Şevval Sam** ise şarkıları seslendirecek.

Masal Tiyatrosu'nda Yeni Serüvenler

Lerzan Pamir'in yönetmenliğinde, **Aslı Tandoğan**, **Anıl Altınöz** ve **Mert Aydın**'ın canlandırdığı masallar her pazar **İş Sanat Masal Tiyatrosu**'nda çocuklarla buluşuyor. **7 Mart'ta** **"Karlar Kraliçesi"**, **14 Mart'ta** **"12 Dans Eden Prenses"**, **21 Mart'ta** **"Gulliver'in Gezileri"** ve **28 Mart'ta** **"Deniz Kızı"** izlenebilecek.

Yeni isimler Yazarının Sesinden Serisinden

İş Sanat'ın Yazarının Sesinden serisinde **1 Mart'ta** **Sunay Akın** "Makiler", **15 Mart'ta** **Artun Ünsal** "İktidarların Sofrası", **22 Mart'ta** **Nilgün Öneş** "Ağlamak Yok" ve **29 Mart'ta** **Selçuk Altun** "Ayrılkı Çeşmesi Sokağı" adlı eserleriyle izleyicileri

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Tüm konser ve dinletiler saat **20.30**, çocuk etkinlikleri ise **15.00**'ten itibaren **İş Sanat**'ın sosyal medya hesaplarından ve internet sitesinden **sezon boyunca ücretsiz** izlenebilir.

issanat.com.tr

İş Sanat Instagram Twitter Facebook YouTube

**ASKLA YAŞADIM.
ÖLÜMLER BİLE
ÖLDÜREMEDİ
BENDEKİ ASKI.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ALIVE BERGER

Photo: Harold Crispin / Alive: David Berger in Exile,
New Orleans, 2011
Photograph: Erwin Kisch, 1962